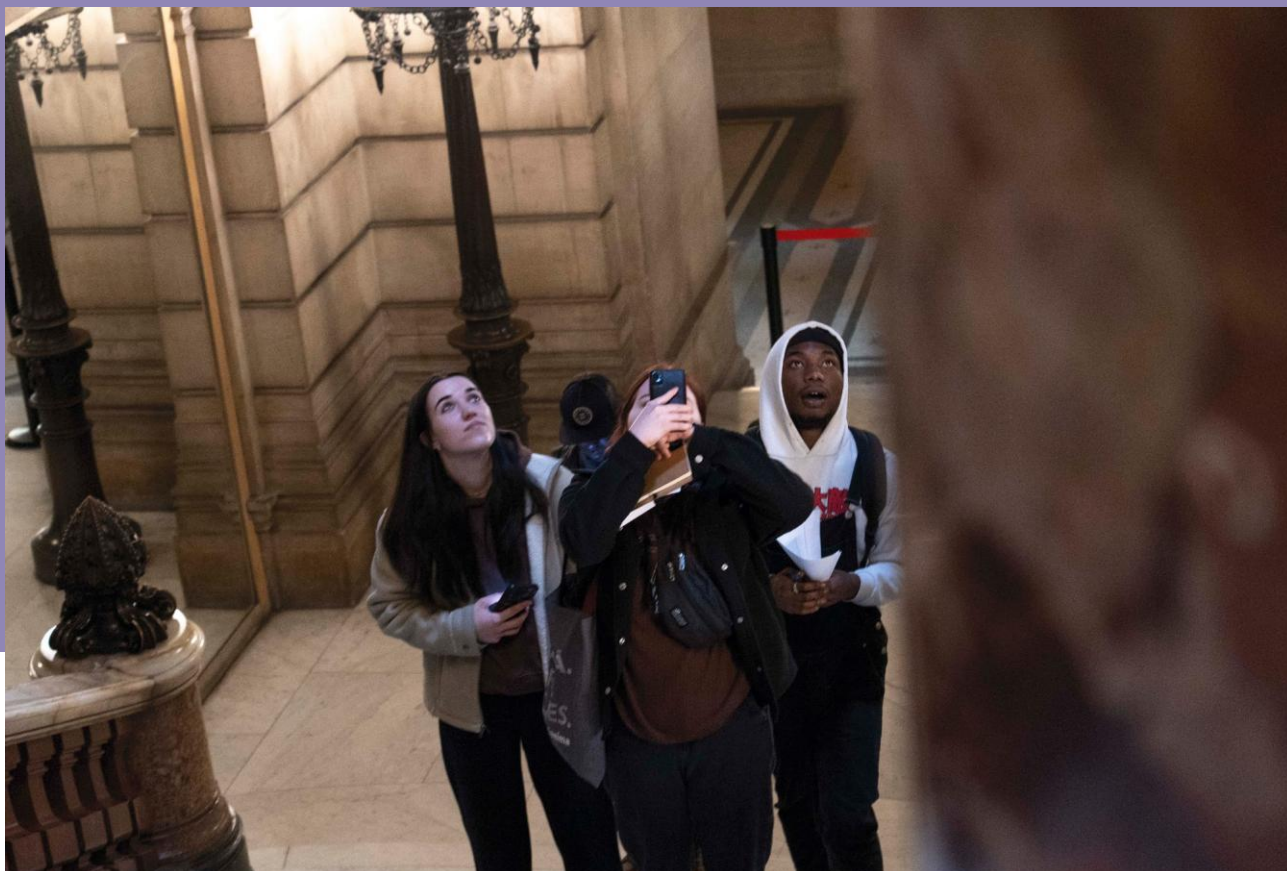

Ceļi uz spēcīgāšanu

Labas prakses rokasgrāmata

koordinētam atbalstam :

C[ulture]culture

Piekluve kultūrai

C[raft] Professional

Profesionāla

nostiprināšana

C[citizenship] citizenship Aktīvā līdzdalība

CCC pieejas pārskats (Culture – Craft – Citizenship)

Šī ceļveža mērķi un mērķauditorija

CCC ceļvedis — **Culture, Craft, Citizenship / Culture, Métier, Citoyenneté** — kas veltīts sociālā, profesionālā, kultūras un pilsoniskā atbalsta koordinācijas stiprināšanai, ir divu gadu starptautiska rīcībpolitikas projekta rezultāts. Projektu īstenoja četras organizācijas, kas darbojas tehniskās izglītības, profesionālās apmācības, sociāli profesionālās iekļaušanas un kultūras mediācijas jomās.

Francijas, Itālijas, Latvijas un Turcijas partneri CCC konsorciā iesaistīja savus pasniedzējus un koordinācijas komandas, lai salīdzinātu praksi un analītiskās pieejas ar mērķi izstrādāt kopīgu ietvaru izglītojamo un praktikanšu visaptverošam atbalstam, vienlaikus pilnībā respektējot vietējās īpatnības.

Projekta gaitā tika konstatēts, ka atbalsta sistēmas cilvēkiem ar mazāk iespējām bieži vien ir sadrumstalotas — dažkārt nepietiekami ņemot vērā profesionālo dimensiju, citkārt kultūras tiesības vai pilsonisko līdzdalību. Šāda sadrumstalotība var ierobežot gan mācību mērķu sasniegšanu, gan veiksmīgu integrāciju darba tirgū. Tādēļ mēs uzsākām savu profesionālo praksi pārveides procesu, kura ietvaros tika formalizētas un aktualizētas mūsu organizācijās izmantotās metodes un kompetences, lai būtiski uzlabotu sniegtā atbalsta kvalitāti.

Šajā ceļvedī ir aprakstītas CCC aktivitātes, kā tās tika īstenotas projekta laikā, un piedāvāta metodoloģija CCC programmas izstrādei un ieviešanai. Šī pieeja ir piemērojama dažāda veida organizācijām — asociācijām, sociālajiem uzņēmumiem vai publiskajām institūcijām — kuras strādā ar cilvēkiem ar mazāk iespējām. Ceļvedis piedāvā praktisku darbības ietvaru un aktivitāšu aprakstus, no kuriem identificētas un izceltas nozīmīgākās labās prakses.

Tā kā šis ceļvedis ir paredzēts praktiķiem, vadītājiem un lēmumu pieņēmējiem, kuri vēlas īstenot kvalitatīvu un savu mērķgrupu vajadzībām pielāgotu atbalstu, tajā iekļauti arī padziļināti ieskati dažos mūsu darba aspektos. Lai gan tie ne vienmēr ir klasificējami kā "labā prakse", tie var palīdzēt profesionāļiem formulēt savu pieeju un padziļināt profesionālo refleksiju.

Mēs ceram, ka šis ceļvedis kalpos kā lēmumu pieņemšanas instruments, pārmaiņu virzītājspēks un rīcības katalizators. Tas nepretendē uz absolūtu patiesību; drīzāk tas piedāvā pieticīgu ieskatu pozitīvajās pārmaiņās, kas radušās, ieviešot CCC programmu mūsu organizācijās. Saglabājot uzticību pieejai, kas balstās partnerībās, sabiedrības iesaistes aktivitātēs, starptautiskajā mobilitātē un plašākā nozīmē — atvērtībā un dialogā starp atbalsta sniedzējiem — ceļvedis noslēdzas ar aicinājumu pievienoties un bagātināt CCC kopienu, daloties pieredzē un veicinot kolektīvu refleksiju.

Visas šeit redzamās fotogrāfijas projekta laikā uzņēma komunikācijas vadītājs Sebastiāns Rivas, pateicoties visu projekta dalībnieku ieguldījumam, kuri to ikdienā aktīvi dokumentēja.

*Culture Craft
Citizenship*

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr izteiktie viedokļi un uzskati ir tikai to autoru viedokļi un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un kultūras izpildinstitūcijas (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne arī iestāde, kas piešķir finansējumu, par to nevar tikt sauktas pie atbildības.

Cešis dokuments ir pieejams saskaņā ar **Creative Commons Attribution – NonCommercial – ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)** licences noteikumiem.

Jebkāda atkārtota izmantošana jāveic, norādot avotu, tā nedrīkst būt komerciāla, un tā jāizplata ar to pašu licenci.

SATURS

Par mums	5
Konceptuālais ietvars	6
CCC: trīs burti, bezgalīgas iespējas	7
CCC digitālais portāls	7
Ko mēs saprotam ar jēdzienu “ievainojamas grupas”?	7
CCC pieeja caur piemēriem	8
Atbalsta jomas speciālistu balsis	9
Kam paredzēta šī rokasgrāmata?	11
Kāpēc ir būtiski saistīt kultūru, amatu un pilsonību?	12
Īss teorētiskais ietvars	14
C kā Kultūra	14
C kā Amats (profesija / prasmes)	15
C kā Pilsonība	16
Praktisks piemērs: Artemisia — Senāta iepazīšana	17
CCC: maršruts nav tikai ceļš	18
CCC mācību ceļš	19
CCC programmas ieviešana un uzraudzība	20
9 soļi CCC programmas ieviešanai un uzraudzībai	22
1. SOLIS — Noskaidrot CCC programmas nodomu un leģitimitāti	23
2. SOLIS — Identificēt ierobežojumus un manevra iespējas	25
3. SOLIS — Noteikt skaidru CCC pārvaldību	28
4. SOLIS — Analizēt dalībniekus un viņu reālos mērķus	30
5. SOLIS — Identificēt iespējamās saskares punktus	32
6. SOLIS — Izstrādāt reālistisku un pakāpenisku CCC mācību ceļu	35
Programma Culture–Craft–Citizenship	37
7. SOLIS — Pielāgot, validēt un nostiprināt CCC programmu, balstoties uz reālo praksi	44-
8. SOLIS — Formalizēt konsolidēto CCC programmu	45
9. SOLIS — Uzraudzīt, izvērtēt un attīstīt CCC programmu	48
CCC atbalsta koordinēšana: veidojošs profesionālais profils	51
CCC aktivitātes: mobilitātes, mācību ceļi un maršruti	52
CCC mobilitāte 1: Žestu krustošana, teritoriju savienošana — mūrnieki no Sjēnas (IT) uzņem keramikas māksliniekus no Bursas (TR)	54
CCC mobilitāte 2: Izvēlēta mobilitāte, apzināta trajektorija — apmācību mobilitāte un teritorijas apropiācija Lježā (BE) Parīzes (FR) būvkrāsotājiem —	60
CCC mācību ceļš 1 — Bursa: Ķīni pārinterpretācija. Apmācību programma Culture–Craft–Citizenship pieejā —	65
CCC mācību ceļš 2 — Smiltene: latviešu simbolu taka —	70
CCC maršruts 1 — Parīze: no dekoratīvā amata līdz pilsonībai —	76
Francijas Senāta apmeklējums —	79
CCC maršruts 2 — Parīze: pa Art Nouveau pēdām — redzēt Parīzi ar dekoratīvā gleznotāja acīm	79

Par mums

Partnerība **Culture – Craft – Citizenship (CCC)** apvieno četras Eiropas organizācijas, kas darbojas apmācības, izglītības un kultūras jomās un kuras vieno kopīgs mērķis: padarīt kultūru pieejamu, lai tā kļūtu par instrumentu personiskajai attīstībai, iekļaušanai un aktīvai pilsoniskajai līdzdalībai.

CCC projekts veicina integrētu pieeju sociālajam atbalstam — apvienojot piekļuvi kultūrai, profesionālo normu un prasmju apguvi, izpratni par tiesībām un aktīvu līdzdalību — ar mērķi labāk atbildēt uz izglītojamo vajadzībām un stiprināt sociālo kohēziju Eiropas teritorijās.

Katrs partneris projektā sniedz savu specifisko kompetenci — pedagoģisko, kultūras vai teritoriālo — tādējādi veicinot kopīgas Eiropas redzējuma veidošanu par atbalsta sistēmu, kas ir visaptverošāka, iekļaujošāka un balstīta sadarbībā.

Artemisia Formation : ir bezpeļņas organizācija, kas specializējas profesionālajā apmācībā krāsošanas un dekoratīvās mākslas profesijās. Ar savām darbnīcām Parīzē un mācību vietām Francijā un ārvalstīs Artemisia īsteno apmācību programmas, kas ir pieejamas dažāda veida izglītojamiem. Dalībnieku sociālā un kultūras daudzveidība ir viena no organizācijas raksturīgākajām stiprajām pusēm. Organizācija īpaši lepojas ar profesionālās sertifikācijas rezultātiem un veiksmīgu integrāciju darba tirgū dekoratīvās krāsošanas, apdares krāsošanas, kultūras mantojuma krāsošanas un skatuves dekorāciju jomās.

www.artemisia-formation.com

Bursa Müze : Bursa Museums ir institūcija, kas apvieno divpadsmit muzejus, kuri darbojas Bursa Lielpilsētas pašvaldības struktūrā — Pilsētas vēstures un popularizēšanas departamenta Muzeju nodaļas pārvaldībā. Bursa Museums ir apņēmusies saglabāt, pētīt, padarīt redzamu un nodot nākamajām paaudzēm pilsētas vēsturisko un kultūras mantojumu. Institūcija īsteno pieejamu, iekļaujošu un ilgtspējīgu muzeoloģijas pieeju. Bursa Museums attīsta izglītojošas programmas, darbnīcas, izstādes, nacionālas un starptautiskas partnerības, pētniecības un dokumentācijas aktivitātes, kā arī sabiedrības iesaistes projektus, kuru mērķis ir padarīt auditoriju par aktīviem kultūras mantojuma līdzdalībniekiem.

<https://www.bursamuze.com/>

Scuola Edile di Siena : ir kopīgās nozares apmācību organizācija būvniecības sektorā un nacionālā FORMEDIL tīkla locekle. Tā apmāca, kvalificē un specializē darbiniekus, tehniķus un darba meklētājus, veicinot piekļuvi profesionālajām prasmēm un ilgtspējīgu integrāciju darba tirgū. Izmantojot pieeju, kas apvieno profesionālo prasmju nodošanu, profesionālo normu apguvi un sadarbību starp sociālajiem partneriem, Scuola Edile di Siena veicina nodarbinātības stiprināšanu, sociālo iekļaušanu un aktīvu līdzdalību sabiedrībā.

www.scuolaedilesiena.it

Smiltenes Tehnikums : dibināts 1922. gadā, Smiltenes Tehnikums ir viena no vecākajām profesionālās izglītības iestādēm Latvijā. Šobrīd tajā mācās vairāk nekā 700 izglītojamo — gan jaunieši, gan pieaugušie, tostarp personas ar īpašām vajadzībām. Skola piedāvā apmācību programmas, kas cieši saistītas ar Latvijas un starptautiskā darba tirgus realitāti, sadarbojoties ar vietējiem un starptautiskiem uzņēmumiem. Izmantojot daudzveidīgu izglītības infrastruktūru un plašu kultūras, sporta un pilsonisko aktivitāšu klāstu, Smiltenes Tehnikums veicina izglītojamo profesionālo attīstību, personisko izaugsmi un pilsonisko līdzdalību.

www.smiltenestehnikums.lv

Ar savām savstarpēji papildinošajām pieejām CCC partneri dalās kopīgā apņemšanās stiprināt kultūras lomu kā telpu atzīšanai, dialogam un piederības sajūtai.

Viņu sadarbība balstās ilgtermiņa perspektīvā: attīstīt rīkus, metodes un atvērtos resursus, kas veicina kopīgas Eiropas redzējuma veidošanu par iekļaujošu profesionālo izglītību — tādu, kas balstīta tiesību izpratnē un veicina aktīvu pilsoniskumu.

Konceptuālais ietvars

Konceptuālais ietvars CCC : Trīs burti, bezgalīgas iespējas

Kas ir CCC?

Pirmkārt un galvenokārt tā ir trīs atbalsta formu — kultūras, profesionālā un pilsoniskā atbalsta — savstarpēja saikne. Apvienojot šīs dimensijas, iespējams efektīvāk novērst sociālās atstumtības riskus un stiprināt visneaizsargātāko sabiedrības grupu* aktīvu līdzdalību.

CCC pieeja nav gatavs modelis un nav arī brīnumlīdzeklis.

Šajā ceļvedī jūs neatradīsiet vienkāršas receptes, personīgās attīstības formulas vai automatizētus rīkus, kas varētu aizstāt pārdomu procesu, novērošanu un komandas darbu, kas nepieciešami, lai radītu patiesi ilgtspējīgus sociālā atbalsta instrumentus.

Tomēr šis ceļvedis piedāvā konkrētu pieredzi, lauka prakses liecības un praktiskas rīcības iespējas, kas var bagātināt un iedvesmot profesionālo praksi.

Mūsu mērķis nav noteikt stingrus noteikumus, bet gan atvērt iespējas — veicinot prakšu, pieredzes un jaunu skatījumu apmaiņu, lai katra komanda un katra organizācija varētu pielāgot CCC pieeju savai realitātei.

Visvairāk mēs ceram, ka šīs lapas jūs iedrošinās piedalīties šajā kopīgajā ceļā: eksperimentēt, dalīties pieredzē un arī savā veidā dot ieguldījumu šajā kopīgajā atbalsta kultūrā, kas atrodas CCC projekta centrā.

CCC digitālais portāls

CCC programmas īstenošana ir daļa no kolektīva mācīšanās procesa, ko bagātina pieredzes apmaiņa un dažādu prakšu salīdzināšana.

CCC digitālais portāls (<https://ccc-erasmus.com/>) ir izveidots kā dialoga un kopīgu resursu telpa atbalsta jomas praktiķiem, nozares profesionāļiem, koordinatoriem un lēmumu pieņēmējiem, kuri strādā ar pieejām, kas savieno kultūru, amatu un pilsoniskumu.

Šādā veidā portāls paplašina šo ceļvedi, kļūstot par dzīvu apmaiņas telpu, kas kalpo profesionālajai praksei.

Ko mēs saprotam ar jēdzienu “neaizsargātas grupas”?

Eiropas sociālās un izglītības iekļaušanas politikās ar neaizsargātām grupām saprot cilvēkus vai kopienas, kuras personisku, sociālu vai strukturālu faktoru dēļ (vecums, invaliditāte, migrācija, nabadzība, ģeogrāfiska izolācija u. c.) saskaras ar paaugstinātu sociālās atstumtības risku vai savu tiesību vājināšanos.

https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/extranet/vulnerable_groups_en.pdf

Programmas Erasmus+ kontekstā mūsu vajadzībām visatbilstošākais termins ir “dalībnieki ar mazāk iespējām” (participants with fewer opportunities). Tie tiek definēti kā “personas, kuras ekonomisku, sociālu, kultūras, ģeogrāfisku vai veselības iemeslu dēļ, migrācijas pieredzes vai mācīšanās grūtību dēļ saskaras ar šķēršļiem, kas kavē viņu efektīvu piekļuvi programmas piedāvātajām iespējām.”

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-d/glossary-common-terms>

Šīs definīcijas nozīmē, ka neaizsargātība vai “mazāk iespēju” situācija nav fiksēts statuss, bet gan relacionāla un kontekstuāla situācija: jebkurš cilvēks var piedzīvot ievainojamību atkarībā no pieejamajiem resursiem, vides un dzīves trajektorijas.

Koordinēta atbalsta kontekstā — piekļuve kultūrai, profesionālo normu apguve un piekļuve tiesībām — attiecīgās grupas īpaši ietver:

- personas sociāli profesionālās integrācijas procesā, kuras ir attālinātas no nodarbinātības vai izglītības un kurām ir ierobežoti profesionālie vai kultūras orientieri;
- jaunpienācējus vai migrantus, kuri saskaras ar lingvistiskiem, administratīviem vai kvalifikāciju atzīšanas šķēršļiem;
- personas ar zemu vai bez formālās kvalifikācijas, vai arī personas, kuru prasmes un profesionālie profili jaunajā kontekstā netiek atzīti;
- personas sociālās vai ekonomiskās ievainojamības situācijā (nedroši dzīves apstākļi, izolācija, invaliditāte u. c.);
- personas ar ierobežotu kultūras vai institucionālo kapitālu, kuras nav pazīstamas ar kultūras institūcijām vai ar mehānismiem, kas nodrošina viņu tiesību atzīšanu un valorizāciju.

Desmit mūrnieku praktikanti Sjēnā dodas pilsētas izpētē, lai sagatavotu vadītu ekskursiju nākamajiem čini keramikas gleznotājiem no Turcijas. Atklājot vietējos amatus, tradīcijas un kultūras mantojumu, viņi vienlaikus stiprina savas tehniskās prasmes un profesionālo redzējumu.

Astoņi no viņiem apstiprina savu profesionālo izvēli, bet četri iegūst kvalifikāciju: viņi iepazīst ne tikai

amatu, bet arī teritoriju, kurā šis amats dzīvo un attīstās. Četrpadsmit bēgļu izcelsmes krāsotāji, kas strādā Parīzē bāzētā sociālajā uzņēmumā, pavada nedēļu Ljēžā, apgūstot paklāju un linoleja ieklāšanas prasmes. Sava vadītāja pavadībā viņi iepazīst arī pilsētu, piedaloties ielu mākslas un kultūras mantojuma arhitektūras ekskursijā. Mobilitāte šeit nozīmē ne tikai tehnisku mācīšanos, bet arī kultūras atvērtību un pozitīvu pieredzi, pārvietojoties pāri robežām.

CCC: aktivitātes, kuru mērķis ir uzlabot profesionālo iekļaušanos un integrāciju teritorijā, izmantojot:

Culture Craft
Citizenship

- kultūras izpratnes veicināšanu
- piekļuvi tiesībām
- aktīvu līdzdalību

Bursā jaunas sievietes apgūst **čini keramikas glezniecību** un, piedaloties darbnīcās un kultūras vizītēs, iepazīst **Iznikas kultūras mantojumu**. Vēlāk viņas uzņem ārvalstu dekoratīvās krāsošanas meistaru grupas, dalās ar **osmaņu ornamentiem** un dodas uz Sjēnu, lai paplašinātu savas profesionālās prasmes.

Kā **dzīvas amatniecības tradīcijas pārstāves** viņas kļūst par **sava reģiona vēstniecēm**.

Parīzē topošie dekoratīvās krāsošanas meistari pilsoniskās iepazīšanās dienas laikā apmeklē **Senātu**. Tur viņi novēro **zeltījumus, stuku, mākslīgo marmoru un dekoratīvās tehnikas**, vienlaikus iepazīstot arī demokrātisko institūciju darbību.

Šī vizīte **saista viņu profesionālo apmācību ar publisko kultūras mantojumu** un vienlaikus stiprina gan viņu **profesionālo identitāti**, gan **pilsonisko līdzdalības apziņu**.

Smiltēnē, Latvijā, lauku profesionālā skola saskaras ar izaicinājumiem, kas saistīti ar krievu valodā runājošo un ukraiņu studentu iekļaušanu, kā arī ar vietējiem jauniešiem, kuri vēlas migrēt.

Jutīgā ģeopolitiskā kontekstā skola izvēlas dialoga ceļu, izveidojot izzinošu maršrutu par latviešu simboliem un rūnām, kas ir saistīts ar digitālu lietotni. Šī iniciatīva veicina pieredzes apmaiņu, savstarpēju izpratni un piederības sajūtu teritorijai.

CCC, nozīmē arī:

- **Dialogs starp kolēģiem**, lai efektīvāk koordinētu mūsu institūcijās īstenotās mediācijas, apmācības un atbalsta aktivitātes.
- **Apmācību programma** profesionālās izglītības, sociālās iekļaušanas un kultūras mediācijas jomas speciālistiem, kas tika īstenota 2024.–2025. gadā un ir pieejama vietnē **ccc-erasmus.com**.

Šo divu gadu laikā četru valstu pasniedzēji dalījās savā praksē un analizēja vietējo pasniedzēju, pedagogu un mediatoru darbu, ar mērķi radīt **sinerģijas pārmaiņām** un veicināt **konstruktīvu kritisku distanci no ierastajām darba praksēm**.

Galvenais izaicinājums: **palīdzēt profesionāļiem, kuri strādā ar specifiskām mērķgrupām, apzināties savu ietekmes potenciālu**, kā arī justies kompetentiem un leģitīmiem to izmantot, lai atbildētu uz izglītojamo vajadzībām.

APMAIŅA /SAVSTARPĒJA BAGĀTINĀŠANĀS

CCC projekts balstās uz vienkāršu novērojumu: *lai pilnvērtīgi īstenotu kādu profesiju, nepietiek tikai ar tehnisko zināšanu apguvi — ir nepieciešams arī dalīties kultūrā, gan profesionālajā, gan vispārējā kultūrā. Ir svarīgi saprast teritoriju, kurā darbojamies. Tikpat nozīmīga ir arī pilsoniskā līdzdalība.*

Mūsu mērķgrupā ir cilvēki ar **mazāk iespējām**, un tikai ar **kvalitatīvu atbalstu** mēs spēsim samazināt faktiskās nevienlīdzības mūsu teritorijās.

Fabien, centra direktors ar sociālu un profesionālu misiju.

Atbalsta speciālistu viedokļi

Mēs apmācām cilvēkus, kuri lielākoties atrodas **nestabilā situācijā** un saskaras ar būtiskām sociālekonomiskām grūtībām: ieslodzītās personas, migrantus un Itālijas pilsoņus. Mums ir jāspēj iesaistīt viņus visus mūsu apmācību programmās, un tieši to mums palīdz nodrošināt CCC rīki. Izmantojot pieeju, kas apvieno **profesionalizāciju** ar izpratni par **teritoriālās iekļaušanas nozīmi**, mēs ļaujam mūsu mērķgrupām justies piederīgām ne tikai mūsu iestādei, bet arī pilsētai.

Monica, pieaugušo izglītības iestādes pedagoģiskā koordinatore būvniecības nozarē.

Dalīties ar citu pasniedzēju komandu, kultūras vadītāju vai sociāli profesionālās integrācijas speciālistu pieredzi un zināšanām, kā arī iepazīt, kā partneru valstu komandas risina grūtības un uz tām reaģē, vienmēr ir ļoti vērtīgi. Parasti mēs nododam studentiem profesionālās prasmes, taču, ja aprobežojamies tikai ar to un neiekļaujam pilsonisko un kultūras dimensiju, ar to nepietiek, lai veicinātu viņu iesaisti kopienā.

Līga, projektu vadītāja / starptautisko attiecību koordinatore Smiltenes Tehnikums

Mūsu *train-the-trainer* programmās mēs izplatām CCC metodoloģiju citiem pasniedzējiem, lai viņi to savukārt varētu nodot tālāk citās organizācijās, institūcijās un citiem pasniedzējiem.
Bruno Domenech,
projektu vadītāja

Mēs patiešām ļoti daudz iemācījāmies. Mēs ieradāmies, lai mācītos un strādātu komandā. Tagad es jūtos labāk sagatavots iekļaut mūsu sabiedrībā un skolā studentus ar ļoti dažādu pieredzi, lai viņi tur varētu justies kā mājās.

Sanita Krastina, Teacher at Valmieras Tehnikums,
pasniedzēju apmācība

Mūsu pasniedzēji bija ļoti iesaistīti un ieinteresēti īstenot aktivitātes. Viņi skaidri redzēja, kā šīs metodes var būt noderīgas arī viņu pašu darbā. Viens no viņiem man teica: "Piekdien es atkārtoti izmantosšu *Six Thinking Hats* aktivitāti ar saviem studentiem."

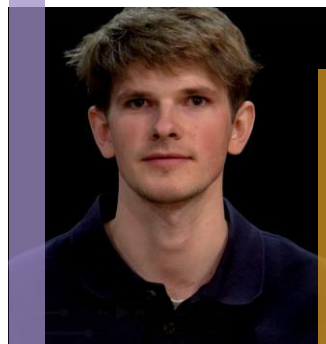
Apgūstot šo metodi Bursā, es atkal jutos kā students. Es vispār nezināju, kā šo metodi izmantot. Tagad es beidzot to sapratu. Es redzu, kā tā var būt noderīga arī citiem cilvēkiem. Un mēs varam viņiem parādīt, cik tā ir noderīga.

Man tas bija liels izaicinājums, taču es redzu, ka esmu kļuvis drosmīgāks, mazāk kautrīgs, elastīgāks un spējīgāks pielāgoties dažādām situācijām..

Lauma Dišlere, Teacher at Smiltenes Tehnikums

Tas bija kaut kas jauns. Es jau iepriekš biju piedalījies līdzīgos projektos, taču šeit es patiešām strādāju kopā ar kolēģiem no savas institūcijas. Katru dienu bija kaut kas jauns. Pirmā aktivitāte, *Six Thinking Hats*, ir vienkārša, bet ļoti efektīva metode problēmu vai sarežģītu situāciju risināšanai. Mēs arī izstrādājām savu maršrutu. Tās ir lietas, ko es skaidri varu izmantot savā darbā.

Kristaps Emīls Radziņš, Teacher at Smiltenes Tehnikums

Man bija iespēja izkāpt no savas komforta zonas, kas bija pārāk ierobežota, un paplašināt savu redzesloku, sasniedzot sarežģītāku līmeni pedagoģisko aktivitāšu izstrādē, ko uzskatu par būtisku apmācītāja darbā..

Marco Pasqui, trainer at Scuola Edile di Siena

Teritoriālās apropiācijas maršruti, apmācību aktivitātes, kas pārveido mūsu mācīšanas veidus, liekot pārdomāt mūsu profesionālās pozīcijas un lomas — visas šīs dinamikas veicina veiksmīgus mācību ceļus un atjaunotu prieku pavadīt un nodot zināšanas.

Tieši šādus **spēcināšanas ceļus** šis ceļvedis cenšas aprakstīt.

Kam ir paredzēts šis ceļvedis?

Šis Labās prakses ceļvedis ir paredzēts visiem profesionāliem, kuri darbojas sociālā atbalsta jomā un kuri savā konkrētajā kontekstā veicina aktīvu līdzdalību, piekļuvi kultūrai, profesionālo normu apguvi un izpratni par tiesībām. Tas atspoguļo kopīgu pieeju, kas balstīta Eiropas vērtībās: visaptverošu atbalsta modeli, kurā kultūra nav papildu elements, bet būtisks instruments pašapziņas, sociālo prasmju un pilsoniskuma stiprināšanai.

Lai gan amatu nosaukumi, institucionālie ietvari un atbalsta sistēmas dažādās valstīs atšķiras, mērķi ir kopīgi: atbalstīt cilvēkus, kuri saskaras ar ievainojamību vai nevienlīdzīgu piekļuvi iespējām — neatkarīgi no tā, vai tie ir iesaistīti integrācijas procesos, jaunieši, kuri ir attālināti no izglītības vai apmācības, nesen ieradušies migranti, personas ar invaliditāti vai cilvēki, kas dzīvo ģeogrāfiski izolētās teritorijās.

Tādējādi šī ceļveža mērķis ir savienot profesionāļus, kuri savā darbības līmenī veicina sociālo kohēziju caur kultūru, apmācību un piekļuvi tiesībām, kā arī nodrošināt viņiem praktiskus rīkus ikdienas darbam.

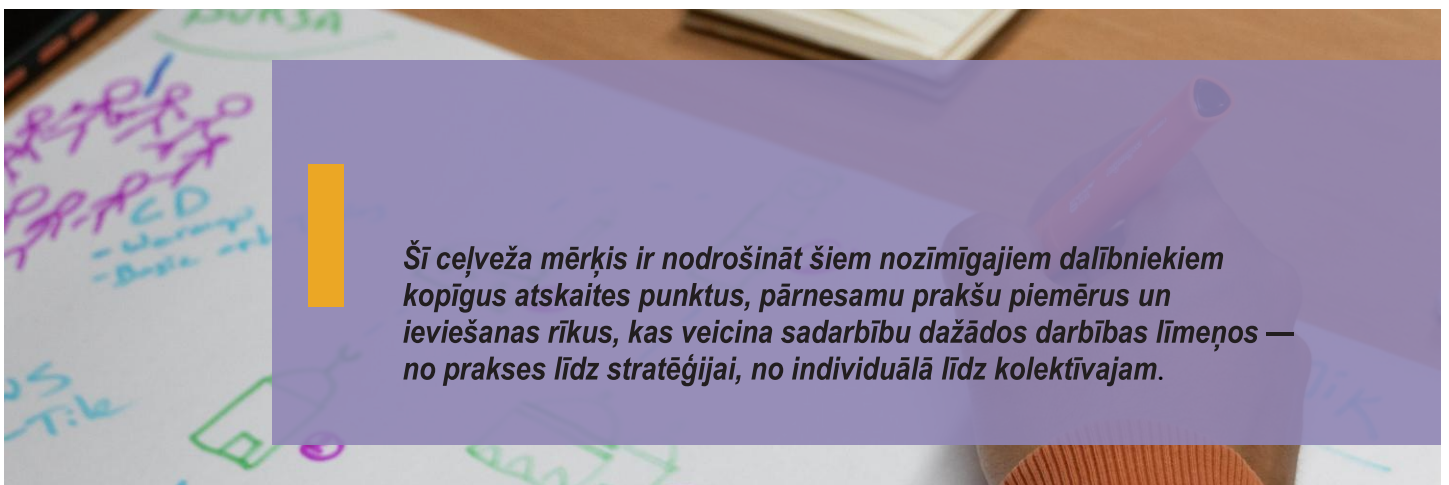
Lai nodrošinātu tā atbilstību Eiropas līmenī, mēs esam identificējuši četras galvenās funkciju kategorijas, kas — ar dažādiem nosaukumiem — ir sastopamas lielākajā daļā nacionālo sistēmu:

- Sociāli profesionālā atbalsta speciālisti, kuri palīdz veidot integrācijas ceļus, novērst šķēršļus un sasaistīt individuālos projektus ar nodarbinātību un apmācību;
- Apmācības un zināšanu nodošanas speciālisti, kuri atbalsta mācīšanās procesus un integrē kultūras un pilsoniskās dimensijas pedagoģiskajā darbā;
- Sociālās izglītības un mediācijas speciālisti, kuri cieši sadarbojas ar mērķgrupām, lai stiprinātu autonomiju, pašapziņu un līdzdalību;
- Kultūras mediācijas un kultūras darbības speciālisti, kuri veicina piekļuvi kultūrai, talantu atzīšanu un māksliniecisko izpausmi.

Mēs esam arī identificējuši trīs lomu kategorijas, kas veicina CCC pieejas ieviešanu institūcijās un teritorijās:

- Pasniedzēji, kuri ir tiešā kontaktā ar mērķgrupām un ir atbildīgi par atbalstu un aktivitāšu praktisko īstenošanu;
- Vadītāji un koordinatori, kuri nodrošina darbību saskaņotību un kvalitāti, attīsta partnerības un veicina kolektīvo dinamiku;
- Institucionālie un teritoriālie aktori, kuri izstrādā, atbalsta vai izvērtē publiskās politikas iekļaušanas, apmācības un kultūras jomās.

Šīs septiņas kategorijas nav domātas kā stingri noteiktas profesijas, bet gan kā savstarpēji saistītas funkcijas, kas kalpo kopīgam mērķim: nodrošināt, lai katrs izglītojamais vai praktikants spētu atrast savu vietu sabiedrībā, apzinoties savas tiesības, pārvaldot profesionālās normas un piedzīvojot kultūras atvērtību.

Šis modelis ir izstrādāts Eiropas kontekstam un neņem vērā specifiskās vietējās adaptācijas. Tas balstās uz Eiropas profesionālo profilu klasifikāciju: **ESCO - European Skills, Competences, Qualifications and Occupations**.
<https://esco.ec.europa.eu/en>

Kāpēc ir būtiski sasaistīt kultūru ar amatu un pilsoniskumu?

Atbalsta sistēmas joprojām lielā mērā ir sadrumstalotas

Lielākajā daļā pieaugušo atbalsta sistēmu — neatkarīgi no tā, vai tās saistītas ar profesionālo apmācību, integrāciju, mājokli vai sociālajiem pakalpojumiem — darbības vēsturiski ir organizētas atsevišķās jomās: nodarbinātība, apmācība, mājoklis, piekļuve tiesībām un sociālais atbalsts. Šāda organizācija atbilst pamatotām administratīvām, normatīvām un finansējuma loģikām, taču tā rada labi zināmu efektu: sadrumstalotus atbalsta ceļus.

Šajā kontekstā kultūra un pilsoniskums bieži tiek atvirzīti otrajā plānā, uztverti kā izvēles vai “perifēras” dimensijas salīdzinājumā ar prioritātēm, kuras tiek uzskatītas par steidzamām: darba atrašana, kvalifikācijas iegūšana, administratīvā statusa sakārtošana vai institucionālo prasību izpilde. Līdz ar to kultūras tiesības un pilsoniskā līdzdalība bieži tiek uzskatītas par “papildu elementiem”, kas tiek aktivizēti tikai tad, ja to ļauj laiks, resursi vai apstākļi.

Tomēr šāda netieša vajadzību hierarhija starp “būtisko” (darbs, mājoklis, apmācība) un “sekundāro” (kultūras iesaiste, līdzdalība, sociālās saites) veicina to, ka atbalsts tiek reducēts uz ierobežojumu pārvaldību, nevis kļūst par patiesu spēju stiprināšanas un autonomijas attīstības procesu.

Kultūra un pilsoniskums ir būtiskas tiesības, nevis papildinājums

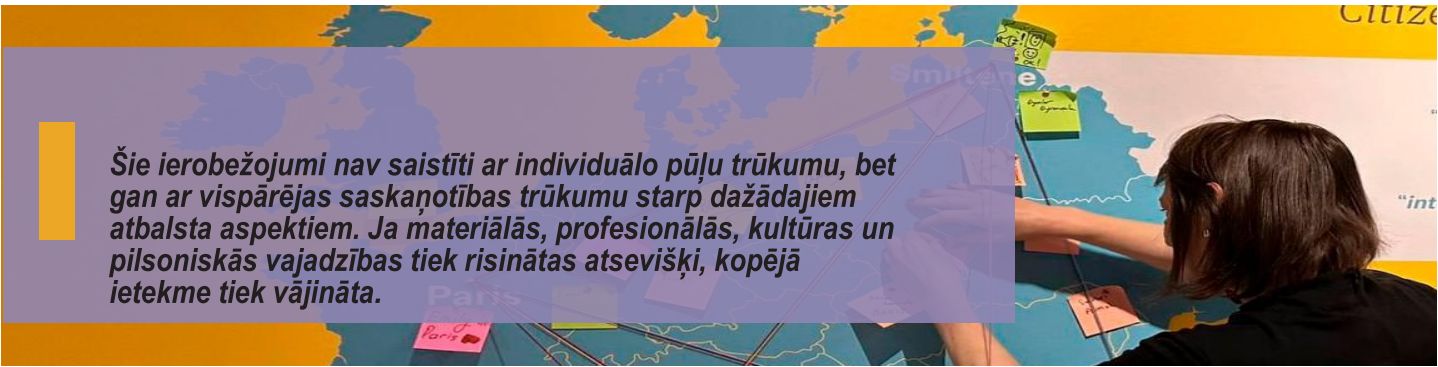
Pēdējo gadu darbs, ko veikuši daudzi sociālās jomas speciālisti, atgādina par bieži nepamanītu realitāti: kultūra nav nedz greznība, nedz atlīdzība, bet gan pamattiesības un būtisks cilvēka rīcībspējas veidošanas instruments. Tā ļauj cilvēkiem sevi atzīt kā pilntiesīgus subjektus — zināšanu, pieredzes un izteiksmes spēju nesējus, kuri spēj piedalīties kopīgajā sabiedriskajā dzīvē.

Piekļuve kultūrai — plašā nozīmē, ietverot māksliniecisko praksi, sociālās saskarsmes telpas, zināšanu nodošanu, radošo darbību un līdzdalību teritorijas kultūras dzīvē — darbojas kā cieņas, atzīšanas un pašapziņas veicinātājs. Līdzīgi arī pilsoniskums neaprobežojas tikai ar formālu piekļuvi tiesībām; tas attiecas uz reālo spēju izprast savu vidi, ieņemt tajā vietu, piedalīties un rīkoties.

Ja šīs dimensijas atbalsta procesos tiek ignorētas vai marginalizētas, indivīdi var apgūt tehniskās prasmes vai izpildīt institucionālās prasības, bet ne vienmēr spēj atrast ilgtermiņa jēgu savai iesaistei vai veidot nākotni pēc savas izvēles.

Daļēja atbalsta ierobežojumiPrakse rāda, ka atbalsts, kas koncentrējas tikai uz nodarbinātību vai apmācību, rada nevienmērīgus rezultātus. Personas, kurām jau ir kultūras, izglītības vai sociālie resursi, biežāk spēj izmantot piedāvātās sistēmas. Savukārt tie, kuri ir visvairāk attālināti — migrācijas pieredzes, dzīves pārtraukumu, ilgstošas nestabilitātes vai diskriminācijas dēļ — saskaras ar lielākām grūtībām ilgstoši

iesaistīties. Šāda nevienlīdzība var novest pie trauksmainas vai nestabilas iesaistes, kā arī pie izstāšanās: mācību pārtraukšanas, nepabeigtiem ceļiem, pakāpeniskas attālināšanās vai motivācijas zuduma. Dažos gadījumos cilvēki pabeidz programmas, taču tās neizraisa reālas un ilgstošas pārmaiņas viņu dzīvē.

A photograph showing a person from behind, pointing at a map of Europe. The map is covered with various sticky notes and markers. The person has dark hair and is wearing a dark top. The background is a bright yellow wall.

Šie ierobežojumi nav saistīti ar individuālo pūļu trūkumu, bet gan ar vispārējās saskaņotības trūkumu starp dažādajiem atbalsta aspektiem. Ja materiālās, profesionālās, kultūras un pilsoniskās vajadzības tiek risinātas atsevišķi, kopējā ietekme tiek vājināta.

Koordinētas pieejas Culture–Craft–Citizenship pievienotā vērtība

Kultūras, amata un pilsoniskuma sasaistīšana, kā to piedāvā CCC pieeja, nozīmē pārsniegt vienkārši papildinošu loģiku un veidot integrētus attīstības ceļus. Tas nenozīmē pievienot kultūras aktivitāti apmācību programmai vai simboliski “papildināt” profesionālo pieeju, bet gan veidot atbalstu kā saskaņotu veselumu, kurā katra dimensija stiprina pārējās.

Kultūra kļūst par eksperimentēšanas, pašizpaušmes un pašapziņas veidošanas telpu; amats kļūst par konkrētu līdzekli iztikas nodrošināšanai, ieguldījumam sabiedrībā un savu prasmju materializēšanai; pilsoniskums kļūst par ietvaru, kas ļauj izprast tiesības, pienākumus un savu vietu sabiedrībā.

Šī pieeja veicina:

- lielāku iesaisti attīstības ceļos, piešķirot mācībām jēgu;
- mazāku priekšlaicīgas izstāšanās risku, pateicoties daudzveidīgām iesaistes formām;
- lielāku autonomiju, atbalstot iniciatīvu un ilgtermiņa perspektīvu veidošanu;
- indivīdu atzīšanu par aktīviem dalībniekiem, nevis tikai par atbalsta saņēmējiem.

Jēgas atjaunošana darbā un mācībās

Kontekstā, kurā jēgas zudums darbā un apmācībā ir plaši dokumentēts — arī starp atbalsta jomas profesionāļiem — koordinētā CCC pieeja darbojas arī kā kolektīvas mobilizācijas instruments.

Atbalsta saņēmējiem tā sasaista profesijas apguvi ar vēsturi, teritoriju, kultūru un kopīgām vērtībām. Komandām tā paver telpas sadarbībai, radošumam un starpdisciplināram darbam, pārvarot sadrumstalotas un nereti nogurdinošas uzdevumos balstītas pieejas.

Šajā procesā kultūrai ir centrāla loma: tā rada elpas, saiknes un dialoga telpas, vienlaikus saglabājot saikni ar dzīves realitāti. Tā palīdz sasaistīt to, ko cilvēks dara, kas viņš ir un par ko vēlas kļūt.

Ilgtermiņa pievienotā vērtība teritorijām

Visbeidzot, koordinēta CCC pieeja nes ieguvumus ne tikai indivīdiem. Veicinot teritoriālo piesaisti, līdzdalību vietējā dzīvē un saiknes starp sociālajiem, kultūras, izglītības un ekonomiskajiem dalībniekiem, tā stiprina sociālo kohēziju un teritoriju attīstību.

Atbalsta saņēmēji vairs nav tikai “integrēti” programmā, bet kļūst par aktīviem savas vides dalībniekiem, kuri spēj dot ieguldījumu vietējās kultūras, ekonomiskajās un pilsoniskajās norisēs.

Ilgtermiņā šī pieeja rada kolektīvu vērtību: tā veicina stabilākus, autonomākus un ilgtspējīgākus attīstības ceļus, kas sniedz labumu sabiedrībai kopumā.

Kopsavilkumā

Kultūras sasaistīšana ar amatu un pilsoniskumu nevajadzīgi nesarežģī atbalstu; tieši pretēji – tā padara to efektīvāku, taisnīgāku un cilvēcīgāku.

CCC pieeja balstās uz vienkāršu, bet prasīgu pārlicību: ilgtspējīgs atbalsts nav iespējams, ja netiek ņemts vērā viss indivīdu tiesību, centienu un rīcības spektrs.

Īss teorētiskais ietvars

Culture – Craft – Citizenship (CCC) projekts balstās uz ideju, ka ilgtspējīga iekļaušana prasa trīs savstarpēji papildinošu atbalsta asu — kultūras, amata un pilsoniskuma — sasaisti. Šī pieeja ļauj katram indivīdam atrast savu vietu sabiedrībā, attīstīt autonomiju un stiprināt savu rīcībspēju (*empowerment* Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas terminoloģijā — UNESCO, *Education for Sustainable Development and Global Citizenship*, 2021).

Šī pieeja saskan ar Eiropas darbu mūžizglītības un sociālās kohēzijas jomā (Eiropas Komisija, *Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning*, 2018), kurā kultūras, sociālā un profesionālā mācīšanās tiek atzīta par trim savstarpēji neatdalāmām aktīva pilsoniskuma dimensijām.

Le C culture – Kultūra-

Šeit kultūra tiek saprasta plašā nozīmē: tā ietver vispārējo kultūru, vietējo un teritoriālo kultūru, administratīvo kultūru (zināšanas par tiesībām, institūcijām un procedūrām), kā arī katrai nozarei raksturīgo profesionālo kultūru.

Saskaņā ar UNESCO (Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu, 2005) kultūra neaprobežojas ar māksliniecisko līdzdalību, darbu uztveri vai kultūras mantojumu; tā attiecas uz **vērtību, praksi, zināšanu un kopīgu atsauču kopumu**, kas ļauj indivīdiem aktīvi pozicionēties savā vidē.

Arī Friburgas deklarācija (2007) uzsver, ka **kultūras tiesības** — piedalīšanās kultūras dzīvē, piekļuve simboliskajiem resursiem, kā arī savas identitātes izpausme un nodošana — ir būtiska cilvēka cieņas dimensija.

CCC pieejas ietvaros mērķis ir ļaut dalībniekiem iesaistīties **nepārtrauktā kultūras bagātināšanās procesā**, veicinot ziņkārību, kritisko domāšanu un atvērtību citiem. Tādējādi kultūra kļūst gan par **mācīšanās virzītājspēku**, gan par **sociālās integrācijas instrumentu** — telpu, kur veidojas piederība, izpratne un atzišana.

Termins “Amats” šeit tiek saprasts divējādi:

- kā profesija — tehnisko un profesionālo prasmju kopums;
- un kā darbība — spēja radīt, pārveidot un dot ieguldījumu.

Profesijas apguve neaprobežojas tikai ar tehnisko iemaņu apgūšanu; tā ietver arī **netiešo profesionālo kodu apguvi**: attieksmi darbā, komunikācijas veidus profesionālajā vidē, sagaidāmo uzvedību, spēju sadarboties un spēju projicēt sevi profesionālajā attīstības ceļā.

Eiropas pētījumi par pamatkompetencēm (Eiropas Komisija, 2018; Cedefop, *Vocational Education and Training in Europe*, 2020) uzsver **tehnisko zināšanu, sociālo prasmju un neformālās mācīšanās savstarpējo papildināmību**.

No šī skatpunkta CCC pieeja atzīst, ka panākumi profesionālajā ceļā nav atkarīgi tikai no mācību programmas “formālajiem” elementiem, bet arī no šīm **neredzamajām kompetencēm** — tām, kas ļauj iegūt darbu, noturēties tajā, attīstīties vai veidot savu darbību.

Tādējādi profesija kļūst par **personiskās un sociālās attīstības telpu**, kurā cilvēks apgūst ne tikai prasmes, bet arī veidu, kā pastāvēt un darboties caur darbu.

Praktisks piemērs – Artemisia: dekoratīvās krāsošanas meistari

Pie vienāda kvalifikācijas līmeņa novērojamas atšķirības izglītojamo turpmākajās gaitās: dalībniekiem, kuri iesaistīti darba tirgus integrācijas programmās, ir zemāks nodarbinātības līmenis nekā tiem, kuri nāk no citiem apmācību ceļiem. Tomēr **sertificētās kompetences un tehniskās prasmes ir identiskas**.

Šī atšķirība izgaismo tā saukto “**neredzamo**” **kompetenču izšķirošo nozīmi** — profesionālo attieksmi, spēju plānot nākotni, darba vides kodu izpratni, pašapziņu un leģitimitātes sajūtu. Šīs kompetences ne vienmēr tiek formalizētas mācību ietvaros, taču tās būtiski ietekmē piekļuvi nodarbinātībai, noturēšanos darbā un profesionālo attīstību.

Saskaroties ar šādām atšķirībām, iespējamās dažādas interpretācijas. Varētu secināt, ka dažas grupas ir “labākas”, labāk sagatavotas vai piemērotākas darba tirgum, vai arī šos rezultātus skaidrot ar motivācijas vai pūļu trūkumu, vai iepriekšējo neveiksmju atkārtēanos.

Šādas interpretācijas, kas bieži sastopamas apmācību un integrācijas programmās, var novest pie **deterministiskās pieejas**: uzskata, ka šīs atšķirības izriet no individuālām īpašībām, kuras atbalsta sistēmas nespēj būtiski ietekmēt.

No striktas pārvaldības vai pakalpojumu sniegšanas loģikas šāda pieeja varētu novest pie secinājuma, ka šīm grupām nav vietas noteiktās programmās, radot risku, ka tās zaudē laiku, enerģiju, cerību — un arī finanšu resursus. Pretēji tam, ja tiek pieņemts, ka ikvienam jābūt iespējai nopelnīt iztiku profesijā, kurai viņš gatavojas, un ja šie cilvēki ir uzņemti programmā, tad **pedagoģisko un atbalsta komandu atbildība** ir identificēt šīs atšķirības, padarīt tās redzamas un strādāt ar tām.

Tādējādi izaicinājums vairs nav izvēlēties “labākos” dalībniekus, bet gan izstrādāt **koriģējošus mehānismus**, kas stiprina šīs neredzamās kompetences: padarīt profesionālos kodus skaidrus, strādāt ar nākotnes projekciju un pašapziņu, nodrošināt pakāpeniskas darba situācijas un sasaistīt apmācību ar kultūras un pilsonisko pieredzi, kas piešķir mācībām jēgu un leģitimitāti.

Labā prakse

Ilgtermiņa uzraudzības datu vākšana un strukturēšana (piemēram, izglītojamo profesionālās gaitas pēc 6, 12 un 24 mēnešiem — līgumu stabilitāte, pārtraukumi, noturēšanās profesijā vai pārkvalifikācija) ļauj precīzi identificēt faktorus, kas ietekmē profesionālos ceļus, un attiecīgi pielāgot atbalsta mehānismus.

Piemēram, **atbalstītās darba situācijas būvlaukumos vai uzņēmumos**, apvienojumā ar kolektīvām refleksijas sesijām par netiešajām prasībām (profesionālā stāja, komunikācija, autonomija), palīdz samazināt atšķirības, nevis tās naturalizēt.

The C of Citizenship (Pilsoniskums)

Trešā CCC projekta ass — **pilsoniskums** — ir vērsta uz to, lai stiprinātu atbalsta saņēmēju **aktīvu līdzdalību** savas teritorijas, apmācību iestādes un, plašākā nozīmē, sabiedrības dzīvē.

Mērķis ir veicināt **dzīvu un konkrētu pilsoniskuma izpratni**, kas balstīta ikdienas praksēs un kolektīvo telpu izpratnē, kurās tiek īstenotas tiesības un pienākumi.

Saskaņā ar Eiropas Komisiju (*EU Work Plan for Culture 2023–2026; European Pillar of Social Rights*) pilsoniskā līdzdalība neaprobežojas ar balsošanu vai politisko iesaisti; tā ietver arī spēju ietekmēt savu sociālo, kultūras un profesionālo vidi.

Šī pieeja saskan ar Eiropas Padomes skatījumu, kur demokrātiskais pilsoniskums tiek definēts kā “**indivīdu spēja pilnvērtīgi piedalīties savas kopienas dzīvē, īstenot savas tiesības un uzņemties atbildību kopīgu vērtību ietvarā**” (*Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education*, 2010).

Šajā perspektīvā CCC projekts izšķir trīs pilsoniskās integrācijas līmeņus:

Vietējā līdzdalība

Iesaistīšanās programmas, apmācību centra vai apkārtnes ikdienas dzīvē — uzņemoties iniciatīvu, piedaloties kolektīvos projektos vai pārstāvēt savus vienaudžus.

Šī “mikropilsoniskuma” forma veicina pašapziņu, piederības sajūtu un savstarpēju atzīšanu.

Kolektīvo procesu izpratne un apropiācija

Izpratne par lēmumu pieņemšanas struktūru darbību, sociālajām un administratīvajām tiesībām, publiskās izpausmes veidiem un sadarbības mehānismiem teritorijā.

Mērķis ir nodrošināt dalībniekiem spēju iesaistīties vietējās (biedrību, kultūras un ekonomiskajās) norisēs.

Autonoma piekļuve tiesībām

Pakāpeniska spējas attīstīšana mobilizēt resursus bez pārmērīgas atkarības no starpniekiem (pašvaldībām, atbalsta dienestiem vai kopienas tīkliem).

Šī attīstība iezīmē pāreju no atkarības loģikas uz **ricībaspējas pieeju**, saskaņā ar pilsoniskās pilnvarotības (*empowerment*) principiem (Freire, *Pedagogy of the Oppressed*, 1974; Nussbaum, *Creating Capabilities*, 2011).

CCC pieejas ietvaros pilsoniskums netiek reducēts uz juridisku statusu; tas tiek izprasts kā **emancipācijas process un kopīgas sabiedriskās dzīves līdzveidošana**.

Praktisks piemērs: Artemisia – Senāta iepazīšana

Šī aktivitāte sastāv no **vadītas izglītojošas vizītes Luksemburgas pilī**, kas ir Francijas Senāta mītne, un ir integrēta mācību procesā dalībniekiem, kuri iesaistīti darba tirgus integrācijas programmās un gatavojas dekoratīvās krāsošanas profesijai. Tā ir daļa no pedagoģiska ceļa, kura mērķis ir padarīt **līdzdalīgu pilsoniskumu konkrētu un pieredzamu** šiem izglītojamajiem. Grupa tiek pavadīta uz Senātu — institucionālās varas vietu, kurai šai auditorijai praksē nebūtu ne spontānas piekļuves, ne īpaša iemesla turp doties patstāvīgi.

Vizīte ir strukturēta, balstoties uz profesionālu skatpunktu: bagātīgi dekorētā pils ļauj iepazīt ēkas vēsturi, mākslinieciskos pasūtījumus (tostarp tās izcelsmi kā Marijas Mediči — Francijas karalienes un regentes — pasūtījumu, iedvesmojoties no Palazzo Pitti Florencē), kā arī dekoratīvās mākslas tehnikas un to pielietojumu, tiešā saiknē ar dalībnieku nākotnes profesionālajām prasmēm. Šī pieeja pakāpeniski tiek paplašināta, iekļaujot arī izpratni par senatoru ikdienas darbu un parlamentārās demokrātijas darbību. Tādējādi šī vieta tiek **demistificēta, nezaudējot tās nozīmīgumu**: tiek skaidroti uzvedības kodi, etiķete un ceremoniju aspekti; tikšanās ar senatoru piešķir institūcijai konkrētu dimensiju; un izglītojamie tiek atzīti par **lēģitīmiem pilsoņiem publiskā telpā**, kas, lai arī izcila, galu galā pieder arī viņiem.

Noslēgumā pedagoģiskā komanda padara redzamu arī “aizkulišu” dimensiju, skaidrojot, kā šī vizīte kļūva iespējama: pateicoties profesionālajiem kontaktiem, institucionālajām attiecībām un partnerību nepārtrauktībai, kas izveidota iepriekšējos integrācijas projektos. Šis skaidrojums konkrēti parāda, ka piekļuve institūcijām balstās uz **profesionālu attieksmi, efektīvu komunikāciju un kolektīvo dinamiku**, pārvēršot šķietami vienkāršu ekskursiju par strukturējošu pedagoģisku pieredzi ar ilgtermiņa ietekmi uz izglītojamo pašapziņu, spēju projicēt sevi nākotnē un rīcībspēju.

CCC : izzinošs maršruts

Šie ir divi jēdzieni, kurus Culture – Craft – Citizenship (CCC) projekts divu gadu īstenošanas laikā ir iemācījis skaidri nošķirt. Lai gan tie bieži tiek lietoti kā sinonīmi, jēdzieni “izzinošs maršruts” (itinerary) un “attīstības ceļš” (pathway) mūsu pieejā apzīmē divus atšķirīgus darbības un pedagoģiskās strukturēšanas līmeņus.

CCC izzinošs maršruts

CCC **izzinošs maršruts** pirmkārt ir konkrēts pedagoģisks projekts, kas izstrādāts noteiktai izglītojamo grupai un kura rezultāts ir **taustāms un kopīgi pieredzēts**. Tas ir **teritorijas apropriācijas maršruts**: reāla kustība — no punkta A uz punktu B — kur katrs posms ir apzināti veidots kā resurss kultūras, profesionālajai un pilsoniskajai mācīšanās pieredzei.

Tādējādi maršruts nav vienkārša aktivitāšu secība (piemēram, atsevišķa muzeja apmeklējums), bet gan **strukturēts ietvars**, kas ļauj dalībniekiem atklāt, izprast un sasaistīt teritoriju, profesiju un sabiedrību.

Tā mērķis ir pārvērst mobilitāti par **mācīšanās pieredzi**, kurā pati kustība kļūst par zināšanu, prasmju un sociālo kompetenču apguves vektoru.

CCC izzinoša maršruta piemērs

Sienā: sienu dekorēšanas darbnīca un vadīta ekskursija

CCC **izzinošs maršruts** ir konkrēts pedagoģisks projekts, kas ir **laikā strukturēts** un apvieno vairākas savstarpēji papildinošas dimensijas:

Kultūra: pilsētas iepazīšana vadītas ekskursijas veidā, kas ļauj izglītojamajiem apgūt un piesavināties teritoriju, kuru viņi vēl nepazīst.

Amats: praktiskas darbnīcas sienu dekorēšanā un trafaretu tehnikās, kuru laikā katrs dalībnieks apgūt konkrētas prasmes un mācās tās nodot citiem.

Pilsoniskums: kolektīva rezultātu prezentācija labās prakses apmaiņas formā, iesaistot vietējos dalībniekus kultūras mantojuma prezentēšanā un valorizācijā.

Izmantojot šo maršrutu, dalībnieki attīstīja:

- **tehniskās prasmes** (virsmu sagatavošana, motīvu veidošana, trafaretu pielietošana);
- **transversālās kompetences** (sadarbība, verbālā un neverbālā komunikācija, empātija, darbs komandā);
- **kopīgu pieredzi**, kas piešķir mācībām jēgu un stiprina integrāciju gan grupā, gan teritorijā.

Tādējādi CCC maršruts nav vienreizēja aktivitāte, bet gan **strukturēta un savstarpēji saistīta secība**, kas veicina tehnisko, kultūras un pilsonisko mācīšanos.

CCC attīstības ceļš

Savukārt CCC attīstības ceļš attiecas uz plašāku un institucionālāku procesu.

Tas ir stratēģisks virziens, ko īsteno organizācija (biedrība, apmācību centrs, pašvaldība, integrācijas struktūra vai tīkls), integrējot CCC pieeju visās savās darbībās.

Tādējādi CCC attīstības ceļš apvieno:

- **visaptverošu redzējumu** (vērtības, mērķi, mērķgrupas, partneri);
- **saskaņotu darbību organizāciju** (maršruti, darbnīcas, sadarbības, pasākumi u. c.);
- un **integrētu atbalsta stratēģiju**, kas sasaista profesionālo integrāciju, teritoriālo integrāciju un pilsonisko līdzdalību.

CCC attīstības ceļš nav vienkārši maršrutu kopums, bet gan **visaptveroša izglītības un sociālā politika**, kas balstās pārliecībā, ka kultūra var kalpot kā emancipācijas un sociālās kohēzijas virzītājspēks.

CCC attīstības ceļa piemērs: skola “Cuisine & Territories”¹

Skola ****Cuisine & Territories**** ir apmācību centrs lielā metropoles teritorijā, kas specializējas pavāra un daudzfunkcionāla ēdināšanas darbinieka profesiju sagatavošanā, un galvenokārt uzņem dalībniekus, kuri iesaistīti darba tirgus integrācijas programmās, kā arī personas profesionālās pārkvalifikācijas procesā.

Pirms CCC attīstības ceļa ieviešanas apmācību programma balstījās uz tradicionālu struktūru: tehniskie moduļi, kas vērsti uz kulinārijas tehnikām un higiēnas standartiem, paralēls sociālais atbalsts, kā arī neregulāras kultūras aktivitātes (tirgu apmeklējumi, gastronomiskas ekskursijas), kas tika piedāvātas kā atvērtības momenti bez tiešas saiknes ar profesionālo apmācību.

Neraugoties uz kvalitatīvu tehnisko apmācību, komanda novēroja atkārtotas grūtības: izstāšanos mācību laikā, spriedzi darba situācijās, nestabilitāti pirmajās darbavietās un ierobežotu profesionālo perspektīvu attīstību nozarē.

CCC attīstības ceļa ieviešana lika organizācijai būtiski pārskatīt savu struktūru. Apmācību programmas tika reorganizētas ****teritoriālos izzinošos maršrutos****, kas savieno ražotāju tirgus, profesionālās virtuves, partnerrestorānus, kultūras vietas, kas saistītas ar teritorijas gastronomisko mantojumu, un vietējās institūcijas.

Šie maršruti ļāva pieiet profesijai caur reālām situācijām: izprast piegādes ķēdes, attiecības ar piegādātājiem, darba organizāciju komandā, profesionālo stāju attiecībā pret klientiem, kā arī nozares specifisko ierobežojumu pārvaldību.

Kultūras aktivitātes tika integrētas profesionālajos moduļos, lai pievērstos ēdiena gatavošanai kā kultūras un sociālam fenomenam (ēšanas tradīciju vēsture, kulināro kultūru daudzveidība, apkalpošanas prakse un kodi), tādējādi stiprinot izglītojamo profesionālo leģitimitāti un atvērtību.

Sociālais atbalsts tika sasaistīts ar profesionālajām situācijām, ietverot piekļuvi tiesībām, izpratni par restorānu nozares normatīvo regulējumu un līdzdalību vietējos pasākumos (solidaritātes maltītes, kulinārie festivāli, asociatīvie projekti).

Pedagoģiskās, sociālās un kultūras komandas darbojās koordinēti, ar kopīgiem mērķiem un paplašinātu izglītojamo uzraudzību (nodarbinātības stabilitāte, spēja iekļauties darba kolektīvos, autonomija profesionālajās darbībās). Šajā ietvarā CCC attīstības ceļš nav vienkārša veiksmīgu aktivitāšu uzkrāšana, bet gan ilgtermiņa pārmaiņas organizācijas pieejā apmācībai, sasaistot kultūru, amatu un pilsoniskumu kā neatdalāmus integrācijas, profesionalizācijas un teritoriālās piesaistes virzītājspēkus.

CCC attīstības ceļa piemērs: skola “Cuisine & Territories”

Culture – Craft – Citizenship

CCC programmas (Culture – Craft – Citizenship) ieviešana un uzraudzība

Šajā ceļvedī jēdziens **Culture–Craft–Citizenship (CCC) programma** attiecas uz **strukturētu pieeju**, kas veidota laika gaitā un kuras mērķis ir saskaņoti sasiegt:

- situācijas, kas nodrošina piekļuvi kultūrai un kultūras mediāciju;
- mācīšanās un profesionālās prakses kontekstus;
- un telpas, kas veicina pašizpausmi, līdzdalību un pilsonisko rīcībspēju.

Tādējādi CCC programma tiek definēta pēc tās **sasaistes loģikas**: to neraksturo atsevišķas darbības pašas par sevi, bet gan veids, kā tās tiek izstrādātas, strukturētas un savstarpēji saistītas attīstības ceļos vai izzinošos maršrutos, kas dalībniekiem rada jēgu.

Tā vienmēr ir iekļauta konkrētā institucionālā un organizatoriskā kontekstā ar saviem ierobežojumiem, rīcības iespējām un specifiskiem mērķiem. Tā neaizstāj esošās sistēmas, bet gan **stiprina to saskaņotību, izpratni un dalībnieku spēju tās izmantot kā reālus attīstības virzītājspēkus**.

Šī ceļveža II sadaļa piedāvā **9 soļu metodoloģiju**, lai organizācijā ieviestu, pielāgotu un vadītu CCC programmu, ņemot vērā lauka realitāti, jau pastāvošo atbalsta sistēmu reālo izmantošanu (biedrības, publiskās iestādes, sociālie uzņēmumi u. c.), kā arī nepieciešamo līdzsvaru starp sociālo mērķi, administratīvajiem un finanšu ierobežojumiem un profesionālajām praksēm.

Culture Craft
Citizenship

9 soļi CCC programmas ieviešanai un uzraudzībai

TRĪS GALVENĀS FĀZES

CCC PROGRAMMAS IZVĒRTĒŠANA UN IETVARA NOTEIKŠANA

— ietvara, nodomu un īstenošanas nosacījumu definēšana —

1. Precizēt CCC programmas mērķi un leģitimitāti

Noteikt programmas jēgu, prioritātes un tās saskaņotību ar organizācijas misiju un dalībnieku attīstības ceļiem.

2. Identificēt ierobežojumus un rīcības iespējas

Analizēt institucionālo, organizatorisko un budžeta ietvaru, lai nošķirtu to, kas ir maināms, no tā, kas nav.

3. Noteikt skaidru CCC pārvaldību

Precizēt lomas, atbildības un koordinācijas mehānismus, kas nepieciešami programmas īstenošanai.

4. Analizēt dalībniekus un viņu reālos mērķus

Izprast dalībnieku attīstības trajektorijas, vajadzības un faktiskās prioritātes, pārsniedzot administratīvās kategorijas.

PROGRAMMAS IZSTRĀDE UN STRUKTURĒŠANA

— konverģenču identificēšana un CCC programmas pārvēršana operacionālā attīstības ceļā —

5. Identificēt iespējamās saskares punktus

Noteikt jomas, kur satiekas institucionālie mērķi, dalībnieku prioritātes un esošās prakses.

6. Izstrādāt reālistisku un pakāpenisku CCC attīstības ceļu

Pārvērst programmu strukturētā, skaidrā un pielāgojamā attīstības ceļā, kas sasaistīts ar jau esošajām praksēm.

PROGRAMMAS PIELĀGOŠANA, FORMALIZĒŠANA UN VADĪBA LAIKA GAITĀ

— validācija, uzraudzība un ilgtspējas nodrošināšana —

7. Pielāgot, validēt un nostiprināt CCC programmu, balstoties uz reālo praksi

Pārvērst atšķirības starp plānoto un faktiski īstenoto par uzlabojumu virzītājspēkiem, vienlaikus identificējot elementus, kas ir pietiekami pārbaudīti, lai tos validētu un dalītos ar tiem.

8. Formalizēt konsolidēto CCC programmu

Skaidri definēt programmas ietvaru, mērķus un īstenošanas principus, nodrošinot saprotamību un pārnesamību.

9. Uzraudzīt, izvērtēt un attīstīt CCC programmu

Nodrošināt nepārtrauktu pilnveidi, izmantojot uzraudzību, izvērtēšanu un regulāras pielāgošanas darbības.

1. POSMS — CCC programmas mērķa un leģitimitātes precizēšana

Culture – Craft – Citizenship (CCC) programmas ieviešanu nevar reducēt uz atsevišķu kultūras vai pilsonisko aktivitāšu pievienošanu jau esošai sistēmai. Jau sākotnēji ir nepieciešams **skaidri formulēt organizācijas nodomu un tās leģitimitāti** šādas programmas īstenošanā.

Šī precizēšana ir izšķiroša, lai nodrošinātu, ka CCC programma netiek uztverta kā blakusprojekts, izolēts eksperiments, ārējs papildinājums vai oportunistiska atbilde uz projektu konkursu.

Tieši pretēji — skaidri formulēts nodoms ļauj CCC programmai kļūt par daļu no **saskaņota, skaidra un organizācijā pilnībā integrēta attīstības procesa**, gan komandām, gan atbalsta saņēmējiem.

Mērķu un darbības jomu precizēšana

Atbalsta sistēmas — sociālās, kultūras, profesionālās vai pilsoniskās — kuras īsteno mūsu organizācijas, atrodas vairāku savstarpēji konkurējošu loģiku krustpunktā:

- organizācijas paša noteiktie mērķi;
- finansētāju prasības un līgumiskie ietvari;
- esošo sistēmu noteikumi;
- mērķgrupu vajadzības, gaidas un attīstības trajektorijas.

CCC programma pilnībā iekļaujas šajā sarežģītībā. Tādēļ nodoma precizēšana nozīmē skaidri definēt, **ko organizācija vēlas sasniegt, kam un uz kādu prioritāšu pamata.**

Šajā posmā mērķis vēl nav izstrādāt konkrētas darbības, bet gan **noteikt nodoma ietvaru**, kas kalpos par pamatu turpmākajiem lēmumiem.

Pirmā mērķu analīze: organizācija un mērķgrupa

No organizācijas puses tās mērķi parasti ir skaidri formulēti un var tikt apkopoti trīs galvenajos virzienos:

- īstenot organizācijas sociālo, izglītības vai teritoriālo projektu (iekļaujoša apmācība; kultūras mantojuma nodošana plašai sabiedrībai; konkrēta sektora profesiju veicināšana — būvniecība, viesmīlība, IT u. c.);
- nodrošināt apmācību vai atbalstu, ievērojot finansētāju noteiktās prasības;
- ievērot darbības un organizatoriskos noteikumus, kas regulē konkrēto atbalsta vai apmācības sistēmu.

Savukārt no mērķgrupu puses mērķi reti ir tik viennozīmīgi formulēti. Dalība programmā bieži tiek interpretēta kā vēlme iegūt darbu vai sagatavoties tam, taču praksē dalībnieki bieži pielāgo savu diskursu programmas gaidām, īpaši atlases intervijās. Reālās prioritātes bieži ir daudzslāņainas: administratīvās situācijas stabilizācija, piekļuve ienākumiem, nepieciešamība strukturēt savu laiku, izolācijas pārvarēšana, kultūras orientieru iegūšana vai ilgtermiņa dzīves perspektīvas veidošana.

Tādēļ programmas sagaidāmie ieguvumi ne vienmēr sakrīt ar tiem, ko organizācija izceļ kā prioritārus.

CCC programmas nodoma precizēšana nozīmē **no paša sākuma atzīt šo daudzveidību un izvairīties no sajaukšanas starp deklarētajiem un reālajiem mērķiem.**

CCC pieeja kā atbilde strukturālai spriedzei

Lielākajā daļā atbalsta sistēmu dalībnieki paši nefinansē piedāvāto pakalpojumu vai dara to tikai minimāli. Organizācijai vienlaikus jāatbilst finansētāju prasībām, jānodrošina savas sociālās misijas īstenošana, jāievēro sistēmas noteikumi un jāatbild uz mērķgrupu reālajām vajadzībām.

Tas rada **strukturālu spriedzi** starp formālu atbilstību, ekonomisko ilgtspēju un sniegtā atbalsta kvalitāti.

Šīs spriedzes atzīšana nav neveiksmes pazīme, bet gan nepieciešams sākumpunkts refleksijai. CCC pieeja šeit kļūst par **instrumentu, kas ļauj savienot institucionālās loģikas un cilvēku vajadzības**.

Lai izvairītos no situācijas, kur programmas galvenais mērķis kļūst tikai ekonomiskā dzīvotspēja, ir svarīgi atkārtoti uzdot strukturējošu jautājumu:

Ko mēs patiesībā vēlamies mūsu mērķgrupām?

Tas ļauj analizēt:

- kāda vieta organizācijā tiek piešķirta atbalsta saņēmējiem;
- cik lielā mērā institucionālie mērķi sakrīt ar individuālajām trajektorijām;
- vai programma var kļūt par reālu attīstības virzītājspēku dalībniekiem.

Tādējādi CCC pieejas mērķis nav definēt vienu vienīgu mērķi, bet gan identificēt **saskares zonas**, kur organizācijas un dalībnieku mērķi var jēgpilni sakrist.

Ko konkrēti jāizstrādā šajā posmā

- Kāpēc organizācija vēlas ieviest CCC programmu tieši šobrīd?
- Kādas vajadzības vai ierobežojumus esošajās praksēs tā cenšas risināt?
- Kā CCC programma saskan ar organizācijas vērtībām un misiju?
- Kuras mērķgrupas ir prioritāras un kāpēc?
- Kāds ir programmas konkrētais mērķis ārpus tās nosaukuma?

Uzmanības punkti

- Pārāk vispārīgs vai konsensuāls nodoms, kas neļauj vadīt praktiskos lēmumus;
- CCC pieejas ieviešana bez tās atbilstības izvērtēšanas;
- Nodoms, kas formulēts tikai vadības līmenī bez komandu iesaistes.

Ieteicamie risinājumi

- Skaidri definēt CCC pieejas sākumpunktu
- Veicināt diskusiju par programmas leģitimitāti praksē
- Precizēt, ko programma maina — un ko nemaina
- Padarīt redzamas vērtības un prioritātes
- No sākuma atzīt nenoteiktības zonas

STAGE 2 Ierobežojumu un rīcības iespēju identificēšana

Ierobežojumu un rīcības iespēju identificēšana

CCC programma nekad netiek īstenota neitrālā vidē. Tā darbojas institucionālā, organizatoriskā, budžeta un politiskā ietvarā, kas būtiski nosaka tās ieviešanas iespējas. Skaidra šo ierobežojumu un pieejamo rīcības iespēju identificēšana ir izšķirošs solis, lai izvairītos no neatbilstības starp programmas sākotnējo ieceri un tās praktisko īstenojamību.

Šis posms ļauj izveidot reālistisku ietvaru, kurā CCC programma tiek uztverta nevis kā papildu uzdevums, bet kā stratēģisks instruments esošo iniciatīvu optimizēšanai un saskaņošanai.

Sarežģīta un fragmentēta institucionālā vide

Sociālā, kultūras un profesionālā atbalsta organizācijas mūsdienās darbojas vidē, ko raksturo dažādu sistēmu daudzveidība, līdzfinansējuma loģika (Eiropas, valsts, reģionālā, vietējā), laika ierobežoti projekti un augstas prasības attiecībā uz uzraudzību, pārskatiem un rezultātu rādītājiem (nodarbinātības rādītāji, sertifikācijas rezultāti, apmeklējums utt.).

Šī fragmentācija — dažkārt raksturota kā “institucionālais slānkūkas efekts” — rada pārklājošus ietvarus, mērķus un terminus, kurus praksē ir grūti saskaņot. Finansējuma iespējas, ko nodrošina dažādas institūcijas un kuru projektu loģikas pēdējo divdesmit gadu laikā ir pakāpeniski tuvinājušās, visbiežāk balstās uz līdzfinansējuma mehānismiem. Šī konfigurācija uztur pastāvīgu projektu loģiku, kas var vājināt darbību nepārtrauktību un komandu stabilitāti.

Šādā kontekstā CCC programma tiek attīstīta jau esošu ierobežojumu vidē, kas skaidri jāidentificē pirms jebkādu operacionālu lēmumu pieņemšanas.

Esošo ierobežojumu identificēšana

Mērķis ir skaidri un nepārprotami identificēt ierobežojumus, kuros organizācija darbojas, jo īpaši:

Institucionālie ierobežojumi:

- finansētāju prasības;
- līgumiskie nosacījumi;
- esošo sistēmu regulējums;
- uzraudzības rādītāji, kvalitātes prasības un pārskatu sniegšanas pienākumi.

Organizatoriskie ierobežojumi:

- komandu pieejamība;
- lomu un atbildību sadalījums;
- esošās vai trūkstošās kompetences;
- darba slodze un iekšējie termiņi.

Budžeta ierobežojumi:

- pieejamie finanšu resursi;
- ierobežojumi, kas saistīti ar mērķfinansējumu;
- tiešās un netiešās izmaksas, kas saistītas ar CCC programmas ieviešanu.

Mērķis nav izveidot pilnīgu šķēršļu sarakstu, bet gan nošķirt to, kas patiešām ir ierobežojošs, no tā, kas izriet no ierastām praksēm vai dziļi iesakņotiem organizatoriskiem pieņēmumiem.

Ierobežojumu un ieradumu nošķiršana un reālo rīcības iespēju identificēšana

Bieži sastopama grūtība ir sajaukums starp to, kas ir juridiski vai līgumiski nenegociējams, un to, kas izriet no iedibinātām praksēm, kuras dažkārt tiek uzturētas bez kritiskas izvērtēšanas. Šāds sajaukums var novest vai nu pie šķēršļu pārvērtēšanas, vai pie reālo risku nenovērtēšanas.

Šīs atšķirības precizēšana ļauj atvērt pielāgošanās iespējas tur, kur tās patiešām pastāv, neapdraudot organizācijas saistības.

Papildus ierobežojumiem ir svarīgi identificēt arī organizācijas reālās rīcības iespējas, piemēram:

- iespējas veikt neliela mēroga eksperimentus;
- elastība apmācību vai atbalsta procesu organizēšanā;
- esošās vai mobilizējamās partnerības;
- iekšējās lēmumu pieņemšanas telpas;
- komandu pielāgošanās spēja.

Šīs iespējas veido praktisko darbības zonu — ietvaru, kurā CCC programma var tikt pielāgota, testēta un izmantota, lai attīstītu prakses, neapdraudot institucionālo ietvaru.

CCC: papildu ierobežojums vai optimizācijas instruments?

Šajā posmā rodas centrāls jautājums:

Vai CCC programma komandām tiek uztverta kā papildu ieguldījums (laiks, enerģija, resursi) vai kā esošo prakšu optimizācija?

Šī uztvere dažādiem iesaistītajiem var atšķirties:

- dažiem CCC programma var šķist papildu slogs jau tā ierobežotā kontekstā;
- citiem tā ir iespēja padarīt esošās darbības — kas reizēm tiek īstenotas izklaidēti — saskaņotākas, redzamākas un efektīvākas.

Šo atšķirīgo uztveru atzīšana ir būtiska, jo tās tieši ietekmē komandu iesaisti un programmas ilgtspēju.

Perspektīvu saskaņošana, veicinot dialogu

Zemāk ir septiņas biežākās bažas, ko komandas pauž CCC programmas ieviešanas laikā.

1. Bažas par papildu darba slodzi

“Vēl viena programma...” Speciālisti var uztvert CCC kā papildu slogu — vairāk sanāksmju, pārskatu un neparedzētu pielāgojumu.

2. Bažas par esošo prakšu apšaubīšanu

“Vai tas, ko darām, vairs nav pietiekami?” Programma var tikt uztverta kā slēpta novērtēšana vai esošo prakšu kritika.

3. Bažas par profesionālās autonomijas zaudēšanu

“Kas noteiks, ko un kā es daru?” Pastāv bailes no standartizācijas un individuālās pieejas ierobežošanas.

4. Bažas par CCC neskaidrību

“Tas ir vēl viens abstrakts koncepts...” Var rasties plaisa starp teoriju un praksi.

5. Bažas saistībā ar iepriekšējiem projektiem

“Mēs to jau esam redzējuši...” Programma var tikt uztverta kā īslaicīga iniciatīva.

6. Bažas par atbilstību mērķgrupu vajadzībām

“Vai tas tiešām atbilst viņu prioritātēm?” Pastāv risks, ka programma neatbilst realitātei.

7. Bažas par CCC koordinators lomu

“Kas viņš/viņa ir, lai mums to teiktu?” Nepieciešama uzticamība un izpratne par praksi.

Ko konkrēti jāizstrādā šajā posmā

- kuri institucionālie ierobežojumi nav maināmi;
- kuri organizatoriskie ierobežojumi var tikt pārskatīti;
- kādi resursi var tikt mobilizēti;
- kādas eksperimentēšanas iespējas pastāv;
- kur ir reālās pielāgošanās iespējas.

Uzmanības punkti

- institucionālo ierobežojumu nenovērtēšana;
- programmas uzsākšana bez ilgtspējas izvērtējuma;
- iekšējo uztveres atšķirību ignorēšana.

Ieteicamie risinājumi

- skaidri nošķirt nenegociējamus ierobežojumus no ierastām praksēm;
- veidot dialogu par CCC uztveri komandās;
- identificēt reāli mobilizējamas rīcības iespējas.

3. POSMS — Skaidras CCC pārvaldības struktūras definēšana

Nemot vērā CCC programmas raksturu, tajā iesaistās vairāki dalībnieki, prakses un darbības jomas: sociālais atbalsts, profesionālā izglītība, kultūras mediācija, pilsoniskums un teritoriālās partnerības. Ja pārvaldība nav skaidri definēta, CCC programma var balstīties uz trauslām individuālām iniciatīvām, radīt iekšējus pārpratumus vai pakāpeniski zaudēt dinamiku.

CCC pārvaldības definēšana nenozīmē jauna hierarhiska slāņa izveidi vai organizācijas darbības rigidizēšanu. Tas galvenokārt nozīmē skaidri noteikt, kurš ko dara, kādā līmenī un pēc kādām lēmumu pieņemšanas, koordinācijas un regulācijas kārtībām, lai nodrošinātu programmas īstenošanu.

Organizācija nav homogēns veselums

Pat pirms formālu lomu definēšanas ir būtiski apzināties, ka atbalsta organizācija — neatkarīgi no tā, vai tā ir biedrība, publiska institūcija, kopīga struktūra vai sociālais uzņēmums — nav viendabīga. Tā veidojas dialogā (dažkārt netiešā) starp dažādām izpratnēm par darbu, misijām un piešķirtajām vērtībām.

Vadība, pasniedzēji, atbalsta speciālisti, administratīvās vai komerciālās komandas ne vienmēr daļa vienotu izpratni par organizācijas mērķiem, programmas prioritātēm vai savām rīcības iespējām. Šīs atšķirības izriet no dažādas profesionālās pieredzes, institucionālajām atbildībām un prakses laukā. Šī daudzveidība ir gan stiprā puse, gan sarežģītības avots CCC programmas ieviešanā.

Lomu precizēšana ārpus organizācijas shēmas

Organizācijas shēmas un amata apraksti, lai arī nepieciešami, pilnībā neatspoguļo organizācijas reālo darbību. Efektīva CCC pārvaldība prasa analizēt faktiskās prakses:

- Kāda ir mana reālā autonomija praksē?
- Kādas iniciatīvas es uzdrošinos īstenot — vai tieši otrādi, atturos?
- Vai vadībai ir skaidrs priekšstats par to, kas notiek praksē?
- Vai vietējās iniciatīvas tiek atzītas, veicinātas, koplietotas — vai paliek neredzamas?

CCC pārvaldības precizēšana nozīmē padarīt redzamas šīs “pelēkās zonas” un skaidri noteikt esošās iniciatīvas, koordinācijas un lēmumu pieņemšanas telpas.

Starp institucionalizāciju un apropiāciju

CCC pieejās bieži novērojamas divas dinamiskas:

- **Apakšupējas iniciatīvas (bottom-up)** — individuālas vai lokālas darbības: pasniedzējs ievieš kultūras dimensiju, mediators sasaista apmācību ar piekļuvi tiesībām, koordinators eksperimentē ar jauniem formātiem. Šīs iniciatīvas atspoguļo organisku apropiāciju, bet var ciest no redzamības, saskaņotības vai institucionālās atzīšanas trūkuma.

- **Augšupējas iniciatīvas (top-down)** — organizācijas stratēģijā balstītas pieejas, kas nodrošina skaidru ietvaru un virzienu. Ja tās netiek kolektīvi pārņemtas, tās var tikt uztvertas kā uzspiestas.

Lielākā daļa CCC programmu darbojas starp šīm divām loģikām. CCC pārvaldības uzdevums ir nodrošināt šo sasaisti, pārvēršot individuālās iniciatīvas par kolektīviem resursiem, tās neitralizējot.

Operacionālās CCC pārvaldības definēšana

Tas nozīmē skaidri noteikt:

- Kurš nes CCC programmas kopējo redzējumu?
- Kurš nodrošina ikdienas koordināciju un ar kādiem resursiem?
- Kāda ir pasniedzēju, atbalsta speciālistu, mediatoru un partneru loma?
- Kādas ir telpas diskusijām, pielāgošanai un lēmumu pieņemšanai?
- Kā tiek pieņemti, dokumentēti un koplietoti lēmumi?

CCC pārvaldībai jāintegrējas esošajos organizācijas darbības mehānismos, vienlaikus padarot tos pārskatāmākus un sadarbībā balstītus.

CCC koordinatora loma

Prakses analīze rāda, ka daudzas organizācijas jau veic CCC koordinācijas funkcijas, pat ja tās netiek skaidri nosauktas: ceļu sasaistīšana, partnerību veidošana, institucionālo ietvaru tulkošana praksē, rezultātu uzraudzība.

CCC programmas ieviešana var atklāt nepieciešamību šīs funkcijas formalizēt — kā konkrētu lomu, dalītu funkciju vai kolektīvu struktūru.

Nav vienota modeļa. Mērķis nav radīt jaunu amatu, bet padarīt redzamu, atzītu un ilgtspējīgu jau esošo darbu.

Ko konkrēti jāizstrādā šajā posmā

- Kas vada CCC programmu stratēģiskā līmenī?
- Kas nodrošina operacionālo koordināciju?
- Kuras atbildības ir skaidras, kuras — implicitās?
- Kādas dialoga un regulācijas telpas pastāv vai jāizveido?
- Kā sasaistīt individuālās iniciatīvas ar kopējo ietvaru?

Uzmanības punkti

- Pārāk neskaidra pārvaldība → atbildību izkliedēšana;
- Pārāk centralizēta pārvaldība → iniciatīvu ierobežošana;
- Sajaukums starp CCC vadību un kopējās sistēmas vadību;
- Jau esošā koordinācijas darba neredzamība.

Ieteicamie risinājumi

- Skaidri noteikt pārvaldības līmeņus un padarīt redzamas faktiskās lomas
- Izveidot strukturētas koordinācijas un pielāgošanas telpas
- Saskaņot individuālās iniciatīvas ar kopējo ietvaru

- **Nošķirt CCC programmas vadību no kopējās atbalsta sistēmas vadības**

Skaidri definēt CCC programmas un esošā atbalsta ietvara attiecīgos darbības perimetrus, precizējot katram no tiem piesaistītās atbildības. Distinguish the steering *Nošķirt CCC programmas vadību no kopējās atbalsta sistēmas vadības.*

4. POSMS — Mērķgrupu reālo mērķu analīze

CCC programmas atbilstība lielā mērā ir atkarīga no tās spējas atbilst to cilvēku reālajai pieredzei, kuriem tā ir paredzēta. Institucionālie mērķi, kas tiek piešķirti programmām, ne vienmēr sakrīt ar to personu faktiskajām prioritātēm, kuras tajās piedalās. Tādēļ mērķgrupu un to reālo mērķu analīze ir izšķirošs solis, lai novērstu pārpratumus, virspusēju iesaisti vai ierobežotu programmas izmantošanu. Šī analīze ļauj izstrādāt CCC programmu, kas ir praktiski izmantojama, uzticama un nozīmīga iesaistītajām personām.

Pāreja ārpus administratīvajām kategorijām

Atbalsta sistēmās mērķgrupas bieži tiek definētas ar administratīvo kategoriju palīdzību: statuss, vecums, nodarbinātības situācija, izglītības līmenis, dzīvesvieta — tie visi kalpo kā atlases kritēriji. Šīs kategorijas ir nepieciešamas publiskās politikas īstenošanai, taču tās nav pietiekamas, lai izprastu individuālās trajektorijas, reālos ierobežojumus un patiesās motivācijas.

Mērķgrupas nav homogēnas. Tās raksturo dažādas profesionālās, migrācijas vai izglītības pieredzes; atšķirīgi resursi un ievainojamības; kā arī dažādas attiecības ar institūcijām, kultūru un darbu.

To trajektorijas var ietekmēt arī specifiski ierobežojumi — īpaši redzami vai neredzami, īslaicīgi vai ilgtermiņa traucējumi — kas ietekmē piekļuvi aktivitātēm, piedāvātos ritmus, līdzdalības veidus un iesaistes formas programmā. Tas prasa no komandas pastāvīgu pielāgošanās spēju un uzmanību attiecībā uz iespējamām izmaiņām lomās, darbības formātos un mācību ceļos.

Mērķgrupu analīze nozīmē tās uztvert nevis kā pasīvus saņēmējus, bet kā aktīvus dalībniekus, kas iesaistīti attīstības procesā.

Reālo vajadzību diagnostikas nozīme

Vajadzību analīzi nevar reducēt uz reģistrācijas formu vai sākotnējo interviju. Tā jāuztver kā attīstošs process, kas pavada indivīdu visā viņa trajektorijā.

Jautājumu formulējums ir būtisks:

- « Vai jūs vēlaties piedalīties šajā apmācībā? » — attiecas uz tūlītēju vajadzību.
- « Kāpēc jūs vēlaties piedalīties šajā apmācībā? » — atklāj starpposma mērķi.
- « Kur jūs sevi redzat pēc trim gadiem? » — veicina personisko perspektīvu un dzīves redzējumu.

Šīs nianSES uzsvēr nepieciešamību pēc diagnozes, kas nav tikai funkcionāla, bet arī naratīva un vēsta nākotnē, ļaujot indivīdiem formulēt savas prioritātes, ierobežojumus un vēlmes.

Instrumenti mērķgrupu analīzei laika gaitā

Šīs analīzes padziļināšanai var izmantot vairākus instrumentus:

- regulāras individuālās intervijas;
- dinamiskas aptaujas (sākumā, vidū un beigās);
- novērojumus praksē;
- kolektīvās izteiksmes darbnīcas;
- refleksijas rīkus (video, mācību dienasgrāmatas, mutiskas prezentācijas).

Svarīgākais nav pats instruments, bet organizācijas spēja regulāri aktualizēt izpratni par mērķgrupām un dalīties ar šo analīzi komandā.

Programmas faktiskās izmantošanas izpratne

Mērķgrupas ne vienmēr iesaistās programmā tā, kā tā sākotnēji tika izstrādāta. Tās var izmantot dažas aktivitātes, ignorēt citas, pielāgot formātus neparedzētām vajadzībām vai pieņemt formālu līdzdalības pozīciju bez patiesas iesaistes.

Tādēļ mērķgrupu analīze nozīmē arī novērot programmas faktisko izmantošanu — ne tikai tās sākotnējos nodomus vai deklarētos mērķus. Šādi novērojumi sniedz būtisku informāciju CCC programmas pielāgošanai un tās atbilstības stiprināšanai.

Ko konkrēti jāizstrādā šajā posmā• kas ir tās mērķgrupas, kuras faktiski skar CCC programma;

- kādas ir to trajektorijas, ierobežojumi un īstermiņa un vidēja termiņa prioritātes;
- kuri mērķi ir skaidri formulēti un kuri paliek netieši;
- kādas atšķirības pastāv starp institucionālajiem mērķiem un dalībnieku gaidām, un kā šie mērķi attīstās laika gaitā.

Uzmanības punkti mērķgrupu uztveršana kā homogēnām vai nemainīgām laika gaitā;

- institucionālajām gaidām pielāgota diskursa sajaukšana ar reālajām motivācijām;
- paļaušanās tikai uz kvantitatīviem vai administratīviem datiem;
- mērķgrupu analīzes neveikšana komandā (piemēram, monitoringa komitejā).

Ieteicamie risinājumi un prakses • Pārsniegt administratīvās kategorijas kā vienīgo analīzes pamatu

Uztvert statusu, līmeni vai atbilstības kritērijus kā nepieciešamu sākumpunktu, bet nepietiekamu analīzei, un paplašināt to, iekļaujot dzīves trajektorijas, pieredzētos ierobežojumus un reālās prioritātes.

• **Nošķirt institucionālos un reālos mērķus dinamiskā perspektīvā**

Identificēt iespējamās atšķirības starp programmas mērķiem un mērķgrupu motivācijām, ņemot vērā, ka tās var mainīties un jāuztver kā trajektoriju indikatori.

• **Integrēt strukturētas izteiksmes telpas programmā**

Radīt brīžus, kuros dalībnieki var formulēt savas gaidas, prioritātes un šķēršļus ārpus institucionālo gaidu spiediena.

• **Apvienot profesionālos skatījumus situācijas analīzē**

Dalīties novērojumos starp dažādām jomām (apmācība, sociālais atbalsts, kultūras mediācija), lai izvairītos no vienvirspēja skatījuma.

• **Novērot programmas faktisko izmantošanu**

Analizēt, kā dalībnieki izmanto, apiet vai ignorē noteiktas programmas daļas, uzskatot šos lietojuma veidus par strukturējošu informāciju CCC programmas pielāgošanai.

5. POSMS — Iespējamo konverģences punktu identificēšana

CCC programma necenšas mākslīgi saskaņot organizācijas mērķus ar atbalstāmo personu mērķiem, kā arī necenšas noliegt iespējamās atšķirības starp institucionālajām loģikām un individuālajām trajektorijām. Tieši pretēji — tās mērķis ir identificēt punktus, kuros šie mērķi var saskarties pietiekami nozīmīgā veidā, lai nodrošinātu patiesu iesaisti programmā. Šo konverģences punktu identificēšana ir izšķirošs posms: tas ļauj pāriet no ierobežojumu un mērķu analīzes uz konkrētu, reālistisku un kolektīvi atbalstītu darbību izstrādi.

Domāšana konverģences zonu ietvarā

Nemot vērā institucionālo mērķu daudzveidību un dalībnieku prioritāšu pluralitāti, ir lietderīgi domāt nevis vienota mērķa kategorijās, bet gan mērķu un darbību zonu ietvarā.

Šīs zonas atbilst jomām, kur organizācijas gaidas, esošo sistēmu prasības un mērķgrupu prioritātes daļēji pārklājas, pat ja tās nav pilnībā identiskas. Tādējādi CCC programmas mērķis nav panākt pilnīgu konverģenci, bet gan stiprināt šīs pārklāšanās zonas, paplašinot programmas spēju tikt aktīvi un jēgpilni izmantotai no dalībnieku puses

CCC Itinerary in Siena (Italy)

Sjēnā CCC maršruts tika izstrādāts, balstoties uz sienu fresku darbnīcu, kas apvienota ar jutīgu pilsētvides mantojuma izpēti. Projekts ietvēra teritorijas kultūras izzināšanas posmu, tehniskās darbnīcas sienu glezniecībā un trafaretu tehnikās, kā arī kolektīvu prezentācijas brīdi, kurā piedalījās vietējie partneri.

Šis maršruts ļāva krustot kultūras mērķus (mantojuma un teritorijas apgūšana), profesionālos mērķus (konkrētu tehniku apguve, darbs ar virsmām, kolektīvā darba organizācija) un pilsoniskos mērķus (sadarbība, zināšanu nodošana, paveiktā darba publiska atspoguļošana).

Tas ilustrē, kā CCC maršruts var atklāt konverģences zonas starp institucionālajām gaidām, profesionālajām praksēm un mērķgrupu reālo iesaisti, balstoties uz konkrētu un kopīgi atpazīstamu vietējo kontekstu.

No spriedzes uz iespēju

Iepriekšējos posmos identificētās atšķirības — starp institucionālajiem un reālajiem mērķiem, starp ierobežojumiem un vēlmēm — nav uzskatāmas par novēršamām anomālijām, bet gan par realitātēm, no kurām iespējams veidot darbību.

CCC programma šajā perspektīvā var tikt uztverta kā ietvars, kas padara šīs atšķirības redzamas un ļauj izstrādāt situācijai pielāgotas darbības, kas vienlaikus spēj atbildēt uz vairākām loģikām.

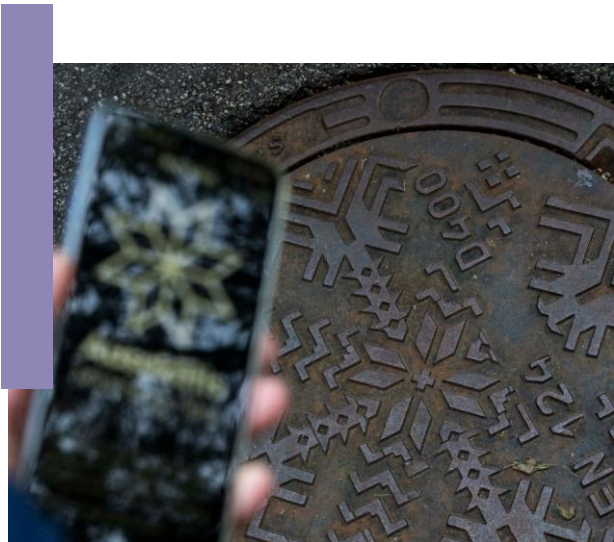
Programmas pievienotā vērtība slēpjas tieši šajā spējā veidot dialogu starp dažādiem mērķiem.

Konkrētu sviras punktu identificēšana

Balstoties uz iepriekšējām analīzēm, uzdevums ir noteikt, kur un kā organizācijas mērķi un mērķgrupu prioritātes var saskanēt:

- ap konkrētām aktivitātēm vai situācijām (darbnīcas, vizītes, kolektīvie projekti);
- noteiktos mācību ceļa posmos (uzņemšana, prasmju attīstības posms, pārejas brīži);
- ap šķērsgriezuma tēmām (teritorija, profesijas, tiesības, izteiksme, līdzdalība).

Šie konverģences punkti nav paredzēti, lai aptvertu visu mācību ceļu, bet gan lai veidotu pietiekami stabilus atbalsta punktus, uz kuriem balstīt atbilstošas CCC aktivitātes.

Smiltenes CCC maršruts (Latvija)

Smiltē (Latvijā) CCC programmas sākumpunkts nebija jaunas aktivitātes izveide, bet gan jau esošas pedagoģiskās prakses identificēšana: vietējo simbolu novērošana tuvākajā vidē, ko tehnikuma skolotāji izmanto kā mācību atbalsta rīku.

Konverģence tika identificēta tieši šajā punktā:

- iestādei — stiprināt teritoriālo piesaisti un atvērt skolu tās apkārtnējam videi;
- mērķgrupām — piešķirt mācībām jēgu un pārsniegt striktu skolas pieeju;
- vietējiem partneriem — nodrošināt piekļuvi pieejamam kultūras mediācijas rīkam.

Latvijas simbolu taka tādējādi netika iecerēta kā autonomas kultūras projekts, bet gan kā konverģences zona starp jau esošiem mērķiem, kas tika padarīti redzami un sasaistīti CCC programmas ietvarā.

Šī daļējā saskaņotība bija pietiekama, lai veicinātu patiesu iesaisti, nemēģinot jau sākotnēji pilnībā harmonizēt visus mērķus.

See the Smiltene: The Latvian Symbols Trail Pathway sheet in Section III of the guide.

Konverģences punktu stipruma novērtēšana Ne visas identificētās konverģences zonas ir vienlīdz nozīmīgas. Dažas var šķīst pārliecinošas teorētiski, taču praksē atklājas to trauslums.

Projekts “Cuisine & Territories” identificēja spēcīgu konverģences punktu ap kolektīvu gatavošanas projektu, kas integrēts profesionālās integrācijas programmā ēdināšanas nozarē.

Kultūra : kulināro praksi izpēte, balstīta uz dalībnieku kultūras pieredzi, un sasaistīšana ar vietējās teritorijas pārtikas tradīcijām;

Profesija : kulināro tehniku apguve, virtuves darba organizēšana un higiēnas un drošības normu ievērošana;

Pilsoniskums : kopīga publikai atvērta pasākuma organizēšana, kas ietver darbības noteikumu kolektīvu definēšanu, lomu sadalījumu, pieņemto izvēļu (ēdienkarte, organizācija, vērtības) prezentēšanu un pamatošanu, kā arī diskusijas veicināšanu ar iedzīvotājiem un partneriem par telpas izmantošanu, piekļuvi pārtikai un līdzdalības formām vietējā kopienas dzīvē.

Praksē šī konverģence tomēr izrādās trausla. Dalībnieki aktīvi iesaistās tehniskajā apgūvē, taču saskaras ar grūtībām piedalīties sagatavošanās posmos un publiskās uzstāšanās aktivitātēs. Daļa no viņiem šīs aktivitātes uztver kā uzspiestu ekspozīciju, nevis kā telpu izpausmei vai līdzdalībai.

Kultūras atsaucē, kas tiek mobilizētas caur ēdiena gatavošanu, bieži paliek netiešas, jo trūkst specifiska atbalsta, lai tās padarītu skaidras un sasaistītu ar teritorijas jautājumiem. Pilsoniskā dimensija, lai arī formāli klātesoša, tiek nevienmērīgi apropriēta.

Šī neatbilstība liek komandai pārskatīt programmu: stiprināt sagatavošanos publiskajai uzstāšanās, pielāgot apmaiņas formātus, precizēt katras aktivitātes mērķus un pārskatīt trīs CCC dimensiju savstarpējo sasaisti.

Konverģences punktu identificēšana nozīmē arī novērtēt to realitāti, ilgtspēju un spēju mobilizēt mērķgrupas.

Šajā posmā ir lietderīgi uzdot šādus jautājumus:

- kuras konverģences ir reālistiskas, ņemot vērā identificētos ierobežojumus?
- kurām nepieciešams papildu atbalsts?
- kuras vairāk atspoguļo iecerī nekā reālu iespēju?

Ko konkrēti jāizstrādā šajā posmā

- kurās jomās organizācijas un mērķgrupu mērķi var saskarties?
- kuras aktivitātes, situācijas vai tēmas var kalpot kā kopīgi interešu punkti?
- kurā mācību ceļa posmā šīs konverģences ir visatbilstošākās?
- kuras konverģences ir reālistiskas, ņemot vērā esošos ierobežojumus?
- kuras ir trauslas vai īslaicīgas un prasa īpašu uzmanību?

Uzmanības punkti

- potenciālo konverģenču pārvērtēšana un to uztveršana kā jau nodrošinātām;
- konverģences sajaukšana ar atbilstību institucionālajām prasībām;
- pretēji — būtisku sviras punktu nepietiekama izmantošana;
- mēģinājums panākt pilnīgu konverģenci visur, riskējot zaudēt skaidrību un efektivitāti.

Ieteicamie risinājumi un prakses

• Domāt konverģences zonu, nevis vienota mērķa kategorijās

Identificēt telpas, kur pārklājas institucionālie mērķi, dalībnieku prioritātes un esošās prakses, nemēģinot panākt pilnīgu saskaņotību vai vienkāršot individuālo trajektoriju sarežģītību.

• Balstīties uz esošajām praksēm, lai identificētu jau pastāvošās sasaistes

Novērot situācijas, kur piekļuve kultūras tiesībām (vai kultūras izpratnei) krustojas ar kontekstualizētu profesionālo praksi un aktīvas līdzdalības formām (publiskā uzstāšanās, kolektīvā iesaiste, pārstāvniecība, piekļuve tiesībām praksē), pat ja tas notiek netieši, un izmantot tās kā sviras CCC programmas strukturēšanai.

• Novērtēt identificēto konverģenču stabilitāti un ilgtspēju

Izvērtēt komandu un mērķgrupu reālo spēju iesaistīties šajās sasaistēs, ņemot vērā ierobežojumus un novērotos lietojumus, un saglabāt kā sviras punktus tikai tos, kurus iespējams uzturēt ilgtermiņā.

light of constraints and observed uses, and retain as leverage points only those capable of being sustained over time.

6. POSMS — Reālistiska un pakāpeniska CCC attīstības ceļa

izstrāde Kad konverģences punkti ir identificēti, CCC programma ir jāpārvērš konkrētā, strukturētā un skaidrā attīstības ceļā. Šis posms ir izšķirošs, jo tas nosaka programmas spēju tikt saprastai, apropriētai un ilgtermiņā uzturētai gan no komandu, gan no mērķgrupu puses. Pārāk ambiciozs, pārāk blīvs vai ar esošajām sistēmām nepietiekami sasaistīts CCC attīstības ceļš riskē palikt teorētisks vai vājināt iesaistīto pušu līdzdalību. Savukārt attīstības ceļš, kas veidots kā vienkārša aktivitāšu virknēšana, neradīs ilgstošu ietekmi un nenodrošinās pieejas jēgpilnu saskaņotību.

CCC programma kā attīstības ceļš

CCC programma nav reducējama uz vienu darbību (vizīti, darbnīcu, pasākumu), bet tai jābalstās uz progresijas loģiku. Tas nozīmē izstrādāt darbību secības, kurās tiek domāts par to savstarpējo sasaisti, ritmu un starpmērķiem. Šādai progresijai jānodrošina pakāpeniska prasmju attīstība, pieaugoša mērķgrupu iesaiste un konsekventa kultūras, profesionālās un pilsoniskās dimensijas sasaistīšana.

CCC attīstības ceļa izstrāde nozīmē piešķirt skaidru struktūru piedāvātajam procesam, lai katrs dalībnieks spētu tajā orientēties un izprast tā nozīmi.

Attīstības ceļa veidošana, balstoties uz esošajām praksēm

Pirms jaunu aktivitāšu izstrādes ir būtiski atzīt un novērtēt to, kas jau pastāv. Esošās prakses bieži atspoguļo spēcīgu profesionālo iesaisti un veido pamatu, uz kura var balstīt CCC programmu.

CCC attīstības ceļa izstrāde tādējādi ietver:

- i. identificēt esošās aktivitātes, kas jau — kaut daļēji — attiecas uz kultūras, profesionālo vai pilsonisko dimensiju;
- ii. kartēt pieejamos cilvēkresursus, materiālos resursus un partnerības;
- iii. izprast, kā šīs aktivitātes faktiski izmanto mērķgrupas.

Šāda pieeja ļauj izvairīties no pārrāvuma loģikas vai iepriekš paveiktā darba netiešas apšaubīšanas, un tā vietā pozicionē CCC programmu kā pakāpeniskas saskaņotības veidošanas procesu, nevis pēkšņu restrukturizāciju..

CCC attīstības ceļā, kas tika īstenots Sjēnā, process sākas ar vēsturiskā centra gida pavadītu apmeklējumu, kura laikā dalībnieki novēro sienu freskas un gleznotos dekorus, kas integrēti pilsētvides arhitektūrā. Šī vizīte pārsniedz estētisku skatījumu: tā izceļ izmantotās tehnikas, dekorāciju sociālās funkcijas un to vietu pilsētas vēsturē.

Pēc tam dalībnieki turpina attīstības ceļu ar tehniskajām darbnīcām mācību telpā, kur viņi eksperimentē ar dažām novērotajām tehnikām (virsmu sagatavošana, kontūru veidošana, pigmentu uzklāšana), pielāgojot tās mūsdienīgam uzdevumam.

Attīstības ceļš noslēdzas ar publisku prezentāciju, kas organizēta sadarbībā ar vietējiem partneriem, kuras laikā dalībnieki prezentē savu darbu, izskaidro savas tehniskās izvēles, balstoties uz vizītes laikā iegūtajām atsaucēm, un iesaistās diskusijā ar publiku par dekoratīvā darba vietu mūsdienu pilsētvidē.

Tieši šī secība — teritorijas kultūras izpratne, profesionālā prakse un situācijā balstīta publiskā uzstāšanās — ļauj dalībniekiem sasaistīt kultūras atsaucē, iegūtās prasmes un savu spēju pozicionēties gan kolektīvi, gan individuāli..

Vajadzību, resursu un darbību sasaistīšana

CCC attīstības ceļa izstrāde balstās uz trīs elementu sasaisti:

- mērķgrupu izteiktajām vajadzībām un/vai komandās identificētajām vajadzībām;
- organizācijas rīcībā esošajiem resursiem;
- jau esošajām vai izstrādājamajām aktivitātēm.

Šī sasaite ļauj identificēt iespējamās nepārtrauktības starp esošajām darbībām un CCC mērķiem, noteikt aizpildāmās nepilnības un precizēt nepieciešamos pielāgojumus, lai stiprinātu kopējo programmas saskaņotību.

Vienkārši rīki (kopsavilkuma tabulas, darbību kartēšana, attīstības ceļa shēmas) var atvieglot šo darbu un kalpot kā atbalsts kolektīvām diskusijām.

Modulāra un pakāpeniska attīstības ceļa izstrāde

Reālistisks CCC attīstības ceļš iegūst, ja tas tiek veidots modulāri, skaidri identificējot posmus, starpmērķus un darbību formātus, kas pielāgoti dažādiem procesa brīžiem.

Šī modularitāte ļauj:

- pielāgot programmu esošajiem ierobežojumiem;
- testēt atsevišķas darbību secības, neiesaistot visu programmu;
- attīstīt attīstības ceļu, balstoties uz novērotajiem lietojumiem.

Modularitāte ļauj arī pielāgot formātus, tempu un līdzdalības veidus, lai CCC programma būtu pieejama dažādām mērķgrupām ar atšķirīgām spējām, ierobežojumiem vai vajadzībām, tostarp personām ar invaliditāti.

Progresija var balstīties uz:

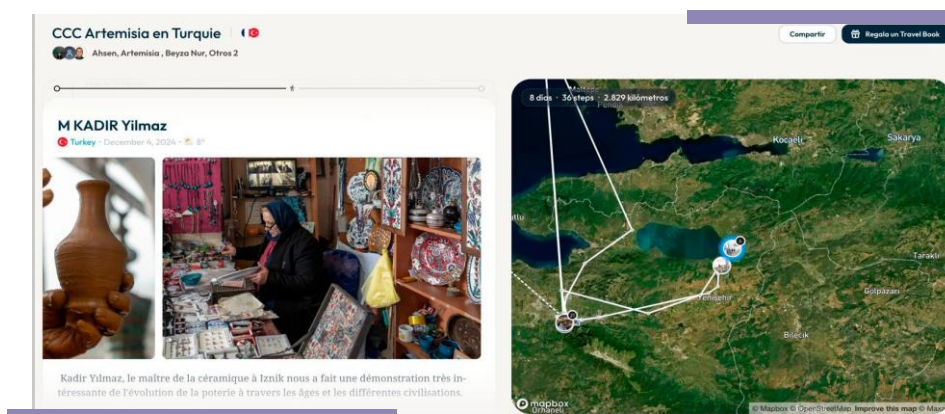
- uzņemšanas un uzticības veidošanas posmiem;
- kultūras un teritorijas izpēti posmiem (skat. Art Nouveau CCC maršrutu šī ceļveža 3. sadaļā);
- kontekstualizētām profesionālās prakses darbnīcām (piemēram, mācību būvlaukums);
- publiskās uzstāšanās, prezentācijas vai pilsoniskās līdzdalības posmiem (piemēram, forumteātris).

Attīstības ceļa padarīšana saprotamu un apropiējamu

Pat labi izstrādāts attīstības ceļš radīs efektu tikai tad, ja tas būs saprotams un apropiējams mērķgrupām. Tādēļ ir būtiski padarīt redzamus attīstības ceļa posmus, precizēt izvirzītos mērķus un izcelt saiknes starp dažādajām aktivitātēm.

Pieejamību var uzlabot, izmantojot:

- vienkāršus prezentācijas materiālus;
- kolektīvas skaidrošanas sesijas;
- rīkus, kas ļauj dalībniekiem sekot savai attīstībai (mācību dienasgrāmata, kopīga shēma, izvērtēšanas sesijas).

Lai atvieglotu mācību dienasgrāmatas pieeju publikai, kurai ir valodas grūtības un kura ir pieradusi pie sociālajiem tīkliem, var izmantot tādu lietotni kā Polarsteps, kas apvieno maršruta veidošanu ar pieturpunktiem un komentāriem, integrējot fotogrāfijas, emocijzīmes un īsus tekstus sociālo tīklu stilā. Tas ļauj dokumentēt aktivitātes, kas tiek īstenotas CCC maršruta vai attīstības ceļa ietvaros.

Kas šajā posmā konkrēti jāizstrādā

- Kuras CCC aktivitātes ir atbilstošas, ņemot vērā identificētās konverģences zonas?
- Kā šīs aktivitātes var tikt sasaistītas progresīvā un saskaņotā attīstības ceļā?
- Kuros atbalsta procesa posmos CCC programma ir visatbilstošākā?
- Kādi starpmērķi var tikt definēti, lai strukturētu un iezīmētu progresiju?
- Kā šo attīstības ceļu padarīt saprotamu, pieejamu un apropriējamu mērķgrupām?

Uzmanības punkti

- Mēģināt jau sākumā integrēt pārāk daudz darbību, radot pārslodzi attīstības ceļam.
- Izstrādāt pārāk stingru attīstības ceļu, kas atstāj maz vietas pielāgojumiem.
- Ieviest jaunas darbības, skaidri nesasaistot tās ar esošajām praksēm.
- Nepievērst pietiekamu uzmanību attīstības ceļa skaidrībai un pieejamībai mērķgrupām.

Sviras un ieteicamās prakses

- Pārvērst atlasītos konverģences punktus strukturētās secībās

Pārvērst identificētos sviras punktus saskaņotās darbību secībās, kas sasaista piekļuvi kultūras tiesībām, kontekstualizētu profesionālo praksi un aktīvu līdzdalību, lai šīs sasaistes būtu redzamas un izmantojamas.

- Iekļaut attīstības ceļu progresijas loģikā

Organizēt darbību secības, balstoties uz pakāpenisku dalībnieku iesaistes un autonomijas pieaugumu, ņemot vērā novērotos apropriācijas ritmus un iesaistes līmeņus.

- Integrēt CCC attīstības ceļu esošajās struktūrās, nevis pievienot to virs tām

Iekļaut CCC secības jau esošajās programmās, termiņos un formātos, lai stiprinātu kopējo saskaņotību, neradot papildu organizatorisku slāni.

- Saglabāt modularitāti, kas ir saderīga ar identificētajiem ierobežojumiem

Izstrādāt attīstības ceļu kā maināmu struktūru, kas sastāv no pielāgojamām secībām, ļaujot veikt daļējus eksperimentus, neizjaucot programmas kopējo līdzsvaru.

1. Sākot no mērķgrupu vajadzībām

IDENTIFICĒTĀS / IZTEIKTĀS MĒRĶGRUPU VAJADZĪBAS

- Iegūt piekļuvi kultūras un teritoriālajiem orientieriem, kas palīdz labāk orientēties sociālajā un profesionālajā vidē.
- Attīstīt pārnesamas profesionālās prasmes, kuras var valorizēt darba tirgū.
- Uzlabot valodas prasmes un sociālo kodu pārvaldību, kas nepieciešami profesionālajai integrācijai.
- Stiprināt pašapziņu, publiskās uzstāšanās prasmes un spēju sazināties ar institūcijām.
- Iepazīt kultūras un mantojuma vietas, lai bagātinātu profesionālo redzējumu un ievietotu savu darbību plašākā kontekstā.
- Izprast uzņemšanās valsts administratīvo un pilsonisko darbību.
- Pārvarēt izolāciju, veidot sociālās saites un aktīvi iesaistīties kolektīvā dinamikā.
- Mācīties drošā, iekļaujošā un stimulējošā vidē.

2. ... un pieejamajiem resursiem...

PIEEJAMIE RESURSI

Cilvēkresursi un organizatoriskie resursi

- Mobilizējama profesionālā komanda (pasniedzēji, mediatori, atbalsta personāls, koordinatori, specializētie iesaistītie eksperti).
- Strukturēts organizatoriskais ietvars (sociālais vai izglītības projekts, iekšējie noteikumi, līdzdalības vai pārstāvības struktūras mērķgrupām).
- Iekšējā koordinācijas kapacitāte un projektu vadības spēja.

Normatīvie un institucionālie resursi

- Esošie atsauces ietvari (kompetenču ietvari, apmācību programmas, hartas vai stratēģiskās orientācijas).
- Nozarei specifiskie normatīvie ietvari, kas regulē organizācijas darbību.
- Publiskās sistēmas vai vienošanās, kas nosaka darbības ietvaru (finansēšanas mehānismi, atļaujas, akreditācijas).

Materiālie un loģistikas resursi

- Darbības vai uzņemšanas telpas (mācību telpas, darbnīcas, izstāžu telpas, biroji, intervences vietas).
- Tehniskais aprīkojums un darba rīki.
- Uzraudzības, izvērtēšanas un attīstības ceļu sekošanas rīki.

Teritoriālie un partnerības resursi

- Spēcīga iesaiste vietējā ekosistēmā (pašvaldības, institūcijas, biedrību un ekonomiskie tīkli).
- Mobilizējams partneru tīkls (uzņēmumi, kultūras organizācijas, publiskie dienesti, sociālie aktori).
- Piekļuve tuvumā esošām kultūras iestādēm un resursiem (muzeji, bibliotēkas vai mediatēkas, kultūras centri vai kopienas centri, mantojuma vietas, vietējie kultūras pasākumi).

Resursi, kas saistīti ar sociālekonomisko vidi

- Finansēšanas programmas vai publiskās sistēmas, kas atbalsta piekļuvi apmācībai,

nodarbinātībai vai sociālajai līdzdalībai.

- Dienesti un institūcijas, kas iesaistītas piekļuvē tiesībām, integrācijā vai sociālajā atbalstā.

Resursi, kas izriet no kolektīva

- Atbalstīto mērķgrupu un pavadošās komandas trajektoriju, pieredzi un kultūras atsauču daudzveidība.

3. ... sasaistīt tos ar esošajām struktūrām un praksēm...

ESOŠĀ SITUĀCIJA PIRMS CCC PROGRAMMAS IEVIEŠANAS

- Neregulāras kultūras vizītes, kas nav sasaistītas ar profesionālo mācīšanos vai strukturētu pilsonisko pieeju.
- Tehniskie kursi, kas galvenokārt vērsti uz profesionālo prasmju un darba iemaņu apguvi.
- Ierobežota teritorijas izmantošana kā pedagoģiskā resursa.
- Pārsvārā pasīva izglītojamo līdzdalība, ar maz formalizētām iespējām dot ieguldījumu.
- Ierobežota publiskās izpausmes un pieredzes apmaiņas valorizācija.
- Nav skaidri definētas nepārtrauktības starp kultūru, amatu un pilsoniskumu.
- Pastāv kolektīvas aktivitātes, taču tās reti tiek strukturētas tā, lai stiprinātu iesaisti un atbildību grupas ietvarā.

... un režīmu, kas ir labvēlīgāks koordinētai Culture–Craft–Citizenship pieejas īstenošanai:

CCC artikulācijas loģika

Apvienot teritorijas iepazīšanu, vietējo profesionālo vidi izpratni un aktīvu institucionālo un sociālo telpu apropriāciju, lai sasaistītu situēto kultūru, profesionālo darbību un pilsonisko piederību.

Savienot institūciju izpratni, profesionālo darbību un spēju sadarboties ar publiskajiem partneriem, lai pilsoniskums kļūtu par konkrētu kompetenci, kas integrēta mācību ceļā.

Sasaistīt tehnisko prasmju apguvi ar izpratni par kultūras, ekonomisko un sociālo kontekstu, kurā šīs prasmes tiek pielietotas, piešķirot profesionālajai mācīšanās pieredzei nozīmi.

Iekļaut profesionālā vārdu krājuma attīstību, mutisko komunikāciju un kolektīvo līdzdalību autentiskās darba situācijās, lai pārvarētu plaisu starp valodas apguvi un praktisko pielietojumu.

Prognozētā situācija pēc CCC rīcības plāna īstenošanas

Teritoriālās apropriācijas maršruta izveide, kas sasaista kultūras ieguldījumu ar profesionālo pieeju (kvartāli, arhitektūra, muzeji). (Piemēram: pārstrādes centra gadījumā — pastaiga pa kvartālu, lai saprastu savākšanas ķēdes; šķirošanas centra vai atkritumu apstrādes objekta apmeklējums; tikšanās ar vietējās aprites ekonomikas dalībniekiem.)

Pielietotās pilsonības ieviešana (Piemēram: nesen ieradušos migrantu gadījumā būvniecības apmācību programmā — debates organizēšana par kādas simboliskas kvartāla ēkas renovāciju, apvienojot apmācībā attīstīto profesionālo skatījumu ar vietējo iedzīvotāju pilsonisko balsi.)

Kontekstualizētas praktiskās darbnīcas (Piemēram: dekoratīvās glezniecības izglītojamajiem — darbs ar krāsām, motīviem un faktūrām; institucionālas vietas analīze caur tās vizuālajiem elementiem; intervences vietas vēstures un stilistisko raksturlielumu izpēte.)

Integrētas valodas mācību sekvences (Piemēram: sagatavošanās profesionālai intervijai; autentisku ar aktivitāti saistītu dokumentu izstrāde — e-pasti, ziņojumi, profesionālie materiāli; profesionālā vārdu krājuma vizuāla un rakstiska glosārija kopīga izveide, kas izvietots darba telpās; strukturēta mutiska prezentācija žūrijas vai partneru priekšā.)

Sagaidāmā ietekme uz organizāciju

Teritorijas integrācija pedagoģiskajā praksē, vietējo kultūras partnerību nostiprināšana, ciešāka saikne starp kultūras aktivitātēm un tehnisko apmācību, kā arī pedagoģiskā projekta labāka ārējā sasaiste.

Attiecību strukturēšana ar vietējām institūcijām, savstarpējās izpratnes stiprināšana ar publiskajiem partneriem un organizācijas lomas nostiprināšana kā teritoriālam integrācijas dalībniekam.

Pedagoģiskā satura bagātināšana un kontekstualizācija, pasniedzēju kompetences atzīšana un piedāvātā mācību ceļa kvalitatīva diferenciacija.

Tilta veidošana starp valodas apguvi un tehnisko apmācību, lielāka izglītojamo autonomija un stiprināta visa mācību ceļa saskaņotība.

Grupas dinamikas stiprināšana, iekšējās līdzdalības kultūras attīstīšana un pasīvu attieksmju mazināšana kolektīvā.

Lielāka redzamība partneru un finansētāju vidū, stiprināta piederības sajūta un lielāka organizācijas sociālā projekta ārējā atzīšana.

Sagaidāmā ietekme uz auditoriju

Stiprākas teritoriālās iesakņošanās attīstība, labāka vietējā mantojuma izpratne un lielāka spēja sasaistīt kultūras vidi ar profesionālo praksi.

Konkrēta institucionālās darbības izpratne, lielāka pārliecība mijiedarbībā ar publiskajiem partneriem un aktīva pilsonisko tiesību un pienākumu apropriācija.

Tehniskās meistarības padziļināšana, interpretējot formas kultūras un estētiskā kontekstā, tādējādi uzlabojot gan izpildes kvalitāti, gan profesijas izpratni.

Labāka profesionālā vārdu krājuma pārvaldība, progress mutiskajā izteiksmē un lielāka spēja aktīvi piedalīties kolektīvās un profesionālās situācijās.

CCC artikulācijas loģika

Pārvērst kolektīvos brīžus par strukturētas iesaistes telpām, kur publiskā izteikšanās, atbildība un ieguldījums kļūst par neatņemamām mācību ceļa dimensijām. Sasaistīt profesionālo produkciju, kultūras izpausmi un publisko atzinību, lai pārvietotu izglītojamos no izpildītāju statusa uz redzamu dalībnieku statusu. Ievadīt dialogā individuālās trajektorijas, kultūras atsaucē un profesionālo mācīšanos, lai daudzveidība kļūtu par pedagoģisku un kolektīvu sviru. Apvienot kultūras, institucionālos un ekonomiskos partnerus ap kopīgiem pedagoģiskajiem mērķiem, lai programmu iesakņotu saskaņotā teritoriālā ekosistēmā.

Pārvērst dzīvotās pieredzes

Prognoze pēc CCC rīcības plāna

Stiprināta aktīva līdzdalība: prezentācijas, rotējošas lomas, ieguldījums kolektīvā projektā. (Piemēram, pārstrādes centram: mainīga atbildība par veikala apmeklētāju uzņemšanu, publisku darbnīcu vadīšana, dalība lēmumos par tirdzniecības telpas iekārtojumu.) Spēcinošs kolektīvs projekts. (Piemēram, digitālajai darbnīcai: kolektīvi izstrādātas lietotnes publiska prezentācija, grupas projekta publicēšana tiešsaistē, digitālās pratības darbnīcas organizēšana vietējiem iedzīvotājiem.) Aktivitātes, kas veicina sociālās saites un starpkultūru izpausmi. (Piemēram, kultūras mediācijā: darbnīcas vai maršruta kopīga izstrāde, integrējot dalībnieku kultūras atsaucē; kolektīvs stāstījums par trajektorijām, kas saistītas ar profesionālo mācīšanos; diskusiju vadīšana, sasaistot personīgo pieredzi ar profesionāliem jautājumiem.) Tīkla stiprināšana. (Piemēram, atbalsta programmā jauniešiem NEET

situācijā: līdzdalīgs teritoriāls maršruts,

kas veidots kā aktīva kvartāla izpēte, kuras laikā jaunieši pusdienas garumā un kājām satiek un iepazīst apmēram desmit vietējos zglītības un nodarbinātības dalībniekus, pārvēršot teritoriju par konkrētu mobilizējamu resursu tīklu; dalība darba gadatirgos; partneru uzaicināšana prezentēt savas spējas uz vietas.) Pakāpeniska kapitalizācija. Piemēram, veterinārā asistenta praktikantiem: prakšu laikā sastapto gadījumu dokumentēšana; kopīgas protokolu un atgriezeniskās saites mapes izveide; situāciju kolektīva analīze, lai uzlabotu praksi no vienas grupas uz nākamo.) Sagaidāmā ietekme uz struktūru ekļaujošāks grupas klimats, labāka starpkultūru dinamikas regulēšana un noturīga iekšējās saliedētības stiprināšana. Partnerību tīkla nostiprināšana un stratēģiska organizēšana, lielāka sp Sagaidāmā

ietekme uz auditoriju

ēja uzsākt starpnozaru projektus un dziļāka integrācija vietējā ekosistēmā. Uzlabota uzraudzības spēja, pakāpeniska iekšēja CCC atsaucē ietvara formalizēšana un atvieglota pieejas nodošana jaunajiem komandas locekļiem. Sagaidāmā ietekme uz auditoriju lielāka pašpārliecība, mutiskās izteiksmes attīstība un lielāka spēja uzņemties atbildību kolektīvā vidē. Stiprāka atzinības un leģitimitātes sajūta, paveiktā darba valorizācija un konkrēta pieredze par redzamu ieguldījumu kopīgā projektā. Spēcīgāka piederības sajūta, labāka starpkultūru izpratne un attiecību prasmju attīstība grupā. Plašāka piekļuve vietējiem resursiem un iespējām, labākas zināšanas par teritorijas dalībniekiem un paplašinātas profesionālās un sociālās perspektīvas. Lielāka apziņa par sasniegto mācīšanos, labāka spēja formulēt un valorizēt savu ceļu, kā arī skaidrākas un strukturētākas personīgās trajektorijas nostiprināšana.

The examples mentioned are provided for illustrative purposes; they can be adapted and transposed to other fields of activity within the social economy, integration services, employment support, education, cultural mediation, or vocational training.

Sasaistot identificētās mērķgrupu vajadzības ar īstenotajām darbībām un precizējot visu plānoto aktivitāšu sagaidāmos rezultātus, organizācija izveido strukturētu ietvaru, kas savieno kultūru, amatu un pilsoniskumu. Balstīts kopīgā diagnozē, šis ietvars virza darbību uz rezultātiem, kas ir gan redzami, gan izmērāmi — gan atbalstītajām mērķgrupām, gan pašai organizācijai.

Šī Culture–Craft–Citizenship programmas strukturējošā matrica var kalpot kā spēcīgs kolektīvās analīzes instruments: tā palīdz identificēt iespējamās pārklāšanās zonas, pārbaudīt kompetenču ietvaru vai institucionālo mērķu pārklājumu un nodrošināt saskaņotību starp formulētajām vajadzībām un piedāvātajām aktivitātēm.

Tādējādi tā nodrošina strukturējošu ietvaru komandas iesaistei CCC programmas izstrādē, pielāgošanā un pakāpeniskā attīstībā.

..

7. POSMS — CCC programmas pielāgošana, validēšana un nostiprināšana, balstoties uz faktisko izmantošanu

CCC programma nekļūst stabila ne tās izstrādes brīdī, ne arī sākotnējās ieviešanas posmā. Tā pakāpeniski veidojas, balstoties uz faktisko izmantošanu, dalībnieku apropiāciju un komandu veiktajiem pielāgojumiem.

Šī posma mērķis ir pārvērst atšķirības starp izstrādāto programmu un faktiski piedzīvoto programmu par uzlabojumu svirām, vienlaikus identificējot tos elementus, kas ir pietiekami pārbaudīti, lai tos validētu un nodotu tālāk.

Izaicinājums ir divējāds:

- nodrošināt CCC programmas operacionālu iesakņošanu reālajās praksēs, lai tā nepaliktu teorētiska vai preskriptīva;
- nodrošināt tās pakāpenisku nostiprināšanu, lai garantētu tās saskaņotību un ilgtspēju ilgtermiņā.

No izstrādātās programmas uz piedzīvoto programmu

Eksperimentēšanas posmi bieži atklāj atšķirības starp CCC programmas sākotnējām iecerēm, faktiski īstenotajiem formātiem un veidiem, kā programma reāli tiek izmantota no dalībnieku un komandu puses.

Šīs atšķirības nav jāuztver kā darbības traucējumi, bet gan kā vērtīgi rādītāji par programmas pārņemšanas reālajiem apstākļiem. Tās palīdz identificēt, kas dalībniekiem ir nozīmīgs, kas ir saderīgs ar esošajām profesionālajām praksēm un kas ir jāpārskata vai jāpārformulē.

Lietojumu novērošana, analīze un pielāgošana

CCC programmas pielāgošana prasa rūpīgi novērot tās secības, kuras dalībnieki patiešām pārņem — tās, kas rada iesaisti, līdzdalību vai patiesu apropiāciju, un tās, kas, gluži pretēji, izraisa atsvešināšanos, distancēšanos vai virspusēju pievienošanos. Tas nozīmē arī identificēt negaidītos vai novirzītos programmas lietojumus. Tie nebūt nav tikai anekdotiski: tie var atklāt neparedzētas vajadzības vai nepietiekami izmantotas darbības iespējas.

Pielāgošana nenozīmē programmas pārveidošanu pie katras grūtības. Drīzāk tā nozīmē pieņemt argumentētus lēmumus, balstoties uz kopīgu faktiskās izmantošanas analīzi.

Sjēnā pirms jebkādas CCC programmas formalizēšanas tika īstenota laika ziņā ierobežota pilotfāze sienu fresku darbnīcas veidā, kas tika integrēta jau esošā apmācību nedēļā.

Eksperimentēšana apzināti tika saglabāta ierobežotā apjomā:

- neliela dalībnieku grupa;
- ierobežots sesiju skaits;
- iesaistīts viens vienīgs kultūras partneris.

Šī pilotfāze ļāva novērot dalībnieku spēju iesaistīties aktivitātē, kas apvieno tehnisko praksi un kultūras mediāciju, identificēt nepieciešamos pielāgojumus darbnīcu ritma uzlabošanai un novērtēt komandu reakcijas uz mazāk sadrumstalotu organizatorisko struktūru. No šī izmēģinājuma gūtās atziņas tieši ietekmēja turpmākos lēmumus: ko var paplašināt, kas ir jāpielāgo un ko nevajadzētu turpināt. Tādējādi eksperimentēšanas posms pilnībā izpildīja savu atlases funkciju, novēršot pārāk agrīnu formalizēšanu.

Tā validēšana, ko iespējams nostiprināt

Šajā nepārtrauktās pielāgošanas procesā daži programmas elementi var tikt uzskatīti par pietiekami pārbaudītiem, lai tos validētu:

- darbību formāti, kas konsekventi pierāda savu efektivitāti;
- saskaņotas un atbilstošas aktivitāšu secības;
- sasaistes veidi starp kultūru, amatu un pilsoniskumu, kas demonstrē taustāmu ietekmi.

Validēšana iezīmē kolektīvu lēmumu pieņemšanas brīdi, kurā organizācija skaidri atzīst, kas turpmāk veido CCC programmas pamatietvaru. Tā galīgi nenofiksē programmu, bet stiprina tās skaidrību, saskaņotību un pārnesamību.

Ieinteresēto pušu iesaistīšana pielāgošanas un validēšanas lēmumos

Pielāgošanas un validēšanas jautājumus ir ieteicams risināt kolektīvi. Komandu — un, attiecīgajos gadījumos, dalībnieku vai partneru — iesaiste ļauj veikt daudzpusīgu analīzi, kopīgi interpretēt novērotās prakses un stiprināt programmas apropriāciju. Šāda pieeja palīdz precizēt lomas, nostiprināt lēmumu pieņemšanas procesus un stiprināt CCC programmas leģitimitāti organizācijas ietvarā.

Galvenie jautājumi, kas jāizskata šajā posmā

- Kuras CCC secības rada reālu dalībnieku iesaisti?
- Kādas atšķirības pastāv starp izstrādāto programmu un novērotajām praksēm?
- Kādi pielāgojumi ir nepieciešami, lai stiprinātu programmas atbilstību?
- Kuras sastāvdaļas var uzskatīt par nostiprinātām un kolektīvi apstiprinātām?
- Kā šos lēmumus padarīt redzamus un nododamus organizācijas ietvarā?

Uzmanības punkti

- Pielāgot pārāk bieži, bez skaidrības vai noteikta ietvara.
- Priekšlaicīgi validēt programmu, kas joprojām ir trausla vai nepietiekami pārbaudīta.
- Sajaukt strukturālus pielāgojumus ar ad hoc adaptācijām.
- Pieņemt lēmumus, tos nedokumentējot un nekomunicējot.

Ieteicamās sviras un prakses

- Regulāri organizēt programmas faktiskās izmantošanas izvērtēšanu
levisiet regulāras kolektīvas izvērtēšanas sesijas, lai analizētu, kā programmas secības faktiski tiek pārņemtas no dalībnieku un komandu puses, un lai izvērtētu atšķirības starp izstrādāto un piedzīvoto programmu.
- levisiet formalizētas atgriezeniskās saites sesijas

Organizēt atkārtotus brīžus, kas komandām — un, ja nepieciešams, arī dalībniekiem — ļauj analizēt īstenotās secības: kas bija nozīmīgs, kas radīja iesaisti un kas palika margināls.

- Dokumentēt secīgos CCC programmas pielāgojumus un validācijas
- Sistemātiski fiksēt programmā veiktās izmaiņas, to pamatojumu un novēroto ietekmi. Šī dokumentācija nodrošina attīstības izsekojamību, atbalsta nepārtrauktību, atvieglo jaunu komandas locekļu integrāciju un pakāpeniski precizē nostiprinātos CCC ietvara elementus.

8. POSMS — Nostiprinātās CCC programmas formalizēšana

Pēc eksperimentēšanas un pielāgošanas posmiem CCC programmas formalizēšana ir izšķirošs solis, lai nodrošinātu tās skaidrību, pārnesamību un ilgtspēju.

Formalizēšana nenožīmē programmas galīgu nostiprināšanu nemainīgā formā. Drīzāk tā nozīmē skaidri formulēt to, kas ir nostiprināts, lai to varētu kolektīvi saprast un apropriēt komandas, partneri un, attiecīgā gadījumā, arī finansētāji.

Šis posms nostiprina CCC programmu organizācijas ikdienas darbībā, pārsniedzot individuālas dinamikas vai izolētas iniciatīvas.

Kopīga ietvara padarīšana skaidri redzama

Formalizēšanas mērķis ir skaidri formulēt un padarīt saprotamus šādus elementus:

- CCC programmas mērķus;
- to balstošos strukturējošos principus;
- izvēlētos darbību formātus;
- mērķgrupas;
- dažādo iesaistīto pušu lomas un atbildības. Tas ļauj organizācijai pārsniegt netiešas vai neformālas prakses — kas bieži balstās uz atsevišķu cilvēku iesaisti — un izveidot kopīgu, pārnesamu un skaidri definētu atsauces ietvaru.

Programmas ietvara padarīšana redzama komandām un dalībniekiem

Atbalsta programmās bieži novērojamas divas atkārtotas ievainojamības:

- ierobežota skaidrība komandās par mērķiem un prioritātēm;
- nepietiekama institucionālā ietvara caurskatāmība no dalībnieku skatpunkta.

CCC programmas formalizēšana palīdz risināt abas šīs problēmas, ar nosacījumu, ka process paliek skaidrs, pieejams un saprotams. Tas ietver:

- skaidri paskaidrot, kā organizācija darbojas un kādas institucionālās gaidas pastāv;
- precizēt izvirzītos mērķus;
- un, attiecīgā gadījumā, atzīt atšķirības starp institucionālajiem nodomiem un realitāti praksē.

Formalizācija var arī precizēt pasākumus, kas ieviesti, lai nodrošinātu attīstības ceļu pieejamību dalībniekiem ar specifiskām vajadzībām — tostarp personām ar invaliditāti —, pielāgojot materiālus, telpas, laika organizāciju vai prezentācijas un izvērtēšanas veidus.

Programmas formalizācijas dokumentā organizācija, piemēram, precizē, ka dekoratīvās mākslas un dizaina izglītojamajiem paredzētā maketa veidošanas moduļa beigās dalībnieki prezentē savu 3D maketu kolektīvā sesijā, kas ir atvērta citām grupām un partneriem.

Katrs dalībnieks izskaidro izvēles, kas veiktas maketa izstrādē, atbildot uz konkrētu uzdevumu (piemēram, dekoratīvās koncepcijas izveide tējnīcai), izmantotās tehnikas un sastaptās grūtības. Pēc tam viņi sasaista šīs izvēles ar atsaucēm, kas identificētas laikmetīgu dekoratīvu projektu apmeklējumu laikā.

Šis uzstāšanās vingrinājums vienlaikus kalpo arī kā sagatavošanās profesionālās sertifikācijas mutiskajam eksāmenam, kas noslēdz apmācību ceļu, kurā dalībnieki ir iesaistīti.

Šī sesija tiek formalizēta kā būtisks CCC programmas moments, jo tā skaidri sasaista apgūtu profesionālo darbību, mobilizētas kultūras atsauces un situācijā balstītu publisko uzstāšanos.

Culture, Craft, Citizenship

Piemērotu formātu izvēle, nepārslogojot praksi

Formalizēšana var izpausties dažādās formās atkarībā no vajadzībām un konteksta:

- iekšējie dokumenti (konceptijas piezīmes, projekta lapas, ceļveži);
- attīstības ceļa shēmas;
- komunikācijas materiāli, kas paredzēti dalībniekiem;
- integrācija institucionālajā projektā, darbības pārskatos vai mācību materiālos.

Izaicinājums ir izstrādāt atsauces materiālus, kas ir pietiekami skaidri un strukturēti, lai kalpotu par kopīgu atskaites punktu, vienlaikus nepārvēršot CCC programmu par stingru vai pārmērīgi normatīvu sistēmu.

Galvenie jautājumi, kas jāizskata šajā posmā

- Kuri CCC programmas elementi tagad var tikt uzskatīti par nostiprinātiem?
- Kuri mērķi un principi ir skaidri jāformulē, lai nodrošinātu kopīgu izpratni?
- Kuras lomas un atbildības ir jāformalizē, lai nodrošinātu īstenošanu?
- Kādi ir visatbilstošākie formāti programmas formalizēšanai?
- Kā saglabāt elastību un attīstības iespēju, vienlaikus precizējot esošo ietvaru?

Uzmanības punkti

- Pārāk agrīni formalizēt programmu, kas joprojām ir trausla vai nepietiekami pārbaudīta.
- Pretēji — atstāt programmu netiešu un atkarīgu no atsevišķiem cilvēkiem.
- Izstrādāt dokumentāciju, kas ir pārāk smagnēja vai nepietiekami pieejama komandām un dalībniekiem.
- Sajaukt formalizēšanu ar programmas rigidizēšanu.

Ieteicamās sviras un prakses

• Saskaņot pedagoģisko un organizatorisko dokumentāciju

Atjaunināt iekšējos dokumentus (pedagoģisko projektu, aktivitāšu lapas, grafikus, uzraudzības rīkus), lai tie atspoguļotu validētās sasaistes un padarītu CCC loģiku skaidri redzamu.

• Precizēt CCC programmas vietu organizācijas kopējā struktūrā

Definēt tās darbības jomu, mērķus un sasaisti ar citām esošajām sistēmām, lai izvairītos no pārklāšanās vai atšķirīgām interpretācijām.

• Padarīt programmas struktūru skaidru komandām un dalībniekiem

Iekšējās komunikācijas materiālos īsi un pieejami izklāstīt CCC programmas principus un secību, lai atvieglotu tās apropiāciju un nodošanu tālāk.

• Iekļaut CCC pieeju institucionālajā projektā un atspoguļot tās īstenošanu darbības pārskatos

Skaidri integrēt Culture–Craft–Citizenship principus un sasaistes organizācijas pamatdokumentos (institucionālajā projektā, pedagoģiskajā ietvarā, stratēģiskajās orientācijās) un dokumentēt īstenotās darbības un to ietekmi darbības pārskatos. Šī formālā iekļaušana nostiprina ietvaru, nodrošina nepārtrauktību ārpus individuālajiem dalībniekiem un stiprina tā redzamību un leģitimitāti partneru un finansētāju acīs.

9. POSMS — CCC programmas uzraudzība, izvērtēšana un attīstīšana

CCC programmu nevar uzskatīt par pabeigtu brīdī, kad tā ir nostiprināta. Tās atbilstība ir atkarīga no spējas to uzraudzīt, izvērtēt un pielāgot laika gaitā, ņemot vērā reālās prakses, mainīgos dalībnieku profilus, institucionālos ierobežojumus un organizācijas stratēģiskās orientācijas.

Uzraudzība un izvērtēšana palīdz novērst to, ka CCC programma kļūst statiska vai pakāpeniski attālinās no lauka realitātes. Tās iekļauj pieeju nepārtrauktas pilnveides loģikā.

Pārsniegt izvērtēšanu kā vienkāršu atskaitīšanos

CCC programmas izvērtēšanu nevar reducēt uz institucionālo atskaišu prasību izpildi. Tās galvenais mērķis ir saprast, kā programma tiek īstenota, no kā puses un ar kādiem rezultātiem.

Tas prasa nošķirt vairākus analīzes līmeņus:

- programmas faktiskā īstenošana no dalībnieku puses;
- tās apropiācija komandās;
- tās saskaņotība ar institucionālajiem mērķiem;
- programmas ilgtspēja organizācijai.

Uzraudzības sesiju laikā pavadošā komanda novēro, ka dalībnieki aktīvi iesaistās tehniskajās darbnīcās, taču publisko prezentāciju laikā saglabājas piesardzīgi vai distancēti.

Šī nelīdzsvarotība liek stiprināt sagatavošanās sesijas, kas veltītas publiskajai uzstāšanās, un pielāgot prezentāciju formātu, lai līdzsvarotu programmas profesionālo un pilsonisko dimensiju..

Šī nelīdzsvarotība liek stiprināt sagatavošanās sesijas, kas veltītas publiskajai uzstāšanās, un pielāgot prezentāciju formātu, lai no jauna līdzsvarotu programmas profesionālo un pilsonisko dimensiju.

Piemērotu uzraudzības rīku ieviešana

Lai nodrošinātu nepārtrauktu CCC programmas uzraudzību, var ieviest vairākus rīkus, tostarp:

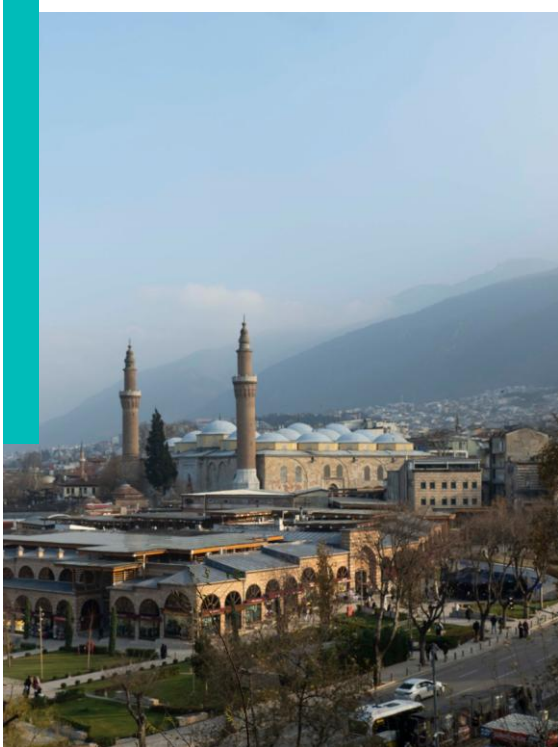
- nepārtrauktās pilnveides tabulu (Continuous Improvement Table – CIT);
- kolektīvas projektu izvērtēšanas sesijas;
- uzraudzības un attīstības komiteju.

Šie rīki ir jāuztver kā analīzes un regulācijas instrumenti, nevis kā kontroles mehānismi.

Nepārtrauktās pilnveides tabula

Nepārtrauktās pilnveides tabula (CIT) ir vadības rīks, kas paredzēts, lai identificētu neatbilstības, formalizētu pielāgojumus un sekotu programmas attīstībai pakāpeniskas un dokumentētas regulācijas ietvarā.

Tā izpaužas kā strukturēts atbalsta rīks, kurā par katru darbību vai secību tiek fiksēti: novērojumi, kas balstīti faktiskajā praksē, kolektīvi pieņemti lēmumi par pielāgojumiem, novērotā ietekme, kā arī elementi, kas jānostiprina vai atkārtoti jāizvērtē nākamajos posmos.

---CCC attīstības ceļš Bursā (Turcija)

Bursā CCC attīstības ceļš tika īstenots jau esošas apmācību programmas ietvarā (apmācība porcelāna apgleznošanas tehnikās), apvienojot kultūras mediācijas secības, apmaiņas sesijas par profesionālajiem attīstības ceļiem un uzraudzītas kolektīvās aktivitātes. Attīstības ceļš norisinājās vairāku nedēļu garumā, sekojot iepriekš izstrādātai progresijai, kas apzināti tika atstāta atvērta pielāgojumiem.

Jau no pirmajām sesijām tika nodrošināta regulāra uzraudzība, izmantojot:

- līdzdalības līmeņa novērošanu katrā attīstības ceļa secībā;
- iesaistīto pasniedzēju un mediatoru atgriezenisko saiti;
- starpposma izvērtēšanas sesijas ar dalībniekiem.

Šis uzraudzības process ļāva identificēt neatbilstības starp plānoto attīstības ceļu un tā faktisko izmantošanu: dažas secības radīja spēcīgu iesaisti, savukārt citas dalībniekiem ātri zaudēja nozīmīgumu. Pamatojoties uz to, attīstības ceļš tika pielāgots jau īstenošanas laikā: tika pārorganizēta aktivitāšu secība, stiprināti momenti, kas sasaista kultūru ar profesionālo praksi, un vienkāršotas noteiktas fāzes, kuras tika uzskatītas par liekām..

Uzraudzības un attīstības komitejas loman , Uzraudzības komitejas izveide kalpo tam, lai:

- paredzētu iespējamās neatbilstības starp iecerēm un faktisko praksi;
- identificētu jaunās grūtības, pirms tās kļūst strukturālas;
- kolektīvi pārdomātu turpmākās attīstības iespējas.

Šī komiteja apvieno iesaistītās puses ar savstarpēji papildinošiem profiliem, tostarp ārējos partnerus, lai krustotu skatījumus un izmantotu kompetences, kas nav tieši iesaistītas organizācijas ikdienas darbībā. Tā balstās uz konkrētiem lauka datiem (novērojumi, atgriezeniskā saite, indikatori), lai pamatotu lēmumu pieņemšanu.

Programmas attīstības nodrošināšana laika gaitā

Uzraudzībai un izvērtēšanai jābāro nepārtraukta refleksija par nepieciešamajiem pielāgojumiem, nostiprināmajām inovācijām un praksēm, kuras jāpārtrauc vai jāpārveido.

Pieņemto lēmumu un CCC programmā ieviesto izmaiņu dokumentēšana stiprina tās institucionālo atmiņu, skaidrību un pielāgošanās spēju.

Galvenie jautājumi, kas jāizskata šajā posmā

- Kā novērot programmas faktisko mobilizāciju no mērķgrupu puses?
- Kuri kvalitatīvie un kvantitatīvie indikatori ir atbilstoši izvirzītajiem mērķiem?
- Kuru komandu, mērķgrupu un partneru atgriezenisko saiti var ņemt vērā?
- Kuros brīžos programma ir jāpārskata vai jāpielāgo?
- Kā dokumentēt un koplietot no uzraudzības gūtās atziņas?
- Kuras mērķgrupas faktiski piedalās programmā, un kādi pieejamības šķēršļi varētu izskaidrot noteiktu personu nepiedalīšanos, izstāšanos vai daļēju programmas izmantošanu?

Uzmanības punkti

- Reducēt izvērtēšanu tikai līdz atbilstības vai attaisnošanas prasībām.
- Uzkrāt indikatorus bez hierarhijas un skaidrības.
- Neiesaistīt komandas un dalībniekus atgriezeniskās saites procesos.
- Atstāt bez dokumentēšanas programmas attīstības posmus.

Ieteicamās sviras un prakses

- Balstīt izvērtēšanu prioritāros un atbilstošos indikatoros

Definēt ierobežotu skaitu kvalitatīvu un kvantitatīvu indikatoru, kas ir tieši sasaistīti ar programmas mērķiem, lai izvairītos no neizmantojamu datu uzkrāšanas.

- Ieviest nepārtrauktās pilnveides tabulu (CIT)

Strukturēt darbību uzraudzību, fiksējot lauka novērojumus, validētos pielāgojumus, novēroto ietekmi un nostiprināmos punktus, tādējādi nodrošinot pakāpenisku un dokumentētu programmas regulāciju.

- Izveidot uzraudzības un attīstības komiteju

Regulāri sasaukt iekšējos iesaistītos dalībniekus un ārējos partnerus, lai analizētu programmas attīstību, paredzētu grūtības un formulētu pielāgošanas stratēģijas.

- Periodiski atkārtoti izvērtēt programmas kopējo atbilstību

Identificēt brīžus, kad ietvars būtu jāpielāgo, ņemot vērā mērķgrupu profilu attīstību, institucionālos ierobežojumus vai organizācijas stratēģiskās orientācijas.

CCC atbalsta koordinēšana: topoša profesionālā profila veidošanās

CCC attīstības ceļa vai maršruta īstenošana mobilizē kompetences, kas pārsniedz atsevišķu kultūras aktivitāšu īstenošanu vai tradicionālu projektu vadību. Tā prasa spēju laika gaitā sasaistīt kultūras darbības, profesionālās situācijas un pilsoniskās līdzdalības telpas, ciešā saiknē ar sociālā atbalsta mehānismiem un dalībnieku trajektorijām.

Vairāki neseni pētījumi uzsver, ka šī sasaistīšana arvien vairāk balstās uz identificējamām koordinācijas funkcijām, lai gan tās reti tiek formalizētas. Ziņojumā *Intégrer la culture à la pratique sociale : un puissant levier d'insertion*, ko publicējusi **Fédération des acteurs de la solidarité (FAS)**, tiek uzsvērtā pieaugošā loma profesionāļiem, kuri sociālajās organizācijās koordinē kultūras projektus, veicina līdzdalības pieejas komandās un organizē partnerības, kas nepieciešamas efektīvai piekļuvei kultūrai (FAS, 2019). Šīs funkcijas izrādās izšķirošas, lai sasaistītu kultūras prakses, sociālo atbalstu un kolektīvo dinamiku.

Atsauces dokuments *Késako Culture*, ko arī publicējusi FAS, parāda, ka pieejamu kultūras attīstības ceļu īstenošana — tostarp dalībnieku sagatavošana, pielāgota mediācija un sasaite starp aktivitātes posmiem “pirms / laikā / pēc” — ir atkarīga no nepārtraukta tulkošanas, pielāgošanas un saskaņošanas darba. Šo darbu visbiežāk šķērsvirzienā veic komandas, taču tas reti tiek skaidri atzīts kā atsevišķa funkcija, tādējādi padarot neredzamas kompetences, kas tomēr ir centrālas (FAS, 2019).

Visbeidzot, pētījums *Culture et solidarité* (2025) uzsver, ka kultūras ilgtspējīgai integrēšanai atbalsta sistēmās ir nepieciešamas vadības un koordinācijas spējas starp kultūras, sociālajiem un institucionālajiem aktoriem, kā arī rūpīga piedāvāto aktivitāšu faktiskās izmantošanas uzraudzība. Tajā tiek konstatēts, ka šīs atbildības arvien biežāk tiek uzticētas hibrīdiem profiliem, kas atrodas vairāku profesionālo jomu saskares punktā, tomēr bez nostiprināta kompetenču ietvara.

Praktiski CCC programmas koordinēšana — ko FAS apzīmē kā **sociokultūras koordināciju** — jo īpaši ietver:

- saskaņotu attīstības ceļu izstrādi un strukturēšanu, balstoties uz esošajiem resursiem;
- kultūras, amata un pilsoniskuma sasaistes identificēšanu un padarīšanu skaidri redzamu;
- aktoru koordinēšanu ar atšķirīgām lomām, kompetencēm un termiņiem;
- programmas faktiskās izmantošanas analīzi un attiecīgu formātu, ritmu un īstenošanas veidu pielāgošanu;
- lēmumu formalizēšanu, lai padarītu tos kopīgojamus un pārnesamus.

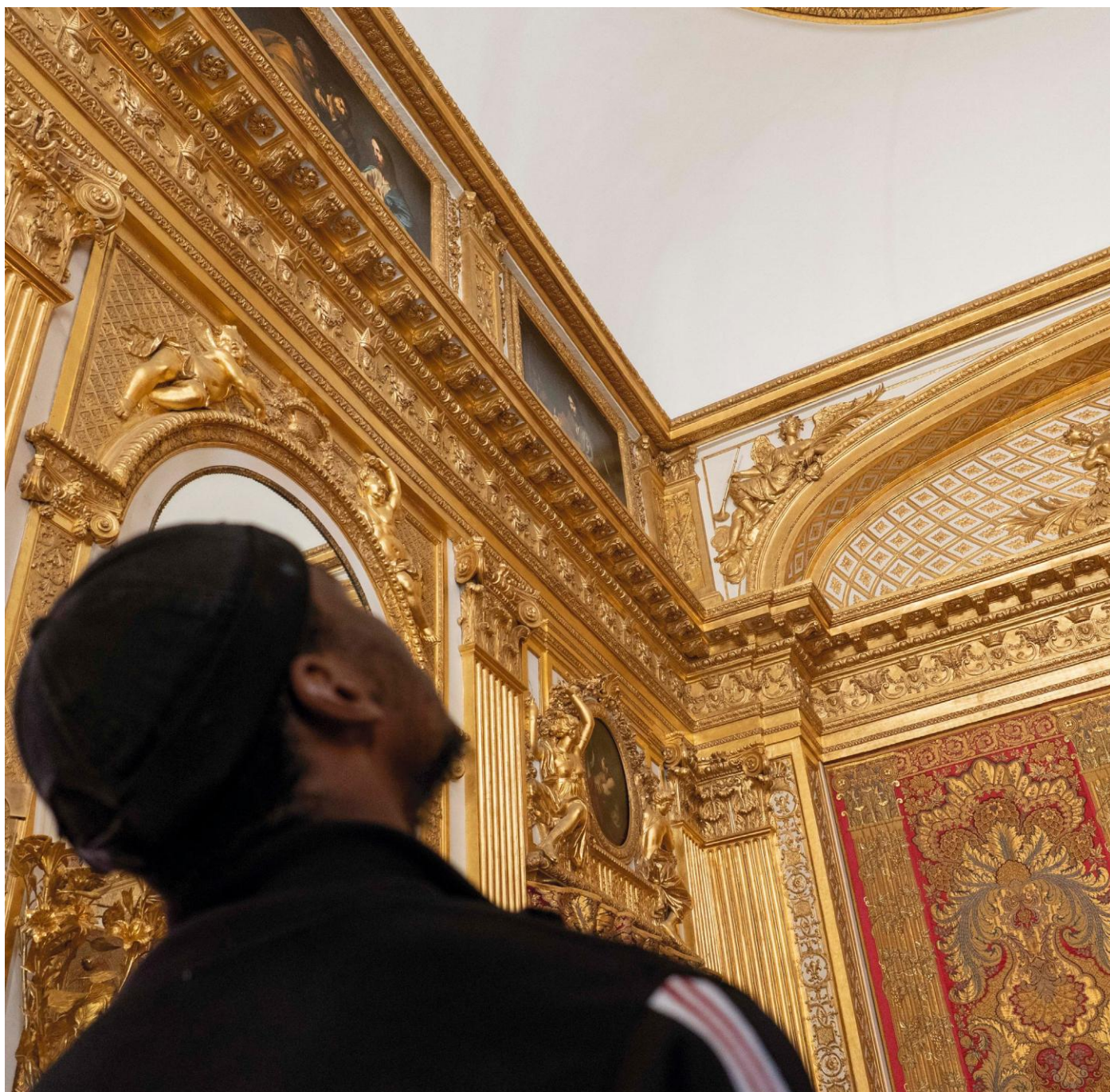
Šo darbu šķērsanalīze ved pie kopīga secinājuma: pakāpeniski veidojas specifiska profesionālā figūra, kuras centrā ir tādu pieeju koordinēšana, kas sasaista kultūru, amatu un pilsoniskumu. Šī figūra neaizstāj esošās profesijas, bet pilda savienojošu lomu — tulkojot un saskaņojot institucionālās loģikas, profesionālās prakses un dalībnieku reālos mērķus.

Tieši uz šīs lauka realitātes pamata, ko dokumentējuši sociālās un solidārās ekonomikas tīkli, kā arī kultūras un sociālie aktori, tika uzsākts formalizācijas process, lai padarītu redzamas mobilizētās kompetences un piedāvātu CCC koordinatora kompetenču ietvaru. Šī ietvara mērķis ir veicināt šī topošā profesionālā profila pakāpenisku atzīšanu, praksi strukturēšanu un vispārēju kvalitātes uzlabošanu atbalsta sistēmās, kas sasaista kultūru, amatu un pilsoniskumu.

Kompetenču ietvars ir pieejams tiešsaistē vietnē ccc-erasmus.com.

CCC aktivitātes

Mobilitāte, darbības, attīstības ceļi un maršruti

CCC aktivitātes: mobilitāte, attīstības ceļi un maršruti

Šajā ceļveža trešajā sadaļā ir apzināts labās prakses kopums, ko iespējams piemērot ļoti dažādos organizatoriskajos kontekstos.

Tā kā pieejas kvalitāti patiesi var novērtēt tikai tās īstenošanā, šeit atradīsiet piemērus ar ****CCC maršrutiem****, ****CCC attīstības ceļiem**** un ****CCC mobilitātes darbībām****, kas jau ir īstenotas, kā arī to radītajiem rezultātiem.

Katras aktivitātes apraksta lapā ir iekļauts labās prakses kopums, ko esam identificējuši pieredzes ceļā. Mēs tajā dalāmies ar cerību, ka tas kalpos par iedvesmas avotu un salīdzinājuma punktu, ļaujot arī jums savukārt izstrādāt un īstenot attīstības ceļus, kas apvieno kultūras, pilsonisko un profesionālo atbalstu jūsu dalībnieku labā.

CCC MOBILITĀTE 1– Žestu krustošana, teritoriju savienošana: mūrnieki no Sjēnas (IT) uzņem keramiķus no Bursas (TR)

CCC MOBILITĀTE 2– Izvēlēta mobilitāte, nostiprināta trajektorija: apmācību mobilitāte un teritorijas apropriācija Ljēžā (BE) ēku krāsotājiem no Parīzes (FR)

CCC ATTĪSTĪBAS CEĻŠ 1 – Bursa: Ķīni (keramikas flīžu apgleznošanas) apmācību programmas pārstrukturēšana, izmantojot pieeju *Culture · Craft · Citizenship

CCC ATTĪSTĪBAS CEĻŠ 2– Smiltene (LVA): Latvijas simbolu taka

CCC MARŠRUTS 1 – Parīze: no dekoratīvā amata uz pilsoniskumu — Senāta apmeklējums

CCC MARŠRUTS 2 – Parīze: Art Nouveau pēdās — skatīt Parīzi ar dekoratīvā krāsotāja acīm

Žestu krustošana, teritoriju savienošana: Sjēnas mūrnieki uzņem keramiķus no Bursas (TR)

Pilsēta topošo mantojuma mūrnieku skatījumā: starpkultūru zināšanu nodošana ar turku keramikas apgleznošanas praktikantiem

Konteksts

Mobilitātes ietvars CCC projekta ietvarā

Sjēnā īstenotā aktivitāte notika Erasmus+ KA220-VET Culture · Craft · Citizenship projekta ietvarā.

Mobilitātē piedalījās:

- ģini (keramikas apgleznošanas) apmācības dalībnieki no Bursas (Turcija);
- Sjēnā esošie praktikanti, kuri bija uzņemti profesionālās orientācijas programmā uz kultūras mantojuma mūrnieka profesiju.

Programma norisinājās kopīgā mācību vidē, kas balstījās uz apmaiņu, novērošanu un kolektīvu praksi. Uzņemtie praktikanti spēlēja aktīvu lomu kā kultūras starpnieki, iepazīstinot ar savu mācību vidi, savu attiecību ar arhitektūras mantojumu un savām profesionālajām perspektīvām.

Mobilitāte tika veidota kā strukturēta izglītojoša pieredze, ietverot sagatavošanās posmu, aktivitātes uz vietas un sekojošu pēcpārbaudes periodu.

Vispārīgs aktivitātes pārskats

Aktivitātes veids: starptautiska mobilitāte mācībām un profesionālajai apmaiņai

Vieta: Sjēna, Itālija

Dalībnieki:

- izglītojamie no ģini (keramikas apgleznošanas) apmācības programmas Bursā;
- praktikanti no kultūras mantojuma mūrniecības apmācības programmas, ko īsteno Scuola Edile di Siena;
- pasniedzēji, koordinatori un kultūras mediatori.

Ilgums: īstermiņa intensīva mobilitāte (7 dienas)

Galvenās profesijas un tēmas:

- dekoratīvās tehnikas, kas saistītas ar arhitektūras mantojumu;
- vēsturisko arhitektūras kontekstu novērošana;
- sasaite starp amatniecības praksēm, mantojumu un kolektīvajām tradīcijām.

Mobilitātes mērķi

Mobilitātes mērķis bija:

- dot iespēju iepazīt amatniecības vidi, tieši iedziļinoties Eiropas pilsētā ar spēcīgu mantojuma identitāti;
- veicināt dekoratīvo tehniku novērošanu un izpratni saistībā ar vēsturisko arhitektūru un publisko telpu;
- veicināt vienaudžu apmaiņu starp dalībniekiem no dažādām kultūras un profesionālajām vidēm;
- stiprināt izglītojamo spēju formulēt savu praksi, mācību ceļu un kultūras atsauces starpkultūru kontekstā;
- attīstīt autonomiju, pašapziņu un pilsonisko apziņu, iesaistoties mantojuma un kolektīvo tradīciju izziņāšanā;
- atbalstīt refleksiju par profesionālo identitāti un turpmākajiem karjeras ceļiem.

Īstenošana: programma pa dienām

1. diena — uzsākšana, iepazīšanās un integrācijas vizīte

Iepazīšanās aktivitātes un dalībnieku prezentācijas; apmaiņa par mācību ceļiem un gaidām; uzsākamo mācību centra prezentācija, ko vada Sjēnas praktikanti; integrācijas vizīte Sjēnas vēsturiskajā centrā, ietverot Piazza del Campo, apkārtējās viduslaiku ielas, fasādes un publiskās telpas.

2. diena — dekoratīvo tehniku darbnīca

Praktiskas darbnīcas, kas vērstas uz dekoratīvajām tehnikām: dekoratīvo paneļu veidošana, trafaretu tehnikas, kompozīcijas un krāsu darbs, kolektīvā izstrāde un kopīgas atgriezeniskās saites sesijas, kas norisinās kopā ar Sjēnas praktikantiem.

3. diena — mantojuma maršruts, tēlnieka apmeklējums un refleksijas sesija

Vadītas vizītes, kas veltītas gleznotām fasādēm, sienu gleznojumiem un trompe-l'œil dekorācijām, ar skaidrojumiem no uzņemošo praktikantu puses; tēlnieka apmeklējums, kura darbs ir saistīts ar arhitektūras mantojumu; kolektīva refleksijas darbnīca.

4. diena — kolektīvā freska

Lielas kolektīvās freskas turpināšana un pabeigšana, tajā integrējot kultūras simbolus; sadarbībā balstīta uzdevumu organizēšana; diskusija par redzamību, publisko telpu un kolektīvo atbildību.

5. diena — nemateriālā mantojuma vizīte un noslēguma aktivitātes

Contrada della Civetta muzeja apmeklējums; Contrade sistēmas iepazīšana kā sociāla un pilsoniska organizācija, kas strukturē pilsētu un ir cieši saistīta ar Palio di Siena; noslēguma kolektīvā diskusija un mobilitātes noslēgums.

Sienas kontrādes: pilsētas un sabiedrības struktūru veidojoša organizācija

A viduslaiku pilsētvalstu mantotā struktūra

Sjēnā pilsēta tradicionāli ir sadalīta septiņpadsmit contrade — vēsturiskos rajonos, kuru pirmsākumi meklējami viduslaikos un kuri līdz pat mūsdienām ir saglabājuši spēcīgu vietējo identitāti, kas pārsniedz vienkāršu pilsētvides ģeogrāfiju.

Sākotnēji saistītas ar militārām un administratīvām funkcijām, contrade pakāpeniski attīstījās par kultūras, sociālām un kopienā balstītām struktūrām. Mūsdienās katrai no tām ir savs simbols, krāsas, emblēma, kapela vai baznīca, kā arī īpašas telpas pulcēšanās un kolektīvās atmiņas uzturēšanai (muzejs, strūklaka, svinību norises vietas).

Papildus dalībai slavenajās zirgu skriešanās sacīkstēs Palio di Siena, šīs teritoriālās vienības aktīvi iesaistās pilsētas ikdienas dzīvē:

- tās organizē kultūras, reliģiskas un sociālas aktivitātes, arī bērniem, jauniešiem un senioriem;
- tās uztur spēcīgu kopienas saliedētību, pateicoties ceremonijām, patronālajiem svētkiem un kopīgām maltītēm, kas ritmiski iezīmē gadu;
- tās darbojas kā sociālās saiknes un teritoriālās solidaritātes telpas saviem biedriem;
- tās tiek atzītas par nozīmīgiem sociālajiem starpniekiem starp iedzīvotājiem un vietējām institūcijām.

Šī organizācija — ļoti aktīva un dziļi iesakņojusies vietējā praksē — parāda, kā vēsturiska sociālā struktūra var turpināt veidot piederības sajūtu, pilsonisko līdzdalību un kolektīvo iesaisti mūsdienu pilsētvides kontekstā.

koordinācijas prakšu analīze

Mobilitāte balstījās uz ciešu koordināciju starp nosūtošo un uzņemošo komandu.

Pedagoģiskie mērķi, loģistika un dalībnieku atbalsts tika pārvaldīti kopīgi. Pasniedzēji ieņēma fasilitējošu pozīciju, veicinot starpkultūru mediāciju un pielāgošanās spēju, nepārtraukti veicot korekcijas procesa gaitā.

Scuola Edile di Siena stiprināja šo koordināciju, mobilizējot papildu resursus. Ārējā konsultante, kas specializējas starpkultūru pedagoģijā, atbalstīja komandu, sagatavojot uzņemošos praktikantus mobilitātes attiecību un komunikācijas dimensijām.

Turklāt projektā tika iesaistīts turku students, kurš dzīvo Sjēnā un studē universitātes programmā mūžizglītības fakultātē, pateicoties viņa valodu prasmēm turku, itāļu un angļu valodā. Viņa loma pārsniedza tulkošanu: viņš darbojās kā kultūras mediators, veicinot savstarpēju sapratni un iemiesojot — pateicoties savai vietējo kodu pārzināšanai — savienojosu figūru starp turku un itāļu kontekstiem. Projekta īstenošanā bija iesaistīta visa pedagoģiskā un vadības komanda — pasniedzēji, direktore, projektu vadītāja un pedagoģiskā koordinatore — strukturētā kolektīvā dinamikā. Regulāras sagatavošanās sanāksmes, WhatsApp grupu izmantošana operatīvai saziņai, kā arī tehniskā pasniedzēja ikdienā uzturēta darba dienasgrāmata ļāva nepārtraukti pielāgot gan organizāciju, gan saturu.

Šie rīki nodrošināja aktīvu, elastīgu un kopīgi īstenotu koordinācijas procesu visas mobilitātes laikā.

novērotā ietekme

Dalībnieku vidū

- palielināta autonomija nepazīstamā vidē;
- stiprināta spēja novērot un interpretēt;
- lielāka pārliecība pašizpaušmē;
- uzlabota izpratne par profesijām, kas saistītas ar arhitektūras mantojumu.

Komandu vidū

- stiprināta Eiropas mēroga sadarbība;
- uzlabota koordinācija starptautiskā kontekstā;
- kopīgi apgūti principi, kas ir CCC pieejas pamatā;
- kolektīva izpratne par iespēju ieviest vairāk sadarbībā balstītas darba metodes uzņemošajā organizācijā.

labās koordinācijas prakses, kas izkristalizējās mobilitātes laikā

Labā prakse Nr. 1 — mobilitātes sagatavošana ar kolektīviem prezentācijas video

Lauka novērojums

Pirms apmaiņas dalībnieki kolektīvi izveidoja īsus prezentācijas video, kuros viņi iepazīstināja ar sevi, raksturoja savu mācību kontekstu, iezīmēja savu amata apguves ceļu un dalījās ar savām gaidām. Šie video iepriekš tika nosūtīti uzņemošajiem partneriem pirms mobilitātes aktivitātes.

CCC pieejas ieguldījums

Šī prakse iezīmē mobilitāti kā attiecību un pilsoniskās līdzdalības pieredzi. Tā stiprina iesaisti, pārliecību un spēju runāt savā vārdā, mazina asimetriju starp grupām un izveido sākotnējo saikni vēl pirms fiziskās tikšanās.

Labā prakse Nr. 2 — izglītojamo sagatavošana aktīvai līdzdalībai

Lauka novērojums

Pirms izbraukšanas izglītojamie strādāja ar skaidri definētiem mērķiem, novērošanas rīkiem (tabulām, virzošajiem jautājumiem) un skaidri formulētām gaidām attiecībā uz to, kas viņiem bija jāidentificē, jāsalīdzina, jāizvērtē un jāatspoguļo.

CCC pieejas ieguldījums

Sagatavošana nosaka mobilitāti kā izpētes situāciju, nevis vienkāršu nonākšanu jaunā vidē. Skaidri formulēti novērošanas kritēriji un pedagoģiskās gaidas veicina strukturētu vērgumu, atbalsta analīzi uz vietas un stiprina spēju formulēt profesionālas hipotēzes.

Labā prakse Nr. 3 — uzņemošā konteksta izmantošana kā mācību vide

Lauka novērojums

Mācību aktivitātes notika dažādās vidēs: darbnīcās, mantojuma būvlaukumos, vēsturiskajā centrā, publiskajās telpās un neformālos apmaiņas brīžos ar uzņemošajiem praktikantiem.

CCC pieejas ieguldījums

Uzņemošā vide tiek mobilizēta kā strukturēts pedagoģisks resurss. Sastaptās situācijas (darbnīcā praktizētie tehniskie paņēmieni, darba organizācija, tehniku integrācija arhitektūrā, vietējā sociālā funkcionēšana) kļūst par analīzes objektiem pašas par sevi. Tādējādi teritorija tiek uztverta kā saskanīga tehniska, kultūras un pilsoniska sistēma, ko izglītojamajiem var padarīt saprotamu.

Labā prakse Nr. 4 — vienaudžu apmaiņas strukturēšana starp atšķirīgām profesionālajām kultūrām

Lauka novērojums

Viesu izglītojamie un uzņemšie praktikanti (mantojuma mūrnieki) piedalījās formalizētās vienaudžu apmaiņas secībās: savstarpējās mācību ceļu prezentācijās, amata paņēmienu demonstrējumos, materiālu salīdzināšanā un apmaiņā par tehniskajiem un ar mantojumu saistītajiem ierobežojumiem.

CCC pieejas ieguldījums

Vienaudžu apmaiņa starp papildinošām profesijām tika iepriekš strukturēta un abu komandu kopīgi izstrādāta, lai ierobežotā laikā veicinātu savstarpēju prasmju atzīšanu un izpratni par to savstarpējo atkarību būvētā mantojuma ekosistēmā.

Labā prakse Nr. 5 — darbnīcu fokusēšana uz paņēmieniem, materiāliem un kopīgu vizuālo valodu

Lauka novērojums

Darbnīcās tika apvienoti tehnisko paņēmienu izmēģinājumi, darbs ar materiāliem, fasāžu un sienu ornamentikas (sgraffito) novērošana, kā arī bilingvālas vizuālās vārdnīcas pakāpeniska izstrāde. Izglītojamie skicēja novērotos motīvus vai tehniskās detaļas un apzīmēja tās itāļu un turku valodā, lai salīdzinātu terminoloģiju un profesionālo lietojumu.

CCC pieejas ieguldījums

Darbs ar paņēmieniem, materiālu un attēlu darbojas kā kopīga valoda dažādos valodiskos kontekstos. Uzmanība tehniskajiem procesiem un vizuālajai loģikai pārvar verbālās barjeras, vienlaikus stiprinot profesionālo precizitāti. Kopīgas vizuālās vārdnīcas veidošana strukturē mācīšanos, padarot elementus atpazīstamus, salīdzināmus un pārnesamus. Tā veicina savstarpēju ekspertīzes atzīšanu un atbalsta kopīgas profesionālās valodas veidošanos — būtisku nosacījumu efektīvai starpkultūru sadarbībai.

Labā prakse Nr. 6 — refleksijas laiku strukturēšana, nepārslogojot programmu

Lauka novērojums

Pieredzes atgriezeniskās izvērtēšanas secības tika iepļānotas noteiktos uzturēšanās brīžos (dienas beigās, aktivitātes noslēgumā) kolektīvu apmaiņu veidā ar ierobežotu ilgumu.

CCC pieejas ieguldījums

Plānota īsu refleksīvu secību (10 līdz 20 minūtes) iekļaušana pēc skaidri identificētām mācību situācijām ļauj izskaidrot tehniskos, kultūras un attiecību ieguvumus, neizjaucot programmas norisi.

Labā prakse Nr. 7 — fasilitējošas pozīcijas ieņemšana mobilitātes laikā

Lauka novērojums

Darbnīcu, vizīšu un apmaiņas brīžu laikā uzraugošās komandas locekļi galvenokārt iesaistījās, lai pārformulētu, rosinātu domāšanu, precizētu tehnisku jautājumu vai regulētu grupas dinamiku, neaizstājot izglītojamos ne demonstrējumos, ne uzstāšanās reizēs.

CCC pieejas ieguldījums

Šāda pozīcija nostāda izglītojamos reālas iniciatīvas situācijā: savu izvēļu izskaidrošanā, savu novērojumu prezentēšanā, vienaudžu iztaujāšanā un tiešā paņēmieni izmēģināšanā. Pasniedzējs vai pasniedzēja nodrošina pedagoģisko ietvaru un apmaiņas kvalitāti, kas veicina faktisku autonomiju, atbildības uzņemšanos un pārliecību mācību procesā.

Labā prakse Nr. 8 — dokumentācijas izmantošana kā mācību un izplatīšanas rīks

Lauka novērojums

Dalībnieki dokumentēja mobilitāti ar strukturētām piezīmēm, mērķtiecīgām fotogrāfiju sērijām (tehniskās detaļas, darbnīcas organizācija, mantojuma elementi) un koplietojamiem digitālajiem rīkiem (**Polar Steps**).

CCC pieejas ieguldījums

Dokumentācija tiek veidota kā atliktās analīzes rīks: tā ļauj atgriezties pie novērotajām situācijām, salīdzināt prakses un strukturēt kolektīvu atgriezenisko izvērtējumu. Tā kalpo arī kā izplatīšanas un pārnēsāšanas atbalsts, pārvēršot piedzīvoto pieredzi par pedagoģisku resursu, ko iespējams izmantot organizācijas ietvaros.

Labā prakse Nr. 9 — piemērotas ekspertīzes un distancēta skatījuma piesaiste

Lauka novērojums

Uzņemotā struktūra mobilizēja ārēju ekspertīzi, kas specializējas starpkultūru pedagoģijā, lai sagatavotu komandas un izglītojamos mobilitātes specifiskajiem izaicinājumiem. Šī iesaiste ļāva iepriekš paredzēt jautājumus, kas saistīti ar izglītības sistēmu atšķirībām, netiešajiem kodiem un profesionālajām praksēm. Vēršanās pie ārēja skatījuma palīdzēja arī kritiski izvērtēt iekšējos organizatoriskos paradumus un īstenotās koordinācijas formas.

CCC pieejas ieguldījums

Piemērotas ekspertīzes integrēšana stiprina ierīces kvalitāti, ieviešot distancētas analīzes telpu. Ārējais skatījums darbojas kā atklājējs: tas palīdz izskaidrot prakses, kas dažkārt paliek netiešas, identificēt starpkultūru jutīgos punktus un nostiprināt pedagoģisko sagatavošanos. Šī pieeja veicina mobilitātes profesionalizāciju, palīdz izvairīties no improvizācijas un iekļauj pieredzi organizatorisko un pedagoģisko kompetenču nepārtrauktas attīstības loģikā.

Labā prakse Nr. 10 — nemateriālā mantojuma valorizēšana kā mācību resurss

Lauka novērojums

Vietējā nemateriālā mantojuma elementi, piemēram, **Palio** un **Contrade** sistēma, tika prezentēti un analizēti saistībā ar pilsētas sociālo un teritoriālo organizāciju. Lai arī **Contrade** sistēma ir nemateriāla, tā tika iedzīvināta, apmeklējot **Contrada della Civetta** muzeju; šī vizīte ļāva piešķirt konkrētu veidolu šai no viduslaikiem izcēlušajai un joprojām Sjēnā ļoti dzīvotspējīgajai kultūrai.

CCC pieejas ieguldījums

Nemateriālā mantojuma iekļaušana paplašina novērojuma lauku ārpus materiālajiem objektiem. Tā ļauj izprast piederības, pārmantošanas un kolektīvās organizācijas loģikas, kas strukturē teritoriju, un iekļaut amatniecisko pieredzi plašākā pilsoniskā ietvarā.

Labā prakse Nr. 11 — tikšanās ar praktizējošu profesionāli iekļaušana pedagogiskajā maršrutā

Lauka novērojums

Programmas trešajā dienā tika iekļauta strukturēta tikšanās ar pieredzējušu profesionāli, kurš aktīvi darbojas būvētā mantojuma jomā.

Izglītojamie apmeklēja viņa vai viņas darba vietu, novēroja izmantotos instrumentus un metodes, kā arī pārrunāja profesijas īstenošanas realitāti: tehniskos ierobežojumus, attiecības ar pasūtītājiem, ar mantojumu saistīto atbildību, darba organizāciju un profesionālo ceļu.

CCC pieejas ieguldījums

Praktizējoša profesionāla iekļaušana sasaista mobilitāti ar konkrētu ekonomisko un teritoriālo realitāti. Tā ļauj savienot apmācību, reālās prakses un ar profesiju saistīto pilsonisko atbildību. Tieša saskare ar darba veikšanas apstākļiem stiprina profesionālo projekciju, precīzē nozares prasības un izgaismo profesiju savstarpējo atkarību vienas ekosistēmas ietvaros.

Pārdomu elementi

Profesionālā mobilitāte izved dalībniekus ārpus viņu ierastajiem orientieriem un liek viņiem pielāgoties citiem darba kontekstiem, citādiem saziņas veidiem un citiem netiešajiem ietvariem. Šī pārvietošanās nav tikai atklāšanas pieredze; tā prasa personiskus un attiecību pielāgojumus, kas, ja tie tiek atbalstīti, var stiprināt pārliecību, pielāgošanās spēju un sadarbības kvalitāti.

CEDEFOP ziņojums *Leaving comfort zones behind* (2020) parāda, ka šāda veida pieredze, jo tā spēcīgi iesaista cilvēkus emocionālā un praktiskā līmenī, veicina autonomiju un nostiprina iesaisti mācību procesā. Sjēnā itāļu praktikantiem bija jāizskaidro savas prakses un jāpozicionē sevi kā zināšanu nodevējus, savukārt turku dalībnieces nonāca jaunā tehniskā vidē; kopīga konkrēta darba rezultāta radīšana piešķīra šai apmaiņai taustāmu nozīmi. Šī lomu un situāciju krustošanās palīdz iesakņot profesiju dzīvē pieredzē, precizēt profesionālās perspektīvas un stiprināt legimitātes sajūtu.

CC C Mobilitāte 2 —

Apzināti izvēlēta pārvietošanās, skaidri iezīmēta trajektorija: mācību mobilitāte un teritoriālā piesaiste Ljēžā (BE) Parīzes (FR) ēku krāsotājiem

Starptautiskā mobilitāte ACI programmas nodarbinātajiem.

No grīdas (seguma) līdz Bīrēna kalna virsotnei: apgūt amatu, paplašināt redzesloku Šī mobilitāte tika izstrādāta partnerībā ar **IFAPME** (*Institut wallon de la formation en alternance, de l'artisanat et des petites et moyennes entreprises*) — Valonijas reģiona (Beļģija) publisku institūciju, kas nodarbojas ar profesionālo izglītību darba vidē un ir cieši saistīta ar vietējām ekonomikas nozarēm.

Papildus savam arhitektūras mantojumam Ljēža ir kultūras pilsēta ar bagātu industriālo pagātņi, kas piedāvā blīvu pilsētvidi, kurā tehnikas, materiāli un sociālā vēsture ir redzami publiskajā telpā: fasādes, sienu gleznojumi, kāpnes, kalumi un secīgu arhitektūras stilu pēdas pilsētā līdzās pastāv vienlaikus.

Savā kvalificējošā integrācijas darbnīcas-būvlaukuma mācību ceļā — kurā mijas reāli būvlaukumi, tehniskās darbnīcas un sociāli profesionālais atbalsts — Artemisia skolas (Parīze) nodarbinātie integrācijas dalībnieki, kuri apgūst ēku krāsotāja profesiju, dodas uz Ljēžu, lai vietējā **IFAPME** centrā piedalītos nedēļu ilgā specializētā apmācībā grīdas segumu jomā.

CCC ietvara ieguldījums ir šīs nedēļas iecerēšana nevis kā vienkārša pārvietošanās no viena mācību centra uz citu, bet gan kā strukturēta teritoriālās piesaistes pieredze. Tādējādi tehniskā apmācība kļūst par ieejas punktu plašākai teritorijas izpratnei: sākt ar ļoti konkrētu apmācību, kas balstīta uz vietējo izpratni par mūsdienu grīdas segumu tehnikām, un pakāpeniski paplašināt skatienu uz pilsētas virsmām, materiāliem, ēkām, to vēsturi un lietojumiem, lai sasaistītu profesionālo mācīšanos, kultūras atklāsmi un pilsonisko iesaisti.

Pilsētas aplūkošana “**no apakšas uz augšu**” — sākot ar grīdām, virsmām un profesionālajiem paņēmieniem, pēc tam pakāpeniski paplašinot skatījumu uz pilsētvidi — ļauj izglītojamajiem sasaistīt tehnisko praksi, telpisko izpratni, kultūras lasījumu un pilsonisko piesaisti.

Ateliers et Chantiers d'Insertion (ACI)

Ateliers et Chantiers d'Insertion (ACI) ir daļa no Francijas sociālās integrācijas caur ekonomisko darbību sistēmas

Tie ir paredzēti cilvēkiem, kuri atrodas tālu no nodarbinātības tirgus, un apvieno algotu darba līgumu, strukturētu profesionālo apmācību un individualizētu sociāli profesionālo atbalstu.

Kvalificējošā **ACI** ietvarā ražošanas darbība kalpo kā pedagoģisks atbalsts, lai iegūtu sertifikāciju vai piekļūtu noteiktai profesijai.

Mērķis ir prasmju paaugstināšana, sociālā stabilizācija un piekļuve ilgtspējīgai nodarbinātībai.

Konteksts CCC projekta mobilitātes ietvars

Artemisia Formation atbalsta 14 nodarbinātos, kuri ir iesaistīti vienu gadu ilgā profesionālās integrācijas ceļā; viņi visi ir ārvalstu valstspiederīgie, lielākoties subsidārās aizsardzības saņēmēji (bēgļi), un ir nodarbināti **ACI (Atelier Chantier d'Insertion)** ietvarā.

ACI ceļš apvieno:

- apmaksātu darbu krāsošanas jomā;
- pakāpenisku profesionālo apmācību;
- atbalstu ceļā uz kvalifikācijas iegūšanu un profesionālo autonomiju.

Tā kā lielākā daļa dalībnieku ir piedzīvojuši piespiedu mobilitāti, kas saistīta ar trimdu, viņu attiecības ar pārvietošanos ir spēcīgi iezīmētas ar drošības un stabilitātes meklējumiem. Profesionālās atvērtības veicināšanas un šo ceļu nostiprināšanas perspektīvā Artemisia ir izveidojusi partnerību ar IFAPME centru Ljēžā.

Mobilitātes programma ietvēra pilnu nedēļu ilgu apmācību grīdas segumu jomā **IFAPME Liège** centrā, pastāvīgā **Artemisia** tehniskā vadītāja uzraudzībā; pedagoģisko uzraudzību, ko nodrošināja koordinators (1. dienā) un direktors (4.–5. dienā); kā arī kultūras iepazīšanas maršrutu, kas tika kopīgi izstrādāts ar **IFAPME**. Šai intensīvajai nedēļai tika izvēlēta izmitināšana viesnīcā, vienvietīgos numuros, nodrošinot komfortu un mieru.

Vispārējs aktivitātes raksturojums

Aktivitātes veids: starptautiska mācību un profesionālās apmaiņas mobilitāte

Vieta: Ljēža, Beļģija

Dalībnieki:

- 14 **Artemisia Formation** ACI programmas nodarbinātie
- **IFAPME** pasniedzēji un koordinatori
- **Artemisia** tehniskais vadītājs, koordinatore un direktors

Ilgums: viena nedēļa

Galvenā profesionālā joma: krāsošana un būvniecības profesijas

Galvenās tēmas:

- autonomija un mobilitāte kā mācīšanās pieredzes;
- pilsētas lasījums caur māksliniecisko izpausmi (**Paliss'art** maršruts), materiāliem, arhitektūru un publisko telpu.

Mobilitātes mērķi

Mobilitāte tika izstrādāta, lai:

- piedāvātu strukturētu un drošu mācību ceļu starptautiskā kontekstā;
- stiprinātu autonomiju un pašpārlicību;
- dotu pozitīvu mobilitātes pieredzi, kas paredzēta dalībniekiem ar sarežģītiem migrācijas ceļiem;
- nostiprinātu profesionālās ieceres būvniecības profesijās;
- atbalstītu kolektīvo identitāti caur kopīgu pieredzi.

CCC pieeja, kas piemērota integrācijas mobilitātei

Ljēžā CCC pieeja balstījās uz trim principiem:

konkrēta pieredze, ietvara drošība un pakāpeniska autonomizācija.

Īpaša uzmanība tika pievērsta mobilitātes sagatavošanai, nepārtrauktam atbalstam un tās emocionālajai dimensijai. Mācīšanās tika veidota kā nepārtraukts process:

sagatavošana / tehniskā apmācība / kultūras iepazīšana / kolektīvā refleksija

Pilsēta tika uztverta kā pilnvērtīga pedagoģiska telpa.

Īstenošana: programma pa dienām

1. diena — uzņemšana un ietvars

IFAPME telpu iepazīšana; darbnīcas noteikumu precizēšana; drošības procedūras; izmitināšanas organizācija; nepārtraukta **Artemisia** pavadošās/referentās personas klātbūtne.

2. diena — tehniskā apmācība

Praktiska apmācība grīdas segumu jomā; profesionālie paņēmieni; instrumenti; materiāli; drošība.

3. diena — nostiprināšana

Paņēmienu atkārtošana; pakāpeniska autonomija; savstarpējs atbalsts starp vienaudžiem.

4. diena — koordinācija un kultūras sagatavošana

Institucionāla tikšanās; kultūras maršruta apstiprināšana; apmācības turpināšana.

Paliss'art programmas un 5. dienai paredzētā maršruta prezentācija, izmantojot PDF karti, kas tika koplietota WhatsApp grupā, kurā bija iekļauti 14 izglītojamie un **Artemisia** pavadošās komandas locekļi.

Uzsākts 2002. gadā pēc Ljēžas pilsētas iniciatīvas, **Paliss'Art** integrē mūsdienu māksliniecisko radīšanu publiskajā telpā, izmantojot sienu gleznojumus un grafiskas intervences.

Vairāk nekā **90 darbi** ir radīti vairāk nekā **150 mākslinieku** uz būvniecības norobežojumiem, fasādēm, gala sienām vai elektrības skapjiem.

Daži sienu gleznojumi ir efemēri un pavada pilsētvides pārmaiņas; apmēram **trīsdesmit darbi** ir redzami vēl šodien.

Projekts, kas īstenots sadarbībā ar asociāciju **Spray Can Arts**, pārvērš ielu par visiem pieejamu mākslas telpu. 2024. gadā **Paliss'Art** saņēma **Urbanisma balvu kategorijā “mikroarhitektūras projekti”**.

www.liege.be/fr/decouvrir/plein-air/art-public/palissart#c5=face

5. diena — teritoriālās piesaistes maršruts

Pilsētas maršruts ietvēra:

- **Ljēžas operu** (diskusija par mākslīgo marmoru un *scagliola*; skaidrojums, kas ir opera, tās vēsturiskais un kultūras konteksts)
- **Paliss'Art** maršruta sienu gleznojumus (tehniskā analīze, sasaistot ar profesionālajām kompetencēm, kas iegūtas ACI programmā)
- **Svētā Pāvila katedrāli**
- **Art Nouveau** un **Art Deco** fasādes
- **Bīrēna kalnu** (Montagne de Bueren)
- **Princu-bīskapu pili**
- kopīgas pusdienas un noslēguma izvērtējumu

Sagatavošanās iepriekš

Vairākas sagatavošanās nedēļas bija nepieciešamas, lai veiktu administratīvās pārbaudes, precizētu loģistiku, iepazīstinātu ar **IFAPME**, izskaidrotu kopdzīves noteikumus un emocionāli sagatavotu dalībniekus uztvert mobilitāti kā apzināti izvēlētu pieredzi.

Novērotā ietekme

Dalībnieku vidū

- palielināta pašapziņa un autonomija
- stiprināta pārliecība par savām spējām
- nostiprināta grupas saliedētība
- lielāka motivācija turpināt apmācību

Komandu vidū

- stiprināta partnerība
- strukturēts drošas mobilitātes modelis
- precizētas atbalsta metodes CCC ietvarā

Labās prakses, kas izriet no mobilitātes

Labā prakse Nr. 1 — kopīga kartogrāfiska materiāla izmantošana kā autonomijas un sadarbības rīks

Lauka novērojums

Visiem dalībniekiem bija pieejama viena un tā pati **Paliss'Art fresku PDF karte**, kas iepriekš tika nosūtīta WhatsApp. Maršruta laikā grupa regulāri apstājās, lai kopīgi noteiktu savu atrašanās vietu. Dalībnieki ar ierobežotām franču valodas zināšanām izmantoja karti, lai norādītu punktu, lūgtu apstiprinājumu vai piedāvātu maršrutu; citi papildināja ar mutisku skaidrojumu.

CCC pieejas ieguldījums

Kopīga vizuālā atsauce pārvērš orientēšanos par strukturētu kolektīvu aktivitāti. Tā ļauj piedalīties ikvienam neatkarīgi no valodas līmeņa un veicina savstarpēju palīdzību un iniciatīvu pilsētvidē.

Labā prakse Nr. 2 — neparedzētu situāciju izmantošana kā kontekstualizētas mācību secības

Lauka novērojums

Ljēžas operā, kur netika atrasts gaidītais sienu gleznojums, grupa pievērsa uzmanību ēkas kolonnām ar mākslīgā marmora apdari. Spontāns jautājums ("Kas ir opera?") izraisīja diskusiju par šīs vietas kultūras funkciju un ar to saistītajām profesijām.

CCC pieejas ieguldījums

Neparedzētu situāciju integrēšana pedagoģiskajā procesā ļauj sasaistīt tehnisko novērojumu, kultūras izpratni un institucionālo kontekstu. Tas prasa no "gida" spēju sniegt kontekstuālus, kultūras vai vēsturiskus skaidrojumus, kas saistīti ar apgūstamo profesiju. Mobilitāte kļūst par aktīvu teritorijas analīzi, nevis fiksētu maršrutu.

Labā prakse Nr. 3 — tehnisko spriedumu identificēšana un validēšana

Lauka novērojums

Aplūkojot augstu sienu gleznojumu, viens dalībnieks secināja, ka tā izveidei izmantota pacelājplatforma. Šī analīze, balstīta tehniskos kritērijos (augstums, piekļuve, virsma), tika skaidri atzīta un novērtēta no vadītāja puses.

CCC pieejas ieguldījums

Profesionālo spriedumu atzīšana, ko formulē izglītojamie, stiprina profesionālo identitāti un pārliecību par tehnisko analīzi reālās situācijās.

Labā prakse Nr. 4 — noviržu izmantošana kā mantojuma padziļināšanas brīžus

Lauka novērojums

Meklējot sienu gleznojumu, grupa nonāca katedrāles klosterī un pēc tam **Svētā Pāvila katedrāles** iekšienē. Šī neplānotā vizīte rosināja uzmanīgu telpas, materiālu un dekoru novērojumu.

CCC pieejas ieguldījums

Atvērtība neparedzētām secībām bagātina teritorijas izpratni un ļauj sasaistīt mantojuma izpēti ar virsmu, tehniku un lietojumu analīzi.

Labā prakse Nr. 5 — pilsētvides simbolu sasaistīšana ar grupas kolektīvo pieredzi

Lauka novērojums

Uzraksts "**Société libre d'émulation**" uz vienas ēkas frontona tika skaidrots kā atsauce uz savstarpēju iedrošināšanu un kolektīvo progresu. Viens dalībnieks to sasaistīja ar grupas dinamiku, īpaši kāpjot **Bīrēna kalnā**.

CCC pieejas ieguldījums

Publiskajā telpā esošo simbolu analīze palīdz skaidrot kolektīvi piedzīvotās vērtības, stiprina kopīgo identitāti un saliedētību.

Labā prakse Nr. 6 — mobilitātes sagatavošana emocionālajā un simboliskajā līmenī

Lauka novērojums

Sagatavošanās nodarbībās tika apspriestas dalībnieku iepriekšējās migrācijas pieredzes un pārvietošanās tika pozicionēta kā apzināta un strukturēta iespēja. Tika uzsvērts arī tas, ka dalībnieki pārstāv **Artemisia** kā tās vēstnieki gan IFAPME centrā, gan pilsētā.

CCC pieejas ieguldījums

Emocionālā sagatavošana stiprina iesaisti mobilitātē un veicina aktīvu attieksmi, īpaši dalībniekiem ar piespiedu migrācijas pieredzi. Atbildības apzināšanās par projekta panākumiem un partnerības uzturēšanu starp **Artemisia** un **IFAPME** darbojas motivējoši un valorizējoši.

Labā prakse Nr. 7 — nepārtrauktas un skaidri identificējamās vadības klātbūtnes nodrošināšana

Lauka novērojums

Dalībnieki zināja, ka vadītāji ir klātesoši visos posmos un ir sasniedzami, izmantojot īpašu WhatsApp grupu.

CCC pieejas ieguldījums

Skaidrs un atpazīstams ietvars ļauj attīstīt autonomiju jaunā vidē, neradot nedrošību. Vadītāju pieejamība veicina iniciatīvu, nevis atkarību.

Labā prakse Nr. 8 — materiālo apstākļu integrēšana kā pedagoģisks instruments

Lauka novērojums

Visai grupai tika nodrošināta individuāla, stabila un skaidri identificējama viesnīcas izmitināšana, lai gan daļa dalībnieku Francijā dzīvo nestabilos vai nedrošos mājokļa apstākļos. Šis lēmums tika uzskatīts par mobilitātes ierīces sastāvdaļu, nevis tikai loģistikas aspektu.

CCC pieejas ieguldījums

Materiālo apstākļu kvalitāte ietekmē spēju mācīties. Skaidrs, drošs un cieņpilns ietvars stiprina koncentrēšanos un iesaisti, kā arī palīdz atjaunot nepārtrauktību izglītības ceļā. Pieredze par konkrētu dzīves apstākļu uzlabošanu jau apmācību laikā padara progresu ticamu un ļauj iedomāties stabilu nākotni pēc kvalifikācijas iegūšanas. CCC pieeja tādējādi uzskata materiālo vidi par aktīvu mācīšanās un profesionālās projekcijas komponentu.

Pārdomu elementi

Mobilitāte Ljēžā ir daļa no jau uzsākta profesionālā ceļa — kvalificējoša **ACI** programmas — kur tehniskā apmācība, reāla darba pieredze un sociāli profesionālais atbalsts attīstās ilgtermiņā. Dalībniekiem, kuru dzīves stāsts bieži ir saistīts ar piespiedu mobilitāti, pārvietošanās uz citu Eiropas valsti pārbauda attiecības ar autonomiju un profesionālo projekciju.

Specializācija grīdas segumu jomā kalpo kā konkrēts balsts, no kura var citādi skatīt pilsētu. Pilsētas maršruts tiek uztverts kā spēle — sava veida dekoru “medības”, kurās novēro, salīdzina un formulē tehniskas hipotēzes. Šis rotaļīgais ietvars rada īpašus brīžus, kuros institucionālās lomas — izglītojamie, vadītāji, vadība — netiek apgrieztas, bet kļūst elastīgākas.

Šajā dinamikā mainās arī savstarpējās uztveres: katrs atklāj otru uzmanības, zinātkāres vai iniciatīvas pozīcijā, ko uztur laba noskaņa un kolektīva iesaiste. Šī kopīgā pieredze stiprina grupas saites un ietekmē turpmāko mijiedarbību kvalitāti, piešķirot jaunu vērtību apmaiņām, kas turpināsies nākamajos mācību posmos.

Bursa: čini (gleznošana uz keramikas flīzēm) apmācību programmas pārveidošana, izmantojot pieeju „Kultūra · Amats · Pilsoniskums”

Čini: amatniecības tradīcija un ražošanas sistēma, kas sakņojas Bursā Čini apzīmē tradicionālo gleznošanas mākslu uz keramikas flīzēm un porcelāna priekšmetiem, kas attīstījusies Anatolijā un sasniegusi augstu izsmalcinātības pakāpi seldžuku un osmaņu periodos. Bursā, pirmajā Osmaņu impērijas galvaspilsētā, **čini** nav tikai arhitektūras dekoratīvs elements: tā ir dziļi iesakņojusies amatniecības tradīcija, kas gadsimtu gaitā ir veidojusi pilsētas kultūras identitāti. Flīžu dekori, kas redzami mošejās, mauzolejos un **küllīye** kompleksos (arhitektūras kompleksos ap mošejām), atspoguļo kopīgu vizuālo valodu, kuras pamatā ir ģeometrija, ziedu motīvi un simboliskas krāsas, kas cieši saistītas ar garīgām, sociālām un mākslinieciskām vērtībām.

Papildus gatavajiem priekšmetiem **čini** norāda arī uz strukturētu amatniecisko organizāciju: darbnīcu praksi, uzdevumu sadalījumu, pakāpenisku apmācību un starppaaudžu zināšanu pārneši. Vēsturiski tā ražošana ietvēra koordinētus procesus — no koncepcijas līdz zīmējumam, pēc tam līdz krāsošanai, glazēšanai un apdedzināšanai —, kas prasīja kolektīvu darbu, disciplīnu un kopīgas normas. Bursā šī darba organizācija ir palīdzējusi strukturēt amatniecības kopienas un nodrošināt prasmju nepārtrauktību teritorijā.

Tādēļ **čini** nevar reducēt tikai uz materiālu vai dekoratīvu tehniku: tā ir dzīva tradīcija, kas savieno amatniecību, sociālo organizāciju un kultūras nepārtrauktību. Šī dimensija padara to īpaši nozīmīgu CCC pieejas ietvarā, kur profesija tiek skatīta ne tikai kā tehniska kompetence, bet arī kā sociāla prakse, kas piedalās profesionālās identitātes, kolektīvās piederības izjūtas un pilsoniskās līdzdalības veidošanā. Bursā **čini** tādējādi piedāvā strukturējošu ieejas punktu, lai no jauna savienotu izglītojamos ar mantojumu, darba ētiku un viņu vietu kopīgā kultūras ekosistēmā.

Konteksts

Kopš 2004. gada Bursas pilsētas departaments **Kent Tarihi ve Tanıtımı** (Vēstures un popularizēšanas departaments), izmantojot savu Muzeju pārvaldi, koordinē pašvaldības kultūras un izglītības iniciatīvas. Kopš 2019. gada tas pārrauga pilnu **čini** (gleznošana uz keramikas) apmācības programmu, kas paredzēta cilvēkiem, kuri saskaras ar sociokulturāliem šķēršļiem un grūtībām piekļūt nodarbinātībai.

Šī programma, ko vēsturiski īstenoja pašvaldības mācību centrs **BUSMEK**, jau balstījās uz spēcīgiem tehniskajiem moduļiem un ietvēra arī nozīmīgu mantojuma vietu apmeklējumus, piemēram, **Yeşil Cami**, **Muradiye** kompleksu un **Iznik**.

Erasmus+ **KA220-VET Culture · Métier · Citoyenneté** partnerības ietvarā Bursas pilsēta 2024. gadā pieņēma stratēģisku lēmumu integrēt CCC metodoloģiju šajā jau esošajā programmā. Mērķis bija ciešāk sasaistīt pilsētas materiālo mantojumu (mošejas, osmaņu kompleksus, muzejus, arheoloģiskās vietas), keramikas gleznotāja profesiju, izglītojamo sociālo un pilsonisko attīstību, sagatavošanu profesionālās karjeras turpināšanai, kā arī programmas institucionālo redzamību kā vietējās publiskās politikas sastāvdaļu.

Pārveides process balstījās uz kopīgu darbu, kurā iesaistījās **BUSMEK** pasniedzēji, muzeju mediatori, sociālās komandas un Eiropas partneri. Oficiāli uzsākta 2024. gada februārī, programma saņēma spēcīgu institucionālu atbalstu, kas īpaši tika izcelts pašvaldības preses konferencē 2024. gada oktobrī Maija, Muzeju pārvaldes un Eiropas partneru klātbūtnē. Šī uzsākšana piešķir Bursas CCC programmai pilnībā institucionālu dimensiju, kas iekļauta pilsētas kultūras un sociālajā stratēģijā.

Aktivitātes vispārējs raksturojums

Bursā izstrādātais CCC ceļš balstās uz esošās **čini** apmācības programmas reorganizāciju par kultūrā sakņotu mācību maršrutu: nevis radot jaunu kursu, bet integrējot CCC pieeju jau nostiprinātā profesionālajā ietvarā.

Šis ceļš sasaista trīs savstarpēji atkarīgas dimensijas: kultūru, amatniecību un pilsoniskumu. Tas apvieno:

- tehnisko apmācību darbnīcā / klasē;
- mantojuma vietu apmeklējumus;
- radošas un kolektīvas aktivitātes;
- noslēguma publiskās prezentācijas.

Centrālais strukturējošais instruments — **Bursas keramikas dekoru maršruta karte** — sasaista tehniskos moduļus ar mantojuma vietām un novērošanas uzdevumiem, nodrošinot visa ceļa saskaņotību.

Programma pirms CCC pieejas integrēšanas

Pirms CCC pieejas integrēšanas **čini** apmācības programma galvenokārt bija strukturēta ap tehnisku mācīšanu darbnīcā. Izglītojamie apguva moduļus, kas vērsti uz zīmējumu, ģeometriju, krāsu, gleznošanu uz šķīvjiem un paneļiem, kā arī apdedzināšanas tehnikām.

Lai gan tehniski spēcīga, programma piedāvāja maz strukturētu iespēju novērot un interpretēt mantojumu. Atsauces uz vietām palika netiešas; sadarbība starp pasniedzējiem, muzejiem un sociālajām komandām bija epizodiska; mācīšana, kas tika domāta kā lejupejošs process (no zinātāja uz izglītojamo), dažkārt ierobežoja mijiedarbību un kolektīvo izteiksmi. Programma efektīvi darbojās kā profesionāla apmācība, taču saikne starp tehnikas apguvi, kultūras mantojumu un sociālo, profesionālo un pilsonisko attīstību joprojām bija vāja.

Programmas reorganizācija, pateicoties CCC pieejai

Apmācības programma tika pārdomāta, izmantojot CCC pieeju, kas centrēta uz mantojumu kā kultūras pārmantošanas un prasmju apguves starpnieku, ar mērķi nepievienot papildu ierobežojumus un nepalielināt aktivitāšu apjomu. Gleznoto flīžu motīvi un arhitektūras elementi, kas novēroti Bursas pieminekļos, kļuva par atsauces punktiem, kuri sasaista novērošanu, interpretāciju un tehnisko praksi. Mantojums vairs netiek izmantots tikai kā vienkāršas “konteksta zināšanas”, bet kā aktīvas mācīšanās sviras, ļaujot izglītojamajiem sasaistīt to, ko viņi redz, dara un izsaka.

Ceļa īstenošana: kolektīva un iemiesota pieredze

1. Aktivā metodoloģija: radošais teātris

Radošais teātris tika ieviests CCC ceļā, lai veicinātu izpausmi un mijiedarbību, izmantojot īsus fiziskus vai uz lomām balstītus vingrinājumus. Šī metode izrādījās īpaši efektīva valodiski daudzveidīgās grupās, atbalstot pārliecību un saliedētību. Tā īpaši tika izmantota, lai ķermeniski un kolektīvi pievērstos darba drošības un veselības jautājumiem tam veltītās darbnīcās.

2. Kopīgi izstrādāts koplietošanas rīks: Bursas keramikas dekoru maršruta karte

Izglītojamie, pasniedzēji, muzeju mediatori un kultūras eksperti kopīgi izstrādāja **Bursas keramikas dekoru maršruta karti**, kurā apkopotas 19 galvenās mantojuma vietas, ar tām saistītie novērošanas uzdevumi, atsauces motīvi un saites uz tehniskajiem moduļiem. Karte kalpo kā kopīgs pedagoģiskais un teritoriālais ietvars.

3. Saikne starp tehniskajiem moduļiem un mantojuma apmeklējumiem

Katrs tehniskais modulis ir saistīts ar mantojuma vietām un strukturēts ap vienkāršiem uzdevumiem: novērot, zīmēt, formulēt tehniskas hipotēzes un pēc tam sasaistīt novērojumus ar praksi darbnīcā. Šī saikne stiprina nepārtrauktību starp apmeklējumiem uz vietas un tehnisko mācīšanos.

4. Autonomijas un pilsoniskās līdzdalības attīstīšana

Izglītojamie sadarbojas ar gidiem un amatniekiem, piedalās izstādēs un digitālās prezentācijās, kā arī izmanto digitālos rīkus, lai veicinātu autonomiju un iekļaušanu, jo īpaši cilvēkiem ar ierobežotām rakstprasmēm vai nepietiekamu turku valodas praksi.

Koordinācijas prakšu analīze: CCC ietvara principi darbībā

Mācību ceļš balstījās uz pastiprinātu koordināciju starp pasniedzējiem, muzeju mediatoriem un sociāli izglītojošajām komandām. Īsi un regulāri koordinācijas brīži ļāva veikt nepārtrauktus pielāgojumus. Šajā dinamikā pavadošās komandas pozīcija attīstījās no instruēšanas lomas uz fasilitēšanas lomu, kas atbalstīja izglītojamo autonomiju un kolektīvo dinamiku.

Novērotā ietekme un reproducējamība

Izglītojamo vidū šis ceļš ļāva sasniegt:

- lielāku autonomiju;
- labāku spēju sasaistīt motīvus, vietas un tehnikas;
- stiprāku pārliecību izpausmē;
- skaidrāku profesionālo perspektīvu.

Komandu ietvaros šis ceļš stiprināja koordināciju, precizēja mediācijas lomas un palielināja spēju atbalstīt daudzveidīgas auditorijas.

Institucionālā līmenī Bursas CCC programma:

- nostiprināja programmas institucionālo pārraudzību no pašvaldības puses;
- atzina ar keramiku saistīto mantojumu par sociālu resursu;
- parādīja pārnesamību uz citām amatniecības profesijām.

Labās koordinācijas prakses

Labā prakse Nr. 1 — domāt par CCC ieguldījumu, balstoties uz jau esošo

Lauka novērojums

Ķīni apmācības programmai jau bija strukturēts un institucionāli atzīts tehniskais saturs. CCC pieejas integrācija tika īstenota, pārorganizējot secības un saskaņojot esošos moduljus, būtiski nemainot ne stundu apjomu, ne tehnisko atsauces ietvaru.

CCC pieejas ieguldījums

Pārorganizējot jau esošo, nevis to aizstājot, CCC pieeja parāda, ka pedagoģiska transformācija var notikt bez strukturāla satricinājuma. Tā darbojas kā šķērsvirziena slānis, kas stiprina jēgu, saskaņotību un ietekmi, vienlaikus saglabājot tehniskās prasības. Tas samazina institucionālo pretestību, sniedz drošību pasniedzējiem un padara pieeju pārnesamu uz citām profesionālām sistēmām.

Labā prakse Nr. 2 — padarīt mantojumu par aktīvu mācīšanās balstu

Lauka novērojums

Mantojuma apmeklējumi tika skaidri sasaistīti ar tehniskajiem moduļiem: motīvu novērošana uz vietas, tehnisku hipotēžu formulēšana, atgriešanās darbnīcā to praktiskai īstenošanai.

CCC pieejas ieguldījums

Mantojums kļūst par strukturējošu pedagoģisko mediju. Tas sasaista novērošanu, interpretāciju un profesionālo paņēmienu, stiprinot saskaņotību starp teritoriju un apmācību.

Labā prakse Nr. 3 — kopīga teritoriālā rīka kopīga izveide

Lauka novērojums

Bursas keramikas dekoru maršruta karte tika kolektīvi izstrādāta, sadarbojoties pasniedzējiem, muzeju mediatoriem un izglītojamajām. Tā sasaista 19 mantojuma vietas ar tehniskajiem moduļiem un kalpo kā strukturējošs atbalsts visam mācību ceļam.

CCC pieejas ieguldījums

Kopīgs rīks ļauj iesaistītajām pusēm strādāt, balstoties uz kopīgiem orientieriem, precizēt mērķus un nodrošināt nepārtrauktību starp darbnīcu un darbu uz vietas. Kopveide, pat ja tā ir vadīta, iesaista izglītojamās gan kolektīvi, gan individuāli: tā pārvērš rīku par kopīgu rezultātu, nevis tikai par vienkāršu pedagoģisku balstu, stiprina personisko iesaisti un nostiprina teritorijas piesaisti. Tādējādi tā strukturē koordināciju, vienlaikus atvieglojot ierīces reproducējamību.

Labā prakse Nr. 4 — apmeklējumu ritmizēšana, lai veicinātu uzmanību un analīzi

Lauka novērojums

Mantojuma izziņas izbraukumi tika ierobežoti līdz nelielam pieturu skaitam, un katra no tām bija saistīta ar precīzu novērošanas uzdevumu.

CCC pieejas ieguldījums

Koncentrēšanās uz skaidriem mērķiem stiprina uzmanību, atvieglo tehnisko analīzi un uztur iesaisti, īpaši auditorijām, kuras maz pārzina ar mantojumu saistītos kodus.

Labā prakse Nr. 5 — darbnīcas iznešana ārpus tās sienām

Lauka novērojums

Izglītojamie piedalās izstādēs, festivālos (piemēram, Archeofest), publiskās darbnīcās un papildu apmācībās (komunikācija, uzņēmējdarbība).

CCC pieejas ieguldījums

Atvēršanās sabiedrībai sasaista apmācību ar reāliem sociāliem, kultūras un ekonomiskiem kontekstiem. Tā stiprina profesionālo projekciju, pārliecību un redzamību, kā arī paver piekļuvi plašākiem tīkliem. Tādējādi CCC ceļš paplašina mācīšanos ārpus apmācības vietas un atbalsta attīstības trajektorijas virzībā uz nodarbinātību vai patstāvīgu profesionālo darbību.

Labā prakse Nr. 6 — digitālo rīku izmantošana autonomijas veicināšanai, neaizstājot pieredzi

Lauka novērojums

Tādi rīki kā Google Lens un Polarsteps tiek izmantoti, lai tulkotu norādes, dokumentētu novērojumus un veidotu vizīšu dienasgrāmatas.

CCC pieejas ieguldījums

Digitālie rīki mazina valodas un rakstprasmju barjeras un atbalsta autonomiju un iekļaušanu. Šie rīki paliek fiziskās, sociālās un sensorās pieredzes kalpojumā: tie papildina iemiesotu mācīšanos, to neaizstājot.

Labā prakse Nr. 7 — radošā teātra izmantošana kā pedagoģiskās aktivizēšanas rīks

Lauka novērojums

Darbnīcās un mantojuma vizītēs tika integrētas creative drama secības: īsas situāciju izspēles, ar profesijām saistītas lomu spēles (amatnieks, pasūtītājs, konservators), ķermeniskas aktivitātes, lai iemiesotu motīvu vai arhitektūras elementu, kā arī žestiskas pārformulēšanas pirms verbalizācijas.

CCC pieejas ieguldījums

Radošā teātra integrēšana rada drošu eksperimentēšanas telpu, kurā kļūda ir atļauta un kurā iesaiste notiek pirms verbālās meistarības.

Iesaistot ķermeni, iztēli un sadarbību, šīs secības atvieglo ieeju analīzē, stiprina grupas saliedētību un ļauj izglītojamajiem, kuri nejūtas pārliecināti mutiskajā izteiksmē, nonākt līdz izpratnei caur darbību vēl pirms tās formulēšanas vārdos. Tādējādi teātris kļūst par metodoloģisku sviru, kas ļauj sasaistīt kultūru, profesiju un kolektīvo līdzdalību.

Pārdomu elementi. Bursā darbs bija vērsts uz jau esošas tehniskās programmas pārveidošanu, lai to pārvērstu

Bursā darbs bija vērsts uz jau esošas tehniskās programmas pārveidošanu, lai to pārvērstu par mācību ceļu, kas pilnībā sasaistīts ar mantojumu un teritorijas pilsonisko dimensiju. Ķīni apmācība tagad skaidri iekļaujas nepārtrauktībā starp darbnīcas paņēmieniem, mantojuma vietu novērošanu un vietējās kultūras vēstures izpratni. Pētītie motīvi iegūst nozīmi, pateicoties to klātbūtnei pieminekļos, to saistībai ar amatniecisko organizāciju un to lomai pilsētas identitātē. Šī saskaņotība maina profesijas uztveri: vairs nav runa tikai par tehnikas apguvi, bet par izpratni par tās vietu dzīva kultūras ekosistēmā.

Pastiprinātā koordinācija starp pasniedzējiem, muzeju mediatoriem un institucionālajiem partneriem strukturē šo saskaņotību. Pedagoģiskā pieeja attīstās virzienā uz lielāku fasilitēšanu, kas ļauj izglītojamajām pašām sasaistīt novērošanu, analīzi un praksi. Mobilizētie principi — skaidra saikņu izklāstīšana starp darbnīcu un teritoriju, kopīgs rīks, starpinstitutionāls darbs un institutionāls ietvars — veido metodi, kuru var viegli pārnest uz citām amatniecības profesijām un citiem teritoriālajiem kontekstiem.

Smiltene: Latviešu simbolu taka

Smiltene: kur meži, simboli un kopiena veido piederību

Smiltene atrodas Latvijas ziemeļaustrumos, Vidzemes reģionā, un tā ir neliela pilsēta, ko raksturo meži, ezeri un spēcīga lauku identitāte. Vēsturiski veidojusies lauksaimniecības, mežsaimniecības un amatniecības tradīciju ietekmē, Smiltene uztur ciešu saikni starp ainavu, kopienas dzīvi un kultūras mantojumu.

Atšķirībā no lielajiem pilsētu centriem, Smiltene mērogs veicina tuvumu starp institūcijām, izglītības iestādēm un vietējām varas struktūrām, padarot sadarbību strukturāli iespējamu. Nemateriālais mantojums — īpaši tradicionālie latviešu simboli, folklorā un gadskārtu rituāli — joprojām ir dziļi iesakņojies ikdienas dzīvē un publiskajā telpā.

Šis teritoriālais konteksts padara Smiltēni īpaši piemērotu CCC ceļa attīstīšanai, kas balstās uz simbolisku interpretāciju, vietējo identitāti un kolektīvu piederību.

Latviešu simbolu taka ir kultūras, sociāls un pilsonisks maršruts, kas izveidots Smiltē, lai atbalstītu integrāciju, savstarpējo sapratni un piederības sajūtu jauniešu vidū no dažādām kultūras vidēm. Balstoties latviešu nemateriālajā mantojumā, šis maršruts izmanto tradicionālos simbolus (**zīmes**) kā atbalstu identitātes, vērtību, teritorijas un līdzaspastāvēšanas izpētei.

Ar novērošanas, interpretācijas, kolektīvu aktivitāšu un digitālo rīku palīdzību maršruts aicina dalībniekus sasaistīt senās simboliskās tradīcijas ar mūsdienu dzīvi, tādējādi pārvēršot vietējo mantojumu par aktīvu resursu izglītībai, saliedētībai un pilsoniskumam.

Konteksts

Smiltene Tehnikums uzņem daudzveidīgu auditoriju, tostarp profesionālās izglītības audzēkņus, migrantus, krievvalodīgus jauniešus (nacionālo minoritāti) un ukraiņus (kara bēgļus), izglītojamus ar mācību vai saskarsmes grūtībām, kā arī jauniešus, kuri var justies kulturāli atsvešināti.

Pedagoģiskās komandas identificēja atkārtotus izaicinājumus:

- ierobežotas zināšanas par vietējo mantojumu;
- nepietiekama saliedētība starp grupām;
- spriedze vai aizspriedumi starp kopienām;
- grūtības izteikt identitāti un vērtības.

Tradicionālie latviešu simboli tika atzīti par elementiem, kas var sniegt atbilstošu atbildi uz šiem izaicinājumiem. Tie ir klātesoši amatniecībā, arhitektūrā, folklorā un ikdienas priekšmetos, un tie nes universālas vērtības, piemēram, aizsardzību, harmoniju, dabu, ģimeni un nepārtrauktību — tas padara tos par spēcīgiem starpkultūru dialoga rīkiem.

Lauku teritorijā, ko raksturo zems iedzīvotāju blīvums un regulāra jauniešu aizbraukšana uz galvaspilsētu vai uz ārzemēm, vietējās piesaistes jautājums ir strukturējošs izaicinājums. **Simbolu taka** iekļaujas arī šajā perspektīvā: tās mērķis nav tikai veicināt saliedētību skolā, bet arī piedalīties noturīgas saiknes veidošanā starp jauniešiem un viņu teritoriju, atkal piesšķirot redzamību un vērtību vietējam nemateriālajam mantojumam.

Iekļaušana CCC ietvarā ļāva strukturēt šos kultūras elementus vienotā un reproducējamā ceļā.

Aktivitātes vispārējs raksturojums

Ceļa izstrāde

Latviešu simbolu taku uzsāka profesionālās un tehniskās izglītības iestāde **Smiltenes Tehnikums** kā izglītojošu atbildi uz sociālajiem un starpkultūru izaicinājumiem, ar kuriem sastopas tās audzēkņi. Skolotāji identificēja nepieciešamību pēc strukturētas aktivitātes, kas spētu stiprināt grupas saliedētību, veicināt kultūras izpratni un nostiprināt skolēnu piederības sajūtu vietējai teritorijai.

Atzīstot tradicionālo latviešu simbolu (**zīmju**) pedagoģisko potenciālu kā jēgas, identitātes un kopīgu vērtību nesējiem, iestāde izstrādāja sākotnējo ideju par simbolisku pilsētvides maršrutu, kas sakņots vietējā nemateriālajā mantojumā.

Pēc šīs iniciatīvas **Smiltenes Tehnikums** izveidoja sadarbību ar pašvaldības tūrisma nodaļu, kas atbalstīja maršruta attīstību pilsētas kultūras un teritoriālās popularizēšanas stratēģijas ietvarā. Šī sadarbība ļāva uzstādīt fizisku marķējumu, integrēt maršrutu vietējās tūrisma platformās un paplašināt pieejamību sabiedrībai.

Tādējādi maršruts tika izstrādāts divu posmu procesā:

- skolas vadīta izglītojoša iniciatīva, kas balstīta pedagoģiskajās vajadzībās;
- institucionāla partnerība ar vietējo tūrisma iestādi, kas nodrošināja teritoriālo iesakņojumu un ilgtspēju.

Šis dubultais pamats — izglītojošais un pašvaldības — piešķir **Latviešu simbolu takai** gan pedagoģisku dziļumu, gan teritoriālu leģitimitāti. Tā nav tikai skolas aktivitāte, bet gan strukturēts CCC maršruts, kas integrēts vietējā vidē un pieejams plašākai auditorijai.

CCC koordinatore nodrošināja saikni starp izglītības iestādi, kultūras dalībniekiem, tūrisma biroju un pašvaldību. Viņa strādāja, lai savietotu dažādas profesionālās loģikas, laika grafikus un atšķirīgus mērķus. Šī koordinācijas spēja bija izšķirošs faktors ierīces panākumos.

Maršruta mērķi

Latviešu simbolu takas izveides mērķis ir veicināt integrāciju, saliedētību, savstarpējo sapratni un piederības sajūtu starp dažādu tautību cilvēkiem, izmantojot kultūras, tradīciju un digitālo rīku spēku, lai padarītu Smiltenei par draudzīgu, atvērtu un kulturāli bagātu vidi.

Kultūras mērķi

- iepazīstināt ar latviešu nemateriālo mantojumu caur simboliem;
- attīstīt izpratni par vietējām tradīcijām un kopīgām vērtībām;
- sasaistīt vēsturiskos simbolus ar mūsdienu dzīvi.

Izglītojošie un sociālie mērķi

- stiprināt grupas saliedētību;
- veicināt dialogu starp skolēniem no dažādām kultūrām;
- attīstīt pārliecību izpausmē.

Pilsoniskie mērķi

- nostiprināt teritoriālo piederību;
- veicināt aktīvu līdzdalību;
- sekmēt iekļaujošu vietējo identitāti.

Latviešu simbolu taka

Latviešu simbolu taka ir organizēta kā strukturēts teritoriāls maršruts, kas integrēts skolas dzīvē un vietējā publiskajā telpā. Tā sastāv no diviem kājāmgājēju maršrutiem (5 km un 2 km) cauri Smiltenei, kas ir marķēti ar fiziskām norādēm un atbalstīti ar digitāliem rīkiem. Maršruts ietver vairāk nekā piecpadsmit latviešu simbolus, un ar to saistītie pedagoģiskie materiāli ir pieejami gan tiešsaistē, gan drukātā formātā.

To galvenokārt izmanto ar pirmā kursa audzēkņiem mācību gada sākumā kā integrācijas un orientēšanās aktivitāti.

Dalībnieki veic maršrutu nelielās komandās, izpilda simboliskus uzdevumus, dokumentē savus novērojumus un iesaistās kolektīvā refleksijā. Aktivitāte ir pielāgojama gan iekšējām skolas grupām, gan plašākai auditorijai.

Norise soli pa solim

1. posms — simbolu prezentācija (sagatavošanās klasē)

- Skolēni iepazīstas ar izvēlētiem latviešu simboliem. Viņi tiek aicināti brīvi interpretēt to nozīmi, pirms saņem vēsturiskus skaidrojumus (saule, harmonija, darbs, aizsardzība, pavards u.c.).
- Rosinošie jautājumi: “Ko jums izsaka šis simbols?”; “Vai jūs atpazīstat līdzīgus simbolus savā kultūrā?”
- Konteksta skaidrojumi tiek sniegti tikai pēc apmaiņas.

2. posms — takas izpēte ārpus telpām

Skolēni veic maršrutu komandās pa 4 līdz 6 cilvēkiem. Noteiktās pieturās viņi izpilda īsus uzdevumus:

- identificēt apkārtējās vides elementus, kas atgādina simbolu;
- izveidot simbolu ar savu ķermeni;
- atveidot simbolu ar dabas materiāliem;
- saistīt simbolu ar kādu vērtību vai vēlējumu;
- atrisināt īsas mīklas;
- fotografēt simboliskas interpretācijas.

Viedtālruni tiek izmantoti tikai orientēšanās un dokumentēšanas vajadzībām.

3. posms — sociāli emocionālās un starpkultūru aktivitātes

Lai padziļinātu pieredzi, tiek piedāvātas vairākas aktivitātes:

- tradicionālā grupas deja (iekļaujoša aktivitāte, kas veicina pārliecību);
- lomu spēle par “kultūršoku” (empātija, uzņemšana);
- darbnīca “Mana dzimtā valoda” (svarīgu vārdu kopīgošana);
- diskusija par subkultūrām (mūzikas stili, kodi, piederības formas).

Šīs aktivitātes paplašina simbolisko interpretāciju ar personiskiem stāstiem un ļauj jauniešiem drošā vidē sasaistīt simbolus, vērtības un identitātes.

4. posms — kolektīvā refleksija un noslēgums

Maršruta beigās katra grupa izvēlas:

- simbolu, kas to raksturo;
- fotogrāfiju vai radītu darbu;
- ar to saistītu vērtību;
- frāzi vai žestu, kas izskaidro izvēli.

Šis posms nostiprina piederību un kopīgo identitāti. Tas arī ļauj labāk izprast skolēnu daudzveidību, valorizēt katru balsi un veicināt izpausmi, arī neverbālu.

Aktivitātes sagatavošana

Sagatavošana ietvēra:

- vajadzību izvērtēšanu (kultūras distance, saliedētības izaicinājumi);
- simbolu atlasīšanu un kartēšanu;
- maršrutu izstrādi un testēšanu;
- sadarbību ar tūrisma dienestu;
- digitālu un drukātu rīku izveidi;
- iknedēļas koordinācijas sanāksmes;
- risku plānošanu un korektīvos pasākumus.

Īpaša uzmanība tika pievērsta pedagogijai, lai izvairītos no pārslodzes un dotu priekšroku zinātkārei, nevis teorētiskai pārvaldīšanai.

CCC ceļā identificētās labās koordinācijas prakses

Labā prakse Nr. 1 — sākt ar personisko interpretāciju

Lauka novērojums

Nodarbība sākas ar brīvu simbolu interpretāciju: skolēni pasaka, “ko tas viņiem izsaka”, pirms jebkāda vēsturiska skaidrojuma. Konteksta elementi tiek sniegti tikai pēc apmaiņas, balstoties uz grupas formulētajām hipotēzēm.

CCC pieejas ieguldījums

Ienākšana caur personisko interpretāciju rada tūlītēju piekļuvi bez priekšzināšanām. Šī shēmas “skaidrojums—uzdevums” apvēršana nostiprina aktīvu pozīciju, valorizē priekšstatus un stiprina iekļaušanu: ikviens var iesaistīties jau no paša sākuma neatkarīgi no valodas līmeņa vai zināšanu apjoma.

Labā prakse Nr. 2 — starpkultūru tiltu veidošana

Lauka novērojums

Marko, itāļu pasniedzējs no Sjēnas, piedaloties maršrutā Smiltēnē, pēc ievadnodarbības atpazīna nozīmes, kas bija tuvas viņa paša kultūrai. Viņš jutās brīvāk šajā vietā un tuvāk grupai.

CCC pieejas ieguldījums

Iepriekšējais simboliskais ietvars atvieglo starpkultūru sasaisti: tas padara redzamus kopīgos punktus, neizdzēšot atšķirības. Veidojot kopīgu interpretācijas bāzi, grupa samazina izslēgšanas risku un iegūst lielāku pārliecību sadarboties, īpaši tad, kad atšķiras valodas un sociālie kodi.

Labā prakse Nr. 3 — aktivitāšu un mācīšanās kanālu dažādošana

Lauka novērojums

Visas takas garumā skolēni veic dažādus un īsus uzdevumus: meklē analogijas apkārtējā vidē, veido simbolu ar ķermeni, atdarina to ar dabas elementiem, sasaista to ar kādu vērtību, risina mīklu, veido fotogrāfiju.

CCC pieejas ieguldījums

Dažādie veidi (ķermeniskais, vizuālais, materiālais, naratīvais) ļauj ikvienam atrast savu pieeju aktivitātei, arī bez verbālās pārliecības. Šī dažādošana uztur uzmanību, rosina iesaisti un nostiprina izpratni konkrētās liecībās, nevis abstraktā komentārā.

Labā prakse Nr. 4 — integrācijas veicināšana ar īsām un strukturētām ierīcēm

Lauka novērojums

Uzdevumi 2 līdz 5 minūšu garumā, vienkāršas instrukcijas un organizācija nelielās grupās atvieglo līdzdalību. Ierīce paredz arī vairākas izteiksmes formas (verbālu, žestisku, grafisku, fotografisku), skaidrus labvēlības noteikumus un kopīgu noslēguma rituālu.

CCC pieejas ieguldījums

Īss un strukturēts ietvars samazina spiedienu, ierobežo nogurumu un rada drošību dalībniekiem: ikviens zina, kas jādara, cik ilgi un kādā veidā. Tādējādi daudzveidība kļūst par resursu (skatpunkti, valodas, stili), nevis izvairīšanās iemeslu, un integrācija veidojas caur kopīgu darbību.

Labā prakse Nr. 5 — strukturētas un vieglas koordinācijas nodrošināšana

Lauka novērojums

Vienkārša un regulāra koordinācija (īsas iknedēļas sanāksmes) ļauj pielāgot organizāciju. Lomas ir sadalītas (vadīšana, novērošana, atbalsts), maršruts ir iepriekš izmēģināts, sliktu laikapstākļu gadījumā ir paredzēts alternatīvs scenārijs, un pirms došanās ceļā tiek sniegts īss instruktāžas brīdis.

CCC pieejas ieguldījums

Viegls, bet skaidri formulēts organizatoriskais ietvars nodrošina īstenošanas drošību, to nepārslogojot. Tas aizsargā pedagoģisko kvalitāti (ietvars, ritms, neparedzēto situāciju vadība), samazina komandu slodzi un garantē, ka aktivitāte ilgtermiņā saglabājas plūstoša, saprotama un ilgtspējīga.

Labā prakse Nr. 6 — fizisko materiālu un digitālo rīku sasaistīšana

Lauka novērojums

Maršruts apvieno pilsētvides marķējumu, drukātus dokumentus un tiešsaistē pieejamus digitālos rīkus. Papīra versija ir pieejama tiem, kuri nevēlas izmantot savu tālruni.

CCC pieejas ieguldījums

Atbalsta materiālu savstarpējā papildināmība stiprina pieejamību un ļauj pielāgot aktivitāti dalībnieku vēlmēm un ierobežojumiem. Tā arī atvieglo dokumentēšanu un nodrošina maršruta nepārtrauktību ārpus konkrētā brīža.

Maršruts ir savienots ar Google Maps, izmantojot lietotni ActionBound

Maršruta nosaukums lietotnē **Actionbound**: **LATVIEŠU ZĪMJU TAKA**.

Ir pieejama statistika, un lietotāji var atstāt komentārus. Papīra versija ir pieejama arī personām, kuras nevēlas izmantot savu tālruni. Fiziskas norādes zīmes palīdz sekot maršrutam uz vietām.

Lietotāji tiek aicināti dalīties ar fotogrāfijām, kurās redzami latviešu simboli, kas pamanīti citās vietās.

Labā prakse Nr. 7 — atklāšanas, atsākšanas vai noslēguma rituālu ieviešana

Lauka novērojums

Maršruts noslēdzas ar vienkāršiem rituāliem: kopīgu fotografēšanos, simboliska veidojuma izveidi, grupai "raksturīga" simbola izvēli, kā arī ar to saistītas vērtības un frāzes vai žesta noteikšanu.

CCC pieejas ieguldījums

Rituāli piešķir pieredzei kopīgu formu: tie iezīmē "pirms/pēc", nostiprina piederību un fiksē kolektīvo atmiņu. Tie strukturē mācību secības un rada drošības sajūtu; tie arī ļauj valorizēt neverbālo izpausmi un padarīt redzamas daudzējādādas identitātes kopīgā ietvarā.

Labā prakse Nr. 8 — aktivitāšu pozicionēšana mācību ceļā atbilstoši to stratēģiskajai nozīmei

Lauka novērojums

Simbolu taka galvenokārt tiek piedāvāta pirmā kursa audzēkņiem mācību cikla sākumā kā integrācijas un orientēšanās aktivitāte.

CCC pieejas ieguldījums

Īstenošanas brīža izvēle būtiski ietekmē rezultātu. Iekļaujot šo maršrutu jau pašā apmācību sākumā, tas kļūst par kopīgu atsaucē ietvaru: tas strukturē grupas saliedētību, precizē teritoriālos orientierus un jau no paša sākuma iedarbina kolektīvu dinamiku.

Labā prakse Nr. 9 — uzdrīkstēties veidot stratēģisku partnerību!

Lauka novērojums

Sadarbība ar Smiltene pilsētas Tūrisma informācijas centru ļāva pārvērst maršrutu par publikai pieejamu taku lietotnē ActionBound, uzlabot kartēšanu un izplatīšanu, kā arī sasaistīt divus lietojumus: pirmā kursa studentu integrāciju un vietējā mantojuma tūristisko valorizāciju.

CCC pieejas ieguldījums

Stratēģiska partnerība maina ierīces mērogu: tā paplašina auditorijas, stiprina teritoriālo leģitimitāti un nodrošina ilgtspēju (materiāli, redzamība, institucionālais iesakņojums). Tā arī ļauj skaidrāk sasaistīt maršruta kultūras, sociālās un pilsoniskās dimensijas publiskajā telpā.

Novērotie rezultāti un turpmākā uzraudzība

Novērotie rezultāti:

- pieaugusi to skolēnu līdzdalība, kuri parasti ir atturīgāki;
- uzlabojusies komunikācija starp valodu kopienām; mazinājusies spriedze;
- nostiprinājusies piederības sajūta teritorijai;
- augsts gandarījuma un iesaistes līmenis.

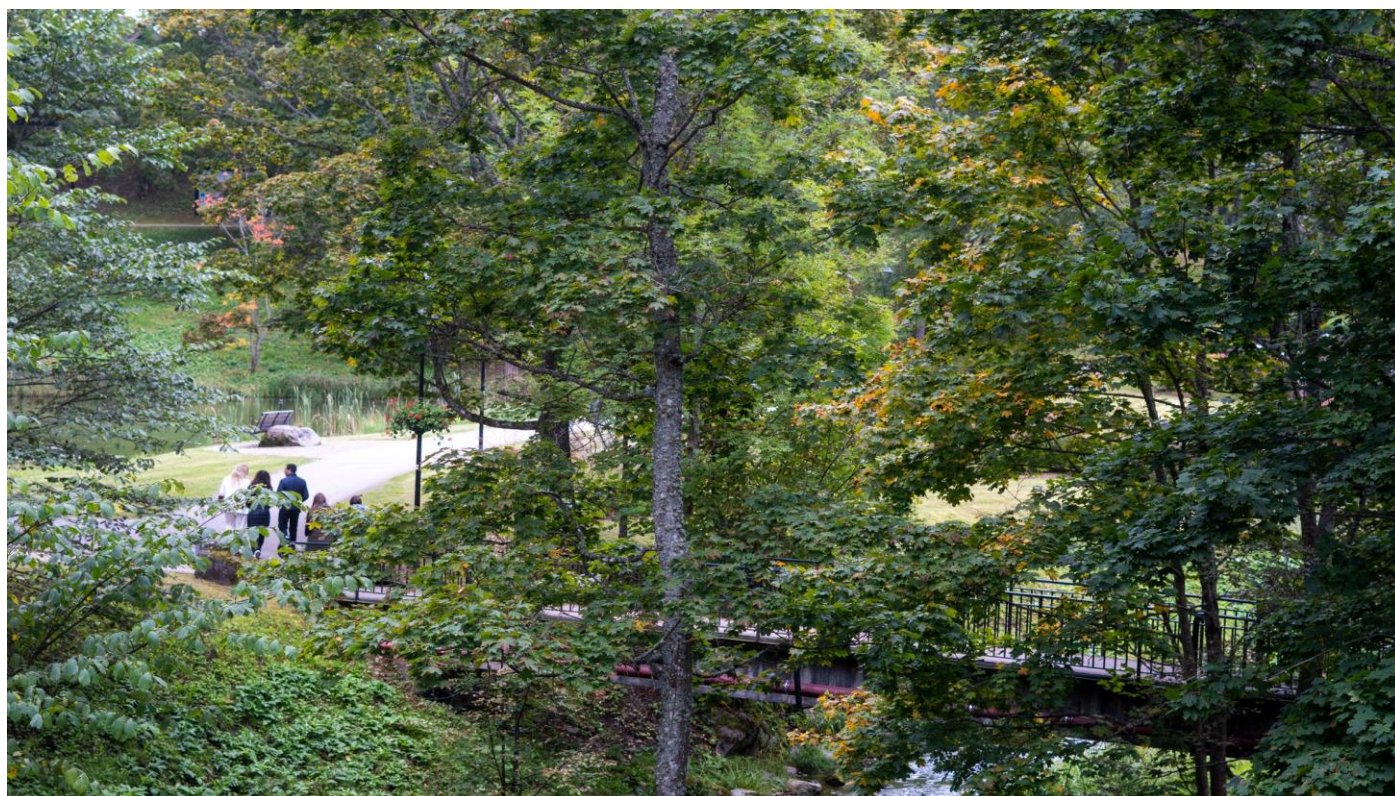
Apmēram **100 skolēni** ir piedalījušies maršrutā (tas ir **20 % no skolas audzēkņu kopskaita 2025. gadā**), un **2026. gadā** ir paredzēta turpmāka izaugsme.

Maršruts tagad ir integrēts skolas programmās un kalpo par modeli citu tematisko maršrutu izstrādei.

Pārdomu elementi

Smiltenes maršruts parāda, kā nemateriālais mantojums var kļūt par strukturējošu sviru profesionālās izglītības iestādei, kura saskaras ar kultūras daudzveidības un saliedētības jautājumiem. Tradicionālie latviešu simboli netiek izmantoti kā izolēti mantojuma izpētes objekti, bet gan kā personiskās izpausmes, identificēšanās un dialoga balsti. Ļaujot skolēniem interpretēt zīmes, pirms viņi saņem to skaidrojumu, ierīce atver telpu, kurā ikviens var iekļaut savu personīgo stāstu kopīgā ietvarā. Tādējādi mantojums kļūst par sociālās saliedētības instrumentu, starpkultūru iekļaušanas nesēju un veidu, kā valorizēt teritoriju, vienlaikus skaidri veidojot tiltu starp tradīciju un mūsdienu digitālajiem lietojumiem.

Pieredze arī parāda, ka maršruta efektivitāte galvenokārt nav atkarīga no piedāvāto aktivitāšu secības, bet gan no tā ieceres kvalitātes un īstenošanas saskaņotības. Maršruta strukturēšana, grupām uzticēto uzdevumu skaidrība, koordinācija starp skolu un pašvaldību, kā arī pavadošo personu fasilitejošā pozīcija ir noteicošie elementi. Tieši šīs metodoloģiskās un organizatoriskās izvēles pārvērš simbolisku pastaigu par īstu teritoriālās kultūrmediācijas maršrutu.

ITINÉRAIRE CCC 1

Parīze: no dekora līdz pilsoniskumam — Senāta apmeklējums

Vieta, kur koncentrējas varas zelts un pilnvērtīgas pilsonības īstenošana
Francijas Senāta apmeklējums tika iecerēts kā pilsonisks un kultūras maršruts CCC ietvarā Artemisia Formation praktikantiem.

Ieiešana politiskās varas un vēstures vietā, kas vienlaikus ir arī Francijas demokrātijas simbols, ļāva dalībniekiem sastapties ar saviem priekšstatiem par institūcijām, vienlaikus atklājot dekoratīvās mākslas spēcīgo klātbūtni nozīmīgā publiskā ēkā. Papildus savai institucionālajai lomai Senāts ir vēsturisks piemineklis, kura identitāti veido arhitektūra, materiāli, ornamentika un simboliskā apdare. Izglītojamajiem, kuri apgūst dekoratīvās krāsošanas profesiju, šī vizīte bija iespēja novērot, kā viņu nākamā profesija piedalās republikas telpu saglabāšanā, nodošanā un nozīmes veidošanā.

Konteksts

Artemisia pavada praktikantu grupu viņu kvalificējošajā apmācībā dekoratīvajā krāsošanā. Šie izglītojamie, kas bieži ir attālināti no darba pasaules vai no kultūras un mantojuma vidēm, pakāpeniski iepazīst dekoratīvās tehnikas, piemēram, mākslīgo koku, mākslīgo marmoru un patinas, kā arī kultūras kodus, kas saistīti ar viņu nākamo profesiju.

Senāta apmeklējums radās vairāku elementu saplūsmē:

- mācību būvlaukums, kas tika īstenots Paris Habitat ēkā un publiski prezentēts pašvaldības ievēlētās amatpersonas, kura vienlaikus ir arī senatore, klātbūtnē;
- pilsoniska iespēja: senatore katru gadu aicina savas vēlēšanu apgabala iedzīvotājus apmeklēt Senātu;
- nostiprināta partnerība starp Artemisia, Paris Habitat, integrācijas tīkliem un vietējiem sociālajiem dalībniekiem.

Tādējādi šī aktivitāte netika veidota kā vienkārša kultūras vizīte, bet gan kā jau esoša profesionāla ceļa un saskaņotas institucionālās dinamikas kulminācija.

Aktivitātes vispārējs raksturojums

Aktivitātes veids: pilsonisks, kultūras un profesionāls maršruts CCC ietvarā

Vieta: Francijas Senāts, Parīze

Dalībnieki:

- profesionālās integrācijas dalībnieki, kurus apmāca Artemisia;
- pasniedzēji un vadītāji;
- Senāta gids;
- viena senatore.

Galvenās tēmas:

- pilsoniskums un demokrātiskās institūcijas;
- mantojums un dekoratīvā māksla;
- profesionālā leģitimitāte.

Maršruta mērķi

Maršruta mērķis bija:

- padarīt institūcijas konkrētas un pieejamas cilvēkiem, kuri parasti no tām ir attālināti;
- ļaut dalībniekiem ieiet prestižā vietā bez iebiedējuma sajūtas;
- sasaistīt dekoratīvo amatniecību ar publiskām un mantojuma ēkām;
- rosināt jautājumus un dialogu;
- stiprināt pārliecību un profesionālo projekciju.

CCC pieeja — saikne starp institūciju, mantojumu un amatniecību

CCC pieeja balstījās uz pastāvīgu mediāciju starp:

- institucionālo diskursu (Senāta loma, demokrātiskā darbība);
- mantojuma novērojumu (arhitektūra, dekors, simboli);
- izglītojamo profesionālo kultūru (dekoratīvās tehnikas, materiāli, prasmes).

Dekoratīvās kultūras pasniedzējas galvenā loma

Visas vizītes laikā pasniedzēja, kura specializējas dekoratīvajā kultūrā, iesaistījās, lai:

- izskaidrotu arhitektūras un dekoratīvo terminoloģiju;
- analizētu pilī redzamās tehnikas;
- ievietotu stilus to vēsturiskajā kontekstā;
- parādītu, kā dekoratīvais krāsotājs lasa mantojuma vietu.

Šī papildināmība starp institucionālo gidu un pasniedzēju radīja bagātu pedagoģisko dinamiku.

Dalībnieki apzinājās, ka viņiem jau ir atbilstošas prasmes, kas ir nozīmīgas arī prestižā vietā. Senāta gids balstījās uz šīm intervencēm un uzsvēra dekoratīvo krāsotāju nozīmi mantojuma interjeru saglabāšanā, tādējādi stiprinot izglītojamo profesionālo leģitimitāti.

Maršruta norise — galvenie posmi

1. posms — uzņemšana un ārējais ievads

Prezentācija:

- pils vēsture;
- institucionālā loma;
- vizītes norise.

Spontāni jautājumi:

- “Kas šeit drīkst ienākt?”
- “Vai tas ir atvērts visiem?”
- “Kāpēc ir divas palātas?”

Šie jautājumi nekavējoties radīja līdzdalības dinamiku.

2. posms — arhitektūras novērojums

Pārvietojoties pa pagalmiem un saloniem:

- telpu apjomu novērošana;
- materiālu lasījums;
- dekoratīvo programmu analīze.

Izglītojamie salīdzināja redzēto ar tehnikām, ko viņi apguvuši apmācībā. Pasniedzējs nodrošināja tehnisko mediāciju.

3. posms — profesionālā atzīšana

Salonēs:

- mākslīgā marmora un imitētu materiālu identificēšana;
- jautājumi par saglabāšanu;
- vēsturisko un mūsdienu tehniku salīdzināšana.

Gids skaidri atzina šo analīžu atbilstību.

Notika pāreja:

dalībnieki pieņēma topošo profesionāļu pozīciju, nevis palika pasīvi apmeklētāji.

4. posms — tikšanās ar senatori

Sēžu zālē senatore prezentēja:

- savu profesionālo ceļu;
- savus pienākumus;
- politiskās funkcijas ikdienas realitāti.

Dalībnieku jautājumi:

- “Vai jūsu darbs ir grūts?”
- “Cik stundas jūs strādājat?”
- “Kā jūs tiekat galā ar spiedienu?”

Šī apmaiņa humanizēja institūciju un mazināja simbolisko distanci.

5. posms — kolektīvais izvērtējums

Diskusija par:

- iespaidīgākajām telpām;
- novērotajiem dekoratīvajiem elementiem;
- to, kā mainījās viņu priekšstats par institūcijām.

Aktivitātes sagatavošana

Sagatavošana ietvēra:

- pedagoģiskas nodarbības par institūcijām;
- dekoratīvās novērošanas darbnīcas;
- uzvedības normu precizēšanu;
- individualizētu atbalstu cilvēkiem, kuriem bija nepieciešams specifisks pavadījums.

Mērķis bija radīt drošu ietvaru, kas veicina zinātkāri un izpaušmi.

Novērotie efekti

Praktikantiem:

- lielāka viegluma sajūta izteiksmē;
- lepnums par piekļuvi simboliskai vietai;
- lielāka interese par mantojuma dekorēšanu;
- pieaugusi motivācija turpināt apmācību;
- leģitimitātes sajūta institucionālajās telpās.

Labās prakses, kas izriet no maršruta

Labā prakse Nr. 1 — pilsonisko aktivitāti iesakņot reālā profesionālā kontekstā

Lauka novērojums

Maršruts Senātā turpina mācību būvlaukumu, kas tika īstenots **Paris Habitat** ēkā un publiski prezentēts vietējās ievēlētās amatpersonas, kura vienlaikus ir arī senators, klātbūtnē. Tādējādi vizīte turpina jau uzsāktu profesionālu ceļu.

CCC pieejas ieguldījums

Saikne starp konkrētu profesionālu darbību un institucionālu vizīti stiprina pieejas saskaņotību. Tā piešķir nozīmi ieiešanai šajā vietā, nostiprina izglītojamo leģitimitāti un sasaista pilsonisko iesaisti ar profesionālo trajektoriju.

Labā prakse Nr. 2 — sagatavot ieiešanu simboliskā institucionālā vietā

Lauka novērojums

Sagatavošanas nodarbībās tika izskaidrota Senāta loma, tā darbība, kā arī uzvedības kodi, kas sagaidāmi vizītes laikā. Īpašs darbs tika veikts pie izglītojamo leģitimitātes apziņas, ieejot varas vietā.

CCC pieejas ieguldījums

Simboliskā sagatavošana padara pieredzi drošāku un veicina aktīvu pozīciju. Tā ļauj dalībniekiem ieņemt institucionālo telpu ar pārliecību un ieiet vizītē kā leģitīmiem subjektiem, nevis iebiedētiem novērotājiem.

Labā prakse Nr. 3 — institucionālo mediāciju sasaistīt ar profesionālo mediāciju

Lauka novērojums

Vizīti kopīgi vadīja institucionālais gids un dekoratīvās kultūras pasniedzējs. Vēsturiskie un politiskie elementi tika sasaistīti ar dekoratīvo tehniku, materiālu un ornamentālo programmu analīzi.

CCC pieejas ieguldījums

Mediāciju papildināmība sasaista pilsonisko diskursu ar profesionālu mantojuma lasījumu. Arhitektūras novērojums kļūst par aktīvas mācīšanās atbalstu, stiprinot izglītojamo tehnisko kompetenču atzišanu prestižā vietā.

Labā prakse Nr. 4 — veicināt tiešus un spontānus jautājumus

Lauka novērojums

Dalībnieki brīvi uzdeva jautājumus par Senāta darbību, piekļuvi ēkai un politiskajiem pienākumiem. Šis iejaukšanās strukturēja vizītes dinamiku.

CCC pieejas ieguldījums

Personiskās izpausmes veicināšana rada tiešu attiecību ar institūciju. Jautājumu uzdošana kļūst par pilsoniskās līdzdalības aktu un par sviru aktīvai demokrātisko mehānismu izpratnei.

Labā prakse Nr. 5 — organizēt iemiesotu tikšanos ar institucionālu pārstāvi

Lauka novērojums

Strukturēta apmaiņa ar senatori ļāva izglītojamajiem pievērsties politiskās funkcijas ceļam, pienākumiem un ierobežojumiem. Jautājumi skāra profesionālo ikdienu un atbildības vadību.

CCC pieejas ieguldījums

Tieša tikšanās humanizē institūciju un padara pilsoniskumu konkrētu. Tā veido saikni starp individuālajām trajektorijām un publisko iesaisti, kā arī stiprina izglītojamo spēju ar pārliecību projicēt sevi institucionālajās telpās.

Pārdomu elementi

Senāta apmeklējums iekļaujas attiecību nepārtrauktībā, kas veidota laika gaitā, balstoties uz vietējām partnerībām, īstenotiem būvlaukumiem, institucionālām tikšanās un aktīvu klātbūtni dažādos tīklos. Šī izcelsme izgaismo centrālu principu: kultūras un pilsoniskās iespējas nerodas nejauši, tās izaug no attiecību ekosistēmas, kas tiek uzturēta ar konsekvenci. Uzraudzībai, dalībai profesionālajās telpās, spējai pamanīt vājus signālus un atsaukties uz uzaicinājumu ir noteicoša loma pašā aktivitātes iespējamībā.

Tādējādi maršruts atklāj cirkulāru dinamiku. Tīkls padara iespējamu kādu iespēju; iespēja kļūst par aktivitāti, kas iekļautā CCC pieejā; sayukārt aktivitāte rada redzamus efektus, kas stiprina uzticamību un paplašina sākotnējo tīklu. Šī uzkrājošā kustība pārvērš vienreizēju darbību par stratēģisku sviru.

Izglītojamajiem šī pieredze pārsniedz vienkāršu institucionālas vietas atklāšanu: tā kļūst par mācīšanos atpazīt iespēju, izprast tās attiecību dimensijas un iekļaut to profesionālā trajektorijā. Tādējādi aktivitāte kļūst par netiešu mācību brīdi par institucionālās vides lasīšanu un attiecību sviru aktivizēšanu integrācijas ceļā.

CCC MARŠRUTS 2

Parīze: Art nouveau pēdās
Redzēt Parīzi ar dekoratīvā krāsotāja acīm

Iekļaušana caur skaisto: mūsdienu Parīzes apropiācija, balstoties uz Belle Époque arhitektūru

“**Art nouveau pēdās**” ir kultūras un teritoriāls maršruts, ko izstrādājusi **Artemisia Formation**, lai palīdzētu dekoratīvo tehniku apguvē iesaistītajiem praktikantiem uztvert Parīzi kā profesionālas iesaistes vietu: vairs ne tikai kā iedzīvotājiem, bet kā topošajiem dekoratīvajiem krāsotājiem.

Šī aktivitāte pārvērš pilsētu par atvērtu mācību vidi. Tajā izglītojamie trenē savu profesionālo skatījumu uz fasādēm, ornamentiem, līnijām, materiāliem un apjomiem, vienlaikus stiprinot savu kultūras pārliecību un publiskās runas prasmes. Šis CCC maršruts pilnībā iekļaujas **Artemisia** īstenotajā pedagoģijā “**caur Skaisto**”: izmantot mantojumu kā sviru profesionālās identitātes, kultūras leģitimitātes un aktīvas pilsonības veidošanai.

Konteksts

Artemisia Formation atbalsta pieaugušos profesionālās pārkvalifikācijas procesā, cilvēkus profesionālās integrācijas ceļā un jaunpieņācējus Francijā, kuri vēlas kļūt par dekoratīvajiem krāsotājiem.

Izglītojamie pakāpeniski apgūst pamata tehnikas (koka imitācija, marmora imitācija, patinas, gleznotais dekors), taču bieži ierodas ar:

- ierobežotām zināšanām par Parīzes mantojumu;
- nelegitimitātes sajūtu kultūras vai prestižās telpās;
- grūtībām atpazīt dekoratīvos stilus pilsētā;
- ierobežotu arhitektūras un kultūras vārdu krājumu;
- nedrošību publiskajā izteiksmē.

Lai atbildētu uz šīm vajadzībām, **Artemisia** izstrādāja **Art nouveau** maršrutu kā dabisku profesionālās apmācības turpinājumu: iemācīties skatīties uz pilsētu ar dekoratīvā krāsotāja skatienu.

Šis maršruts ir radies no:

- vietējas darbnīcas, ko vadīja divas izglītojamo grupas apmācībā (2 grupas pa 12 izglītojamajiem mācību būvlaukumā);
- kopīga izpētes un dokumentēšanas procesa (pētniecība, apmaiņa WhatsApp, fotogrāfijas, lauka piezīmes, informatīvās lapas);
- strukturējošas ieceres: ļaut izglītojamajiem ieraudzīt Parīzi “**kā dekoru**”, tas ir, kā saskaņotu arhitektūras un dekoratīvu valodu.

Pēc tam **Art nouveau** maršruts tika prezentēts **Starptautiskajā kultūras mantojuma salonā** (Parīze, 2025. gada oktobris) ar izstādes un konferences starpniecību ar nosaukumu:

“**Iekļaušana caur skaisto: mūsdienu Parīzes apropiācija caur Art nouveau un Art déco.**”

Ikonogrāfija / dokumentācija: <https://ccc-erasmus.com/artnouveau>

Aktivitātes vispārējs raksturojums

Maršruts ir veidots kā **2 h 30 līdz 3 h ilgs pilsētvides pārgājiens**, kas tika piedāvāts divas reizes **Eiropas kultūras mantojuma dienu** laikā (2025. gada septembrī), pēc tam pielāgots un prezentēts **Starptautiskajā kultūras mantojuma salonā** (Parīzē, Carrousel du Louvre, 2025. gada oktobrī).

Tas ir strukturēts ap pieciem pedagoģiskiem posmiem, kas apvieno:

- sagatavošanu;

- novērošanu uz vietas;
- izpēti un dokumentēšanu;
- publisko mediāciju;
- atgriezenisko izvērtējumu un praktisko pielietojumu.

Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā praktikanti paši uzņemas kultūras gidu lomu: viņi publikai prezentē izvēlētas **Art nouveau** fasādes, balstoties uz analīzes rīkiem un interpretācijas ietvāriem, kas izstrādāti apmācības laikā.

Šis formāts ļauj skaidri pāriet no novērošanas uz nodošanu tālāk: izglītojamie kļūst par aktīviem mantojuma un dekoratīvās kultūras mediatoriem.

Maršruta mērķi

Maršruta mērķi ir:

- attīstīt dekoratīvo kultūru kā profesionālu kompetenci;
- veidot “**profesionālo skatienu**” (līnija, motīvs, materiāls, apjoms);
- stiprināt kultūras leģitimitāti un mazināt iebiedējumu prestižās vietās;
- izveidot kopīgu vārdu krājumu (ornaments, kalums, volūta, kartuša utt.);
- atbalstīt mediācijas un publiskās runas prasmes;
- veicināt teritorijas apropiāciju (piederība, orientēšanās, pilsoniskā integrācija);
- parādīt, ka kultūras maršruti var kļūt par tiltiem uz profesionālo iesaisti.

CCC pieeja — sasaistīt kultūru, amatniecību un pilsoniskumu

CCC pieeja strukturē šo maršrutu kā mācību ķēdi:

- **Kultūra:** atklāt **Art nouveau**, balstoties uz reālām ēkām, motīviem un pilsētas mantojumu;
- **Amatniecības profesija:** sasaistīt novērojumu ar dekoratīvās glezniecības tehnikām (materiāli, imitētie efekti, krāsu harmonijas, ornamentālā loģika);
- **Pilsoniskums:** apropiēt pilsētu, izteikties publiski, veidot dialogu ar iedzīvotājiem un informētu auditoriju, un ar pārliecību ieņemt mantojuma telpas.

CCC pieeju pastiprina izglītojamo aktīvā loma: viņi pēta, dokumentē, stāsta un nodod tālāk. Viņi pakāpeniski kļūst par kultūras izplatīšanas dalībniekiem.

Aktivitātes norise — soli pa solim 1. posms — projekta uzsākšana un “skatiena veidošana”

Pirms izešanas notiek ievadnodarbība, kuras mērķis ir:

- precizēt dekoratīvā krāsotāja profesijas kompetences (tehniskās, attiecību un dekoratīvās kultūras prasmes);
- iepazīstināt ar **Art nouveau** (periods, mākslinieki, motīvi, vārdu krājums);
- izskaidrot mākslas vēstures pārzināšanas nozīmi labākai profesijas praktizēšanai;
- ieviest pakāpenisku kultūras atsauču apropiācijas pieeju: daudziem dalībniekiem šis projekts ir pirmā aktīvā izešanas pieredze dekoratīvajā un mākslinieciskajā kultūrā, kas tiek veidota kā strukturēta mācīšanās, nevis vienkārša saskare.

Pasniedzēja loma

Pasniedzēja īpaši izskaidro:

- kā dekoratīvais krāsotājs lasa fasādes, dekorus, līnijas, apjomus un materiālus;
- kāpēc **Art nouveau** ir “atsperes punkts”, lai plašākā nozīmē saprastu dekoratīvos stilus.

Šis posms nosaka pedagoģisko ieceri: tā mērķis ir attīstīt aktīvu un profesionālu mantojuma uztveri, mācoties redzēt, analizēt un interpretēt dekoratīvās formas.

2. posms — aktīva izpēte mazajās komandās un autonomas vizītes

Grupa tiek sadalīta komandās pa 3 līdz 4 izglītojamajiem. Katra komanda dokumentē vienu vietu:

- **Castel Béranger**
- **Hôtel Guimard**
- **Immeuble Lavirotte**
- **Petit Palais**
- **Hôtel Lalique**

(Piecas identificētas vietas; trīs atlasītas galīgajam maršrutam Eiropas kultūras mantojuma dienām.)

Katrai komandai ir jā:

- uzņemt fotogrāfijas;
- pamanīt dekoratīvās detaļas;
- identificēt motīvus un vārdu krājumu;
- izpētīt kontekstu un galvenos elementus;
- publicēt savus secinājumus WhatsApp grupā.

WhatsApp kļūst par kopīgu lauka dienasgrāmatu. Grupai pievienojas pedagoģiskā komanda, komunikācijas komanda, vadība un profesionālās integrācijas konsultanti (**CIP**): ievērojama daļa skolas resursu uz laiku tiek virzīta uz šo mācīšanās ekosistēmu, kur atklājumi tiek valorizēti un komentēti.

Šī pieeja rada konkrētus materiālus: attēlus, motīvu atlasī, vārdu krājumu, īsus stāstījumus, analīzes režģus. No tā izriet brošūra “**Art nouveau pēdās**”, kurā apkopotas kolektīvi izveidotās zināšanas un kas vēlāk tiks izsniegta publisko pasākumu dalībniekiem.

3. posms — publiskā mediācija Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā

Pasākuma dienā izglītojamie kļūst par kultūras mediatoriem: viņi prezentē fasādes publikai, balstoties uz iepriekš izstrādātajiem analīzes ietvariem.

Viņi īpaši mācās:

- komentēt līknes, augu motīvus, kalumus un maskaronus;
- sasaistīt novērotos elementus ar profesijas tehnikām;
- pamanīt strukturālās līnijas, krāsu dominantes un materiālus;
- salīdzināt “**ārpusi** / **iekšpusi**”, balstoties uz kopīgi veiktu dokumentācijas darbu (arhīvi, fotogrāfijas vai interjeru zīmējumi, raksturīgās detaļas);
- mijiedarboties ar mākslas un mantojuma interesentiem (dalībniekiem, kas pieteikušies **Artemisia** organizētajām vizītēm un ir reģistrētas **Francijas Kultūras ministrijas** tīmekļa vietnē).

Pedagoģiskais drošības tīkls

Pasniedzēja iesaistās kā atbalsts: vajadzības gadījumā viņa papildina skaidrojumu, nodrošina informācijas precizitāti un ļauj izglītojamajiem runāt bez bailēm.

Šis posms veido CCC maršruta **pilsonisko kodolu**: publiskā runa, leģitīma klātbūtne mantojuma telpā un atzīšana dialogā ar publiku.

4. posms — izstāde un konference Mantojuma salonā (2025. gada oktobris)

Artemisia prezentē:

- izstādi, kas atspoguļo procesa gaitu (pētījumi, skices, fotogrāfijas, WhatsApp dokumentācija);
- izglītojamo darbus;
- izmantotos pedagoģiskos rīkus.

Konferencē, uz kuru tika aicināti projekta dalībnieki, tiek izcelti:

- integrācija “**caur Skaisto**”;
- dekoratīvā kultūra kā profesionāla kompetence;
- metode, kas sasaista **kultūru** / **profesiju** / **pilsoniskumu**;
- pedagoģiskā nepārtrauktība starp **Art nouveau** un **Art déco**;
- divas izglītojamo video liecības par to, kā mainījies viņu skatījums.

Šis posms nostiprina maršrutu kā **atkārtojamo metodi**, nevis vienreizēju notikumu.

Labā prakse Nr. 5 — mediācijas nodrošināšana ar strukturētiem vizuālajiem balstiem

Lauka novērojums

Laminēti dokumenti (arhīvi, detaļas, interjeru skati) pavada uzstāšanos un strukturē publiskās prezentācijas.

CCC pieejas ieguldījums

Vizuālie balsti stiprina runas precizitāti un atbalsta pārliecību mutiskajā izteiksmē. Tie ļauj padarīt mediāciju pieejamu arī tad, kad tehniskais vārdu krājums vēl tikai tiek apgūts.

Labā prakse Nr. 6 — kopvadīšana, lai sasaistītu autonomizāciju un pedagoģisko garantiju

Lauka novērojums

Izglītojamie nodrošina publiskās prezentācijas; pasniedzēja iejaucas, lai vajadzības gadījumā strukturētu, papildinātu vai nodrošinātu drošību.

CCC pieejas ieguldījums

Kopvadīšana nostāda izglītojamos aktīvu dalībnieku pozīcijā, vienlaikus saglabājot satura uzticamību. Tā apvieno prasīgumu un drošību — būtisku nosacījumu reālai autonomizācijai.

Labā prakse Nr. 7 — dot vietu izglītojamo balsij publiskajās atgriezeniskajās prezentācijās

Lauka novērojums

Video liecības un uzstāšanās Mantojuma salonā atspoguļo skatiena un mācību ceļa attīstību.

CCC pieejas ieguldījums

Publiskā izteikšanās pārvērš izglītojamo par leģitīmu sava mācību procesa stāstītāju. Tā stiprina atzīšanu, pārliecību un pilsonisko projekciju.

Labā prakse Nr. 8 — padarīt redzamu mācīšanās procesu

Lauka novērojums

Izstāde Mantojuma salonā parāda pētījumus, skices, digitālās apmaiņas ekrānattēlus un visus projekta gaitā izmantotos rīkus.

CCC pieejas ieguldījums

Procesa padarīšana redzamu padara metodi pārnesamu un valorizē progresu. Tā iekļauj pieredzi institucionālas kapitalizācijas loģikā.

Labā prakse Nr. 9 — kapitalizēt, izmantojot debriefing un portfolio

Lauka novērojums

Pēc kolektīva debriefing seko formalizācijas darbs individuālā portfolio.

CCC pieejas ieguldījums

Kapitalizācija strukturē mācīšanos ilgtermiņā un atbalsta tās profesionālo valorizāciju. Tā stiprina nodarbināmību un teritorijas apropriāciju.

Art nouveau maršruts rosina plašāku pārdomu par to, kā skatījums strukturē iekļaušanu. Iemācīties novērot fasādi, identificēt līniju vai atpazīt dekoratīvo vārdu krājumu nav tikai kultūras bagātināšanās; tas maina subjekta pozīciju pilsētas telpā. Tas, kurš prot lasīt dekoru, vairs nav vienkāršs garāmgājējs: viņš kļūst par interpretētāju, kas spēj saprast nodomus, estētiskās hierarhijas un tehniskās izvēles, kas veidojušas pilsētu. Šī lasīšanas kompetence rada spēcīgu simbolisku pārvietojumu publikai, kas var justies sveša mantojuma telpās.

Darbs ar Skaisto arī rosina jautājumu par kultūras vietu integrācijas ceļos. Ja uzmanība detaļai, jutīgums pret formām un estētiskās analīzes spēja tiek uzskatītas par pilnvērtīgām profesionālām kompetencēm, tiek pārveidota implicitā hierarhija starp tehniskajām un kultūras zināšanām. Skatiens kļūst par kvalifikācijas instrumentu. Tas tieši sasaista stilu vēsturi ar profesijas mūsdienu praksi un piešķir izglītojamajiem ierēģitimitāti ieņemt kultūras telpas, kurās viņi citādi spontāni neieietu.

Teritoriālā apropriācija, ko rada šis maršruts, pārsniedz konkrēto pētīto kvartālu. Tā rosina pārdomāt, kā mācību iestāde var ilgtermiņā iesakņot savu pedagoģisko projektu pilsētvidē, padarot teritoriju par regulāru mācīšanās balstu. Maršruts tādējādi kļūst par sviru ilgtermiņa kultūras stratēģijas veidošanai, kur stili, periodi un konteksti netiek aplūkoti kā secīgi mācību temati, bet kā strukturējoši resursi profesionālas un pilsoniskas identitātes veidošanai.

Maršruts palīdz arī pārvērst izglītojamos par savas pilsētas un savas profesijas vēstnešiem. Vispārējās un vienlaikus profesionālās kultūras apguve ļauj viņiem prezentēt pilsētas kvartālu, izskaidrot stilu un sasaistīt arhitektūras detaļu ar tehnisku prāsmi. Šī spēja nodot zināšanas maina viņu sociālo un profesionālo pozīciju: viņi vairs nav tikai mācību situācijā, bet atrodas mediācijas situācijā.

Publiski prezentējot savas analīzes, viņi tiek mudināti ļoti konkrēti apzināties noieto ceļu: skatiena attīstību, vārdu krājuma bagātināšanos un pārliecību publiskajā runā. Tādējādi šī pieredze iegūst īpašu blīvumu, nostiprinot profesionālo izvēli un stiprinot piederību profesijai ar dziļu kultūras dimensiju. Strukturējot šādus maršrutus ap augstām prasībām un kvalitatīvām pieredzēm, atbalstošās struktūras un auditorijas progresē kopīgi: ierīces kļūst ambiciozākas, aicinājumi nostiprinās un profesionālas trajektorijas kļūst iedomājamas tur, kur sākotnēji tās šķita attālas.

